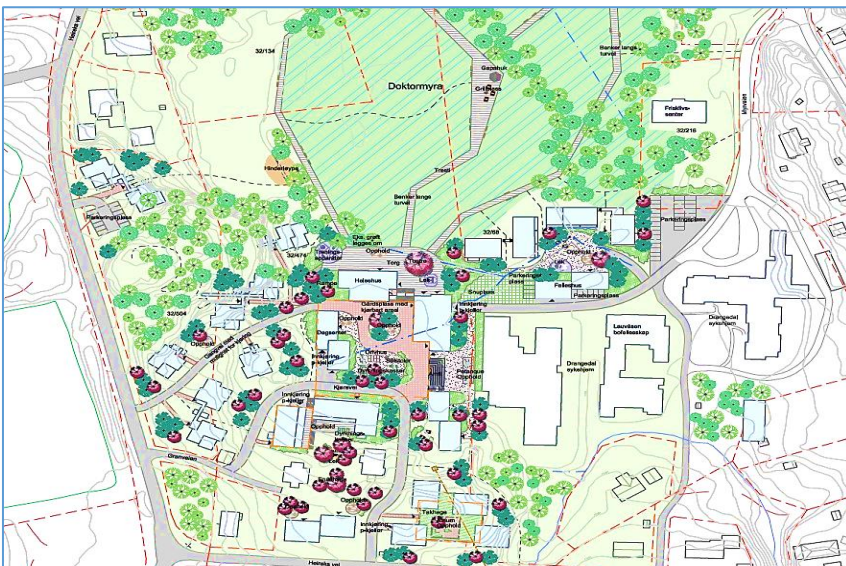

Drangedal kommune

Budsjett 2024 og økonomiplan 2025 - 2027

Vedtatt av Drangedal
kommunestyre
14. desember 2023

Innhold

1.0 Innledning.....	4
1.1 Budsjett 2024 – overordnet beskrivelse.....	4
1.2 Viktige budsjettmessige prioriteringer for 2024	6
1.3 Overordnet strategi for økonomiplanperioden	8
1.4 Omstillingsprogrammet DRIV – Drangedal i vekst.....	11
1.5 Grenlandsamarbeidet – felles næringssamarbeid	12
1.6 Samfunnssikkerhet og beredskap	13
2.0 Organisasjonsutvikling.....	15
2.1 Organisering	15
2.2 Årsverk og antall ansatte	15
2.3 Digitalisering	16
2.4 Internkontroll, delegering og rapportering	16
2.5 Medarbeiderutvikling og lederutvikling.....	17
2.6 Lønnsvekst	19
3.0 Driftsbudsjettet	20
3.1 Sektor 099 Finansiering	20
3.1.2 Kommunal deflator	20
3.1.3 Konsekvensjustert budsjett.....	21
3.1.4 Regjeringens kommuneopplegg for 2024	21
3.1.5 Sektorvise rammer.....	23
3.1.6 Saldering av budsjettet	24
3.1.7 Andre tiltak for å oppnå budsjettbalanse	24
3.1.8 Styringsregler vedtatt av kommunestyret.....	25
3.1.9 Finansielle måltall	25
3.2 Sektor 100 Kommunedirektørens stab	27
3.2.1 Økonomi og servicetjenester	29
3.2.2 HR og lønn	31
3.2.3 Plan, næring og utvikling	32
3.3 Politikk	37
3.4 Fellesutgifter.....	37
3.4.1 NAV	38
3.5 Sektor 200 Kunnskap, mangfold og kultur	40
3.6 Sektor 300 Helse og velferd	53
3.7 Sektor 400 Bygg, eiendom og kommunalteknikk	63
4. Investeringer.....	70
4.1 Oversikt investeringer 2024-2027	72

5.0 Gebyrtabeller 2024	73
5.1 Avgifter og egenbetalinger	73
5.2 Husleier	73
5.3 Servicekontoret.....	73
5.4 Kart og eiendomsinformasjon	73
5.5 Gebyrer for barnehage og SFO 2024	74
5.6 Gebyrer for idrettshall, kulturskole og Tokestua 2024.....	74
5.7 Egenbetaling Helse og velferd 2024	75
5.8 Gebyrregulativ for plan og byggesaksbehandling.....	76
5.9 Gebyr for kart og oppmåling 2024	81
5.10 Årsgebyr feiing og tilsyn 2024.....	85
5.11 Kommunale tomter 2024.....	85
5.12 Gebyrregulativ for renovasjon og slamtømming 2024	85
5.13 Gebyrregulativ for vann og avløp 2024	86
6.0 Vedlegg	89
6.1 Obligatoriske budsjettoversikter	89
6.1.2 Økonomisk oversikt - drift	90
6.1.3 Bevilgningsoversikt – drift.....	92
6.1.4 Bevilgningsoversikt - investering.....	94
6.1.5 Oversikt /utvikling langsiktig lånegjeld	95
6.2 Konsekvensjustert budsjett.....	96
6.3 Fordeling av nedjusteringsbehov	97

1.0 Innledning

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til *Budsjett 2024 og økonomiplan 2025 – 2027* for Drangedal kommune.

Kommunestyret skal en gang i året vedta en rullerende økonomiplan og innen årets utgang vedta budsjett for kommende kalenderår. Budsjettet for 2024 er bindende og økonomiplanen skal legges til grunn for kommunens budsjettarbeid og øvrig planleggingsvirksomhet i årene framover. Økonomiplanen skal omfatte minst de fire neste budsjettår og gi en realistisk oversikt over kommunens sannsynlige inntekter, forventet utgifter og prioriterte oppgaver i denne perioden. I økonomiplanen skal det inngå en oversikt over kommunens samlede gjeldsbyrde og oversikt over renter og avdrag i planperioden.

Kommunedirektøren vil legge fram forslaget til budsjett og økonomiplan til orientering i kommunestyrets møte 9. november. Formannskapet vil behandle budsjettet og gi sin innstilling i møtet i møtet 28. november. Endelig vedtak skjer i kommunestyret 14. desember 2023.

Budsjettet er bygget opp etter budsjettforskriften og inndelt etter organisering av sektorer/kommunalområder, med underliggende ansvarsområder. Det legges opp til at kommunestyret vedtar budsjetttrammer på sektornivå. Nytt av året er at investeringsprosjektene (med unntak av VA prosjekter) er oppgitt med kostnad inkl. mva.

1.1 Budsjett 2024 – overordnet beskrivelse

I det store bildet innebærer budsjettet for 2024 i hovedsak en videreføring av dagens tjenestenivå. Økte kostnader knyttet til m.a. renter og avdrag, samt generell prisvekst har gjort det krevende å saldere budsjettet innenfor de økonomiske måltall som er vedtatt. Ikke minst blir vi påvirket av det høye rentenivå som slår hardt ut for en kommune med så høy gjeld som Drangedal. Selv om investeringsnivået vårt er høyt utover i perioden, er det først og fremst renteutgiftene på eksisterende lån som belaster drifta tungt i økonomiplanperioden. Fra 2023 til 2024 øker renteutgiftene fra 15 til 32 mill. kr. Slik sett er investeringsbudsjettet som nå er lagt fram i overkant ekspansivt og vi må ha et sterkt fokus på kostnadskontroll på prosjektene utover i økonomiplanperioden.

Budsjettet for 2024 er derfor balansert med 4 viktige hovedgrep. Fortsatt må vi legge inn utbytte fra Drangedal Energi Holding direkte i drifta (20 mill. kr). Vi holder fast på en stram bemanning og et svært nøkternt driftsnivå på alle våre tjenester slik at vi akkurat holder oss innenfor det som er forsvarlig og lovlig. I tillegg til dette har det vært nødvendig å ta i bruk «pensjonsgrepet» som vi måtte reversere i regnskapet for 2022 ([kommunestyresak 10/23](#)). Det vil si at vi går over fra årlig til 7-årig amortisering av premieavviket på pensjon (21 mill. kr). Likevel har vi ikke greidd å balansere budsjett og økonomiplan uten å bruke av vårt disposisjonsfond. Budsjettet for 2024 er gjort opp med et negativt netto driftsresultat på 1,673 mill. kroner

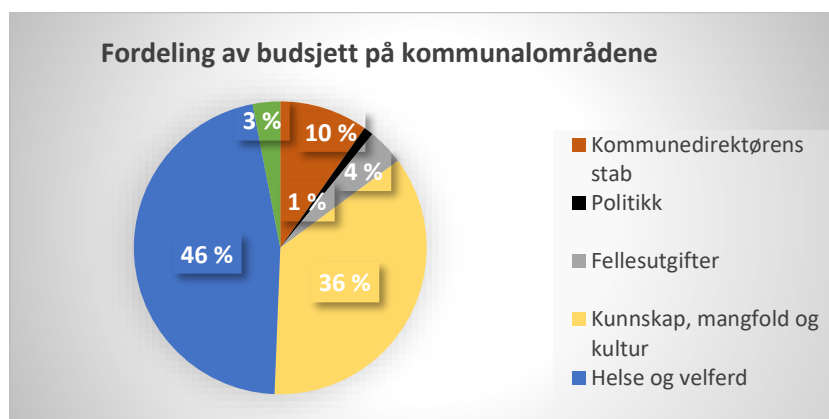
Likevel har det vært nødvendig å legge inn kostnadskutt på ikke lovpålagte oppgaver. Dette innebærer at driftsnivået vårt er høyere enn det det vårt langsiktige inntektsnivå gir grunnlag for. Dette er ikke bærekraftig over tid. Siden omstillingsarbeidet vårt er forsinket i framdrift, samtidig som driftsnivået vårt har økt ytterligere som følge av m.a. økte lønnskostnader og betydelig høyere renteutgifter, har dette forsterket utfordringsbildet for

2024. Omstillingsarbeidet som er bestilt gjennom de arbeidspakkene som er beskrevet nedenfor blir derfor avgjørende viktig for å bedre budsjettbalansen og nå de måltall som kommunestyret har vedtatt.

Den overordna strategien som kommunestyret har vedtatt, Drangedal i balanse og utvikling, følges opp ved at eksisterende næringssatsinger i all hovedsak følges opp på samme nivå som tidligere. Det gjelder også vår bidrag inn i finansieringen av omstillingsprogrammet Driv.

Vi har de siste årene opplevd en positiv befolkningsvekst som gjør det realistisk å tro på at vi kan stabilisere og helst øke folketallet. Tilflytting og folketalsvekst vil kunne bidra til økte inntekter til kommunen. Samtidig er demografiutfordringen med stadig flere eldre en kraftig trend som kommer med styrke alt fra 2026.

Håndtering av den økte andelen eldre i befolkningen vil kreve mer ressurser til helse- og omsorg. Samtidig som det selvsagt er en grense for stor del av budsjettet som kan brukes til dette formålet jfr figuren nedenfor. Det betyr at vi også må se på strukturelle tiltak for å møte disse store utfordringene. Budsjettet for 2024 innebærer en start på omfordelingen mellom sektorer ved Helse og velferd nå har fått 46 % av budsjettet mot 43% i 2023. Kunnskap, mangfold og kultur har redusert sin andel fra 37- til 36%.

Et element i dette er å utvikle en samling av både kommunale tjenester og boliger for eldre på *Doktormyra*. Dette for å effektivisere disse tjenestene. Dette er innebærer en betydelig investering på hele 220 mill. kr. Dette er en bruttkostnad ink. MVA. Realiseringen av dette er helt avhengig av at vi får betydelig ekstern finansiering gjennom bl.a. tilskudd fra Husbanken. Prosjektet må derfor grundig utredes videre i 2024. En kunne tenke seg at prosjektet ikke ble lagt inn før vi hadde mer konkretiserte planer, men på en annen side er vi avhengig av kommunale vedtak for å kunne søke om slik finansiering. Uansett må vi vurdere investeringskostnadene opp mot innsparte driftsutgifter og mulighetene for å omdisponere ressursbruken fra andre tjenester.

Omstillingsarbeid for økonomiplanperioden - arbeidspakker

For å møte de store økonomiske utfordringene vi står overfor utover i økonomiplanperioden har kommunedirektøren gitt alle sektorer et eget spesifikt utredningsoppdrag – i det videre kalt arbeidspakke, siden det er basert på en spesiell prosjektstyringsmetode kalt PRINCE2.

Sektorene skal levere sitt svar på arbeidspakkene inn 1. april 2024 og de skal danne grunnlag for omstillingsarbeidet som skal ligge til grunn for budsjett og økonomiplan 2025 – 2028. Det

er forutsatt bred medvirkning av ansatte, tillitsvalgte og andre avdelinger i kommunen som kan bli berørt av omstillingsarbeidet. Utgangspunktet er at vi skal gjøre en grundig gjennomgang av våre arbeidsmetoder og vår samhandling med andre, både internt og eksternt. Administrativ organisering og fysisk struktur er også en del av utredningsarbeidet. Målet er å utvikle en mest mulig leddreven og effektiv organisasjon, der myndige medarbeidere tar beslutninger på lavest mulig nivå i organisasjonen. Kartlegging av administrativ ressursbruk er derfor en del av arbeidet. For enkelte deloppdrag vil det være aktuelt å knytte til seg ekstern bistand.

Arbeidspakkene er som formulert slik:

1. **Sektor 100:**
 - a: Effektivisering og kostnadsreduserende tiltak i de administrative tjenester
 - b: Effektive, målrettede og bærekraftige sosiale tjenester i NAV
2. **Sektor 200:** Organisasjon- og strukturgjennomgang i sektor Kunnskap, mangfold og kultur
3. **Sektor 300:** Bærekraftig drift av helse og velferdstjenestene fram mot 2030
4. **Sektor 400:** Effektiv drift av kommunens tekniske tjenester

1.2 Viktige budsjettmessige prioriteringer for 2024

Drift

Tross krevende rammer er det likevel funnet rom for følgende styrkinger av driftsbudsjettet:

- Egenandel til omstillingsprogrammet **Driv** er lagt inn med 1,17 mill. kr.
- Budsjettpostene til næringsformål er opprettholdt. Bevilgningen til **Tokedølen** er økt fra 50 – 100.000 slik den var i 2022.
- I sektor for Helse og velferd styrkes **avlastingstjenesten for barn- og unge** med 0,5 årsverk. **Helsestasjonen** er styrka med sykepleier og legeressurs for å håndtere flyktningssituasjonen. Sist men ikke minst så øker vi bemanningen i innen **psykisk helse og rus** med 1,6 årsverk. Noen av disse tiltakene har ekstern finansiering
- For å håndtere bosetting av det store tallet på **flyktninger** er det i løpet av året styrket bemanning både i Flyktningetjenesten, voksenopplæringen, NAV og Drangedal 10-årige. Alle disse videreføres i 2024 og finansieres med tilskudd fra IMDi.
- Stillingsressursen på 20 % for å ivareta vårt **folkehelsearbeid** er flytta fra Voksenopplæringen til Helse og Velferd.

- Det er satt av midler til utforming av strategi for grønn energiproduksjon i kommunen jfr. vedtak i kommunestyret. Delvis finansiert med tilskudd fra Telemark Utviklingsfond.
- Avdeling Veg og park i sektor Bygg, eiendom og kommunalteknikk er styrket for møte utgiftsøkningen innen vintervedlikehold, og samtidig igangsettes et prøveprosjekt med vinterdrift av et område i kommunen i egen regi.

Sparetiltak

For å få budsjett i balanse har det vært nødvendig å legge inn mange spare og omstillingstiltak. Mange av tiltaka medfører ingen vesentlig endring i tjenesten som blir berørt utover at de medfører endret organisering og i noen tilfelle redusert grunnbemanning. Her vises det til beskrivelsene fra sektorene.

Sommerjobb for ungdom er en ikke lovpålagt oppgave. I den krevende budsjettsituasjonen vi står i har det vært nødvendig å foreslå kutt i ikke lovpålagte oppgaver. Ordninger er sammensatt ved at noen tiltak har vært ekstraressurser i tjenesten, mens andre tiltak har vært ordinær sommerhjelp for å løse løpende oppgaver. Denne ordningen var i utgangspunktet finansiert med fond. Det er derfor ikke funnet grunnlag for videreføring i 2024, noe som innebærer en innsparing i forhold til regnskap 2003 på kr 0,65 mil kr.

Arbeidsgiver	Beløp (kr)	Merknad
Helse og velferd	140 000	Trivselsassistenter
Tokke brygge	150 000	Ansatte kiosk
Bygdetunet	60 000	Sommerguider. Egen bevilgning kun for 2023
Kirkelig fellesråd	100 000	Ekstra sommerhjelp
Støtte til privat næringsliv	200 000	Støtte til private etter søknad
SUM	650 000	

Investering

Kommunen har høy gjeldsbelastning. Med stigende renter og økte kostnader både på innkjøpte tjenester og materiell, har investeringskostnadene økt vesentlig. Det gir naturlig nok tilsvarende konsekvenser for den belastning renter og avdrag påvirker driftsbudsjettet. I tidligere økonomiplaner har fokus vært på første året i perioden og slik sett har investeringsbudsjettet utover i perioden vært lite presist.

Med høy gjeldsbelastning og høyt rentenivå det vært nødvendig å legge mer langsiktige planer. Samtidig har dette bidratt til at utfordringen for 2024 har vært større enn forutsetningene som lå i den gamle økonomiplanen. En del prosjekter er derfor tatt ut av planen i et forsøk på å redusere investeringsvolumet. Likevel er det dukket opp nye behov som er kritiske for tjenestene. En del av disse er prioritert inn i 2024. Ellers er det viktig å merke seg at som følge formelle krav til budsjettet er investeringsbeløpene nå oppdatert til kostnad ink. mva.

Et av de større investeringsprosjektene, Kleppevegen, er forskjøvet ut i tid, både for å dempe investeringsnivået de nærmeste årene og fordi prosjektet er betydelig forsinket og beheftet med mange utfordringer knyttet til planlegging og samarbeid mellom den private utbyggeren og hytteeierne på Nissedalsiden. Gitt den krevende økonomiske situasjonen og de mange ulike problemstillingene knyttet til prosjektet bør det vurderes om privat finansiering kan være et alternativ.

Utover dette er følgende prioriteringer lagt til grunn.

- Den absolutt største satsingen i budsjettet er det store prosjektet med å samle kommunale pleie- og omsorgstjenester på **Doktormyra**. Dette er et svært ambisiøst prosjekt som er nødvendig for å effektivisere vår tjenester slik at vi kan møte den store demografiutfordringen. I 2024 er det bare lagt inn 2,0 mill. kr til videre planlegging, men samlet brutto investeringskostnader for økonomiplanperioden er på 220 mill. kr. Dette prosjektet er derfor helt avhengig av ekstern finansieringsbistand gjennom ulike tilskuddsmidler og vi er og avhengig av mer detaljert prosjektering og planlegging for å kunne ta endelig stilling til prosjektet.
- Den store satsingen på utbygging av vann og avløp fortsetter i 2024 med en samlet investeringsramme på 30,3 mill. kr. De største postene her er nytt **renseanlegg på Langmoen i Nissedal** med 4,8 mill. kr i 2024 og 14,2 mill. kr i 2025. Dette kommer i tillegg til allerede vedtatte bevilgninger. I tillegg kommer nytt vanntårn i Nissedal for å sikre vannforsyningen til Gautefall med kr 9,5 mill. kr.
- **Drangedal Aktivitetshus** med nytt bibliotek og ungdomsklubb er også lagt inn i 2024 med 23,1 mill. kr (ink moms). I tillegg er der foreslått rebudsjettert 4,375 mill. kroner fra 2023, slik at total kostdansramme beløper seg til 27,5 mill. kroner.
- **Digitalisering** er avgjørende for møte de utfordringer kommunen står i, og for å gi gode tjenester til innbyggerne. Samlet er det foreslått å bruke 2,8 mill. kr til dette i 2024. Det omfatter alt fra digitale hjelpemidler i skolene til videre oppgradering av vår IT-infrastruktur og innkjøp av nytt ERP-system for HR og økonomi.
- Av nye mindre prosjekter er det mange som er knyttet til **Helse og velferd** og som er nødvendig for å opprettholde og effektivisere tjenesteproduksjonen. Samlet utgjør disse prosjektene en investering på 2,9 mill. kr.
- Investeringer for **kirke** er lagt inn med 0,7 mill. kr.
- Tiltak for **energisparing** er satt opp med 1,0 mill. kr i 2024 og med samme beløp hvert år utover i perioden.

Kommunedirektøren foreslår konkret brutto investeringer i 2024 på **kr 82,4 mill. kr** ink MVA. Det er en reduksjon på 76 mill. kr i forhold til 2023.

1.3 Overordnet strategi for økonomiplanperioden

Drangedal i balanse og utvikling – en utviklingsstrategi fram mot 2030

Drangedal kommune står overfor store utfordringer i årene som kommer. Prognosene for folketallsutvikling er ikke positive og demografiutviklingen (se tabell nedenfor) viser at vi blir færre unge og flere eldre. Dermed blir det færre innbyggere som skal «forsørge» de som ikke er yrkesaktive. **Som det framgår av tabellen nedenfor øker tallet på eldre over 67 år med 15 %.** Det er særlig gruppen av eldre over 80 år som øker.

Aldersgruppe	2023	2026	2030	Endring (n)	Endring (%)
--------------	------	------	------	-------------	-------------

				2023 -2030	2023 – 2030
0-5 år	218	217	196	-22	-10
5-15 år	460	448	413	-47	-10
16-19 år	200	187	200	0	0
20 – 66 år	2 377	2 312	2 251	-126	-5
> 67 år	837	895	953	116	14

Tabell: Demografiutvikling fram til 2030, endring i prosent fra 2023 til 2030

Demografien for kommunen vår gjør det vanskelig å oppnå et fødselsoverskudd. Imidlertid viser befolkningsveksten siste år at vi har et potensiale på netto tilflytning som kan oppveie for et fødselsunderskudd. Selv om vi gjennom gode utviklingstiltak greier å opprettholde og kanskje også øke folketallet noe gjennom tilflytting, vil det neppe gi så stor inntektsøkning at det oppveier for den store økningen i antall eldre mot slutten av økonomiplanperioden.

Det er kommunedirektørens vurdering at vi derfor må opprettholde en sterk prioritering og målretting av vår innsats for å møte disse utfordringene. Kommunedirektørens svar på dette er strategien «Drangedal i omstilling og balanse» med tilhørende satsinger. Disse satsingene er reformulert og utvidet i den strategien nå legges fram nedenfor.

Hovedprioriteringer:

1. En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som legger grunnlag for en tjenesteproduksjon tilpasset demografiutviklingen fram mot 2030
2. Målretta satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og ei positiv samfunnsutvikling i kommunen

Tiltak under robust kommuneøkonomi

- *Tilpasse driftsnivået i den kommunale organisasjon til et langsiktig bærekraftig nivå.*
 - Gjennomgang av den kommunale organisasjonen med sikte på omstilling og tilpassing til et driftsnivå som er innenfor våre langsiktige inntektsrammer
 - Omstillingsarbeidet må også ha som mål å bidra til et tjenestetilbud som er tilpasset den økte andelen eldre vi får fram mot 2030.
 - Fokus på tjenesteinnovasjon og digitalisering, primært for å effektivisere tjenesteproduksjonen, men også for å heve kvaliteten og bedre dialogen med våre innbyggere.
 - Videreutvikle vårt system for internkontroll og rapportering for å sikre forutsigbarhet, kvalitet og legitimitet til de kommunale tjenestene
- *Et bærekraftig og realistisk investeringsnivå både når det gjelder finansiering og framdrift.*
 - Prioritering av prosjekter som kan gi direkte positiv virkning for kjernetjenestene til våre innbyggere
 - Dernest prioritering av prosjekter som kan bidra til å utvikle og effektivisere vår tjenesteproduksjon
- *Utvikle det interkommunale tjenestesamarbeidet – primært innenfor Grenlandssamarbeidet*

- Etablere en mer systematisk struktur for de faglige nettverkssamarbeidene slik at de på en helhetlig og planmessig måte kan bidra til kvalitet i de kommunale tjenestene og synliggjøre nytten av samarbeidet.
- Fokus på digitalisering og tjenesteinnovasjon.

Tiltak under godt omdømme og positiv samfunnsutvikling

- *Trygg oppvekst i Drangedal*
 - Målretta satsing på å utvikle gode oppvekstvilkår for barn og unge
 - Fortsatt fokus på arbeidet med å legge til rette for et godt og inkluderende sosialt miljø i skoler og barnehager.
 - Trygge og gode fritidstilbud for ungdom
 - Utvikle et godt og samordna tjenestetilbud for barn og unge i kommunen
- *Aktive eldre i Drangedal*
 - Legge til rette for et tjenestetilbud for de eldre som gjør at de kan bo hjemme lengst mulig
 - Planlegge for etablering av attraktive boliger nær de kommunale tjenestene sentralt i kommunen for å følge opp eldreforholdene «Leve hele Livet» og for å frigi boliger for andre grupper i sentrum og andre steder i kommunen.
 - Strategisk gjennomgang av kommunens boligmasse slik at tilbudet bygger opp under målet om effektive, hjemmebaserte helse- og velferdstjenester
- *Attraktive Drangedal*
 - Bidra til omstilling av kommunen gjennom arbeidet med omstillingsprogrammet – DRIV – Drangedal i Vekst.
 - Bidra til revitalisering av Grenlandsamarbeidet slik at det både kan bidra til en positiv samfunnsutvikling i regionen og i kommunen.
 - Gjennomføre full utbygging av vann- og avløp på Gautefall, inkludert nytt felles renseanlegg med Nissedal kommune.
 - Etablere attraktive boligtomter i Krokenområdet som er klare til bygging når motorvegen kommer
- *Motorveg til Drangedal*
 - Utvikle samarbeidet med Kragerø kommune m.a. knyttet til planlegging av ny E18, utvikling av næringsområdet på Fikkjebakke, og utvikling av Kragerøbanen som turveg.
 - Følge opp andre viktige samferdselsprosjekter som fylkesveg mot Lunde og tilbudet på Sørlandsbanen.
- *Bærekraftige Drangedal*
 - Lage klimaplan for kommunen med konkrete tiltak for alle sektorer
 - Utvikle strategi for grønn energiproduksjon i kommunen
 - Lage plan for energieffektivisering i den kommunale virksomheten

1.4 Omstillingsprogrammet DRIV – Drangedal i vekst

Drangedal kommune er gitt status omstillingskommune fra og med 2022, med vedtatt omstillingsplan som tar høyde for at arbeidet vil pågå ut 2027. Omstillingsmidler gis til ekstraordinær innsats for styrking av lokalt næringsliv.

Gjennom målrettet arbeid innenfor innsatsområdene skal omstillingsarbeidet i Drangedal bidra til å utvikle 150 nye/sikrede arbeidsplasser i løpet av perioden. Dette tilsvarer ei økning av antall arbeidsplasser i Drangedal på cirka 12 prosent sammenliknet med 2022. I tillegg skal omstillingsarbeidet bidra til en styrket utviklingsevne i næringslivet og kommuneorganisasjonen.

2023 er Drivs første hele driftsår. I handlingsplanen er 2022 og 2023 sett i ett, ettersom 2022 for det meste ble benyttet til å innhente kunnskapsgrunnlaget, som er bakgrunnen for omstillingsplanen.

Omstillingsplanen har fire satsingsområder som hver har et mål om økt antall arbeidsplasser:

- **Matproduksjon** - fra småskala til industriell – 20 arbeidsplasser
- **Opplevelsesnæring** - reiselivsnæring og opplevelse knyttet til natur, mat, matkultur og arrangement – 20 arbeidsplasser
- **Forretningsmessig tjenesteyting** - arbeidsplasser som krever høyere utdanning og fjernarbeidsplasser – 40 arbeidsplasser
- **Øvrig næringsliv** – skape positiv utvikling i øvrig næringsliv, uavhengig av bransje – 70 arbeidsplasser

I tillegg har man to «støtteområder», som ikke vil ha arbeidsplassmål, men som skal bygge opp under omstillingsarbeidet:

- **Attraktivitet for næringsliv**
- **Kultur og samfunn**

For å informere og øke tilgjengeligheten for Driv, er det etablert egen nettside drangedalivekst.no og en instagram-profil.

Fylkestinget i Vestfold og Telemark bevilget Drangedal kommune tilsagn på 3,1 millioner kroner for 2023. Dette er 400.000 kroner lavere enn budsjettet. Kommunens andel utgjør 1,17 millioner kroner. Videre er det muligheter for tilsagn fra Innovasjon Norge ved bruk av deres verktøy og programmer. I 2023 ble det gitt tilsagn for 385.000 kroner fra Innovasjon Norge, mot 110.000 kroner i 2022.

Regionale omstillingsmidler tildeles fylkene via statsbudsjettet. I forslaget til statsbudsjett for 2024 er Telemark tildelt 8.661.000 kroner. Fylkestinget vedtar budsjett i desember, og signaler tyder på at Drangedal kan bli innvilget tilsagn på 4 millioner kroner, som da kompenserer for årets nedtrekk.

Driv vil legge frem handlingsplan med budsjett for 2024 på nyåret. Gitt at tilsagnet blir som forventet, er det rimelig å anta at man også i 2024 i store trekk følger strategiene i handlingsplanen fra 2022/23.

1.5 Grenlandsamarbeidet – felles næringssamarbeid

Etter avviklingen av Vekst i Grenland i 2020 ble det vedtatt å videreføre felles næringstiltak med 3,3 mil. kroner for 2021. Dette ble videreført for 2022 og 2023. Etter drøfting i Kommunedirektørkollegiet ble felles næringsmidler forvaltet av Det kommunale oppgavefellesskapet, Grenlandssamarbeidet, foreslått satt til 3,0 mill. kroner for 2024. Videreførte tiltak fra Vekst i Grenland som ble vedtatt uten fastsatt sluttdato, med unntak for sekretaritas funskjonen for Grenland Næringsfond som ble fastsatt for 4 år, -ut 2024. Drangedal er ikke med i dette fondet.

Proventia

Proventia ble etablert i 2013 for å hjelpe gründere og andre idéhavere med å kommersialisere nye unike forretningsideer som kan realiseres i regionen.

Start i Grenland

Start i Grenland er et kommunalt oppgavefellesskap som ble etablert som et samarbeid mellom kommunene i Grenland og Vestfold og Telemark Fylkeskommune. Formålet er å gi et utvidet tilbud til oppstartsvirksomheter i Grenlandsregionen innholdene tilrettelegging for kompetansebygging og møteplasser.

Nye næringstiltak for 2024

Regional næringsutvikling

Dette er en ny post til erstatning for Invest in Grenland. Posten er delt i to underposter.

Lokale grunderarrangementer

Grenlandssamarbeidet vil i 2024 ha fokus på ulike lokale grunderarrangement, hvor alle kommunene i samarbeidet vil ha sine aktiviteter. Arrangementene vil bli planlagt av nærings sjefskollegiet i samarbeid med Proventia.

Øvrige tiltak

Denne underposten under regional næringsutvikling er ment som en samle post for andre arrangementer og mindre tiltak under året.

Regional omdømmebygging

Omdømmebygging er en ny post, men dekker også tiltak og tilskudd som før har vært bevilget over den avsluttede posten Invest in Grenland. For å detaljere bruken av næringsmidlene er posten delt i tre underposter.

Arendalsuka

Grenlandskommunene og regionens næringsklynger/selskaper har i årene 2022 og 2023 deltatt på Arendalsuka med stand og som arrangør av debatter. Powered by Telemark har vært engasjert til å koordinere og arrangere aktivitetene. Grenlandssamarbeidet vil også i 2024 delta aktivt med omdømmebygging på Arendalsuka.

Industriuka

Industriuka er en årlig møteplass der industrien møter leverandørene, politikerne og academia, for sammen å inspireres og finne løsninger for å kunne endre verden og påvirke og endre industrien i en grønnere retning. Grenlandskommunene har årlig bidratt med tilskudd. Med ny post for tilskudd og tiltak for industriuka vil det meste av kommunenes tilskudd og

aktiviteter samles. Næringssjefskollegiet vil foreslå tilskudd til ulike tiltak for å promotere industrien og regionen, samt bidrag til andre arrangementer som vil styrke industriuka som både en viktig regional og nasjonal møteplass.

Øvrige tiltak

Denne underposten under omdømmebygging er ment som en samle post for andre arrangementer og mindre tiltak under året.

Samlet oversikt over felles næringstiltak og kostnader 2024

Næringstiltak 2024			Kostnad
Videreførte tiltak			
Proventia			650 000
Startopp Grenland			500 000
Grenland næringsfond/forvaltning			300 000
Nye tiltak			
Regional næringsutvikling			400 000
	Lokale grunderarrangementer	200 000	
	Øvrige tiltak	200 000	
Regional omdømmebygging			1 150 000
	Arendalsuka –ulike tilskudd og tiltak	300 000	
	Industriuka –ulike tilskudd og tiltak	500 000	
	Øvrige tiltak	350 000	
Sum			3 000 000

Tilskudd 2024

Følgende kommunale tilskudd er beregnet for 2024 med utgangspunkt i en samlet felles næringstilskuddsstøtte på kr. 3 mil. Drangedals bidrag er i samsvar med det som ble lagt til grunn ved avviklingen av Vekst i Grenland.

Kommune	Fordelingsnøkkel	Varige næringstiltak	Fordelingsnøkkel	Nye næringstiltak	Samlet tilskudd 2024	Tilskudd 2023
Skien	44,00 %	638 000	45,00 %	697 500	1 335 500	1 452.000
Porsgrunn	30,00 %	435 000	31,00 %	480 500	915 500	990.000
Bamble	12,00 %	174 000	12,00 %	186 000	360 000	396.600
Kragerø	9,00 %	130 500	9,00 %	139 500	270 000	297.200
Drangedal	3,00 %	43 500	3,00 %	46 500	90 000	99.000
Siljan	2,00 %	29 000	0,00 %	0	29 000	66.000
Sum	100,00 %	1 450 000	100,00 %	1 550 000	3 000 000	3 300.000

1.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen skal ha et oppdatert risikobilde som grunnlag for forebyggende tiltak og for å ha beredskapsplaner dersom en større krise skulle oppstå. Det jobbes i dag godt med samfunnssikkerhet og beredskap i Drangedal kommune.

Helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse ble vedtatt av kommunestyret i september 2023. Gjennom arbeidet med helhetlig ROS og samfunnssikkerhet og beredskap i Drangedal så ser vi at det er naturbaserte hendelser på grunn av klimautviklingen som er de hendelsene som inntreffer oftest i vår kommune.

En veldrevet beredskapsorganisasjon er avhengig av et godt og tilpasset og oppdatert planverk og at det holdes jevnlig øvelser. Funnene i helhetlig ROS med på å danne grunnlaget for kommunens beredskapsplanverk og oppfølging av foreslåtte tiltak i årene som kommer.

De foreslåtte tiltakene skal innarbeides i kommunens strategi, tiltak og kompetanseutviklingsplan som skal revideres høsten 2023. De viktigste tiltakene som en må jobbe med i 2024 er:

- Revidering av overordnet beredskapsplan for Drangedal kommune. Denne skal utarbeides i en administrativ del og en operativ del.
- Gjennomføre kurs for beredskapsledelsens medlemmer og sørge for klare linjer på hvem som har ansvar for hva i en beredskapshendelse.
- Utarbeide kart som viser tilgang til jernbanen gjennom kommunen
- Gjennomføre en større øvelse sammen med nødetatene og andre aktuelle aktører.
- Utarbeide kart som viser brygger og andre steder for utsett av båt for nødetatene og dykkere i alle større vann i Drangedal
- Gjennomføre en analyse for 200 års flom for Tokevassdraget i forbindelse med revidering av arealplan for kommunen
- Se på mulighetene for Nødnett / Sikringsradio som en back-up ressurs ved bortfall av EKOM.
- Innkjøp av nødstrømsaggregater til viktige kommunale tjenester der dette ikke allerede er på plass
- Arbeide med å utvikle gode maler for utarbeidelse av sikkerhetsplaner for større arrangementer

2.0 Organisasjonsutvikling

Organisasjonsutvikling handler om planlegging og iverksetting av systematiske tiltak for å sikre at arbeidskraft og andre ressurser blir anvendt på en god og effektiv måte, og forbedrer organisasjonens evne til å håndtere endring. Målet er en sunn, effektiv og lettdreven organisasjon med evne til fornyelse og problemløsning.

2.1 Organisering

Drangedal kommune er organisert med 3 kommunalområder og kommunedirektørens stab:

2.2 Årsverk og antall ansatte

For 2024 er det budsjettert med 324,1 faste årsverk/hjemler fordelt på ca. 440 ansatte. I oversikten under vises budsjetterte faste årsverk ved inngangen av året. Planlagte endringer i faste årsverk og midlertidige stillinger/midlertidige endringer gjennom 2024 vil bli omtalt nærmere under kapitlene fra kommunalområdene.

Årsverkene er slik fordelt (ved inngangen av året):

Kommunalområde	Buttsjetterte årsverk 2021	Budsjetterte årsverk 2022	Budsjetterte årsverk 2023	Budsjetterte årsverk 2024
100 Kommunedirektørens stab	25,5	21,9	21,9	21,9
200 Kunnskap, mangfold og kult.	126,2	127,0*	133,7	131,8
300 Helse og velferd	133,7*	132,9	132,75	134,6
400 Bygg, eiendom og kom.tek.	32,0	33,6	35,8	35,8
Totalt Drangedal kommune	316,7	315,7	324,15	324,1

*Tall rettet opp ifb med budsjett 2022, feil i budsjett 2021.

2.2.1 Lærlinger

Drangedal kommune har som målsetting å ha 7 lærlinger, og dette målet videreføres for 2024. Drangedal kommune tilbyr lære plasser innen helsefagarbeiderfaget og barn- og ungdomsarbeiderfaget. Det varierer noe fra år til år hvor mange kvalifiserte søkere det er til lære plassene. Det er som hovedregel tilstrekkelig med søkere til de ledige lærlingeplassene. Drangedal kommune er medlem i Opplæringskontoret for offentlig sektor/ OKOS. De tegner

opplæringskontrakt med lærlingene, bistår kommunen i rekrutteringen av lærlinger og sikrer at vi får god kvalitet på oppfølgingen og fagopplæringen.

2.3 Digitalisering

Kommunedirektøren ønsker videre satsning på digitalisering, utvikling og innovasjon i organisasjonen.

Arbeidet med digitalisering har fokus på å oppnå nye og mer effektive måter å jobbe på, både ved å videreutvikle eksisterende IT- løsninger og innføring av nye digitale løsninger. Det vil også gjennomføres ulike opplæringsaktiviteter i 2024. Vi skal oppgradere HMS og internkontrollsystemet i 2024, og det vil bli gjennomført opplæring i ny funksjonalitet for ledere og verneombud.

I 2023 innførte Drangedal kommune nytt saksbehandlersystem, Acos websak +. Anskaffelsen ble organisert som et prosjekt for Grenlandssamarbeidet, og GKI gjennomførte anskaffelsen. Innføringen omfattet mer enn 150 saksbehandlere bare i vår kommune. Det skal gjennomføres videre opplæring og videreutvikling av rutiner for nytt saksbehandlersystem i 2024.

Det er satt i gang et arbeid med innføring av elektronisk tidsregistrering for de med administrative stillinger. Innføringen vil ferdigstilles i 2024.

Vi ble medlem i DigiTV i 2023, et samarbeidsorgan innen digitalisering og tjenesteutvikling mellom de 23 kommunene i fylket og Vestfold og Telemark fylkeskommune. Målet med samarbeidet er at det skal styrke hver enkelt kommune i deres digitaliseringsarbeid.

Vi bruker hovedsakelig hjemmesiden og sosiale medier til å informere innbyggerne. Ny hjemmeside ble publisert i 2023. I arbeidet med ny hjemmeside har det vært fokus på universell utforming samt å gi innbyggerne god informasjon om de kommunale tjenestene. I 2024 vil det også komme på plass en ny løsning for intranett for intern informasjon.

Det er behov for å oppgradere vårt ERP system (Enterprise Resource Planning), - automatiserte prosesser innen lønn/HR/økonomi. Dette arbeidet blir startet i 2024.

2.4 Internkontroll, delegering og rapportering

Styringsdokumentene til Drangedal kommune består av:

- Kommuneplanen
- Årsbudsjett og økonomiplan (4-års plan)
- Administrativt delegeringsreglement
- Årsmelding
- Internkontrollrapporter

Styringsprosessen tar utgangspunkt i:

- De langsiktige målene og strategiene, Drangedal i balanse og utvikling
- Fokusområdene: Brukere, medarbeidere og økonomi
- Målene og tiltak innenfor hvert fokusområde

Internkontroll –delegering og rapportering

Kommunedirektøren har delegert myndighet til ledere etter administrativt delegeringsreglement. Dette gir lederne myndighet til å gjennomføre politiske vedtak, mål og strategier i praksis innen eget ansvarsområde. Dette forutsetter også rapportering gjennom året.

Det gjennomføres systematisk internkontrollrapportering til politisk nivå hvert kvartal, og rapporteringen har hovedvekt på økonomi, utvikling i sykefravær og HMS-avvik.

Internkontrollrapporteringen gjennomføres ved at ledere rapporterer til kommunalsjef, og en sammenstilling av dette blir rapportert til kommunedirektør og går videre til politisk behandling i kommunestyret.

Det blir også lagt fram sak med oversikt over framdrift på politiske vedtak hvert halvår.

Det vil jobbes videre med tilpasning av internkontrollsystemet i 2024, da systemet skal oppgraderes til ny versjon.

2.5 Medarbeiderutvikling og lederutvikling

10-faktor medarbeiderundersøkelse

Drangedal kommune bruker 10-FAKTOR-undersøkelsen til KS. Undersøkelsen er et grunnlag for lederutvikling, medarbeider- og organisasjonsutvikling i Drangedal kommune.

Undersøkelsen bygger på forskning om hva som er viktige innsatsfaktorer for å oppnå gode resultater og som er dokumentert viktige og samtidig mulig å utvikle.

Undersøkelsen gjennomføres som hovedregel hvert 2. år, og skal gjennomføres i 2024.

Oppfølgingen av undersøkelsen skjer på den enkelte arbeidsplass, der leder, verneombud og tillitsvalgte sammen legger plan for oppfølging av resultater. Før vi gjennomfører undersøkelsen blir det arrangert opplæring i undersøkelsen og de 10 faktorene. Når undersøkelsen er gjennomført vil det bli arrangert workshop med fokus på tiltaksplan for oppfølging av resultatene. Opplæringene er for både ledere, tillitsvalgte og verneombud.

Mål for undersøkelsen for Drangedal kommune for 2024 er et resultat på landsnittet for kommuner eller bedre. Resultatene blir hentet ut både for Drangedal kommune og kommunene som har gjennomført undersøkelsen på det tidspunktet våre resultater er klare.

HMS, IA arbeidet og sykefravær

Målet for HMS arbeidet i Drangedal kommune er at det skal forebygge sykdom og ulykker, hindre frafall, og fremme inkludering, arbeidsglede og trivsel.

Intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) har som målsetting på nasjonalt nivå at den skal skape et arbeidsliv med plass til alle gjennom å forebygge sykefravær og frafall, og på denne måten bidra til å øke sysselsettingen. IA avtalen er nå videreført ut 2024.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) følger arbeidet med HMS og sykefravær tett. De følger med på utviklingen av arbeidsmiljøet ved å følge opp både sykefraværstatistikken, HMS-avvik og tiltak i hvert AMU møte. AMU har besluttet å lage en egen plan for oppfølging og reduksjon av sykefraværet i økonomiplanperioden.

Drangedal kommune er medlem i stiftelsen Vestmar bedriftshelsetjeneste (VBHT), og vi har fokus på å bruke BHT i det forebyggende og helsefremmende arbeidet. Vi utarbeider årlige samarbeidsplaner for bruk av VBHT, både på overordna nivå i kommunen og for hvert kommunalområde.

Sykefravær

Drangedal kommune har gjennom mange år hatt et relativt lavt sykefravær. Variasjonene i sykefraværet er store mellom kommunalområdene og varierer mellom de ulike virksomhetene. Sykefraværet inkludert både legemeldt og egenmeldt fravær er hittil i år (fom. januar 2023– tom. august 2023) er på 9,1% for Drangedal kommune (juridisk enhet). Målet er redusert fravær. AMU vedtar en plan for dette arbeidet for 2024.

Mål for sykefraværet totalt (inkludert egenmeldt og legemeldt) for Drangedal kommune for 2024 er 7 % eller lavere, det vil si et nærvær på minst 93 %.

Kommunalområdene har disse målsettingene for 2024:

Kunnskap, mangfold og kultur	6,5 %
Helse og velferd	8,5 %
Bygg, eiendom og kommunalteknikk	4,5 %
Kommunedirektørens stab	4,5 %

Kompetanseutvikling og lederutvikling

Det blir hvert år utarbeidet en overordna kompetanseplan for Drangedal kommune med satsningsområder som er felles og som gjennomføres på tvers av kommunalområdene. Planen beskriver også kommunalområdenes hovedsatsningsområder for året. Kommunalområdene lager i tillegg planer for kompetansehevende tiltak innenfor sine fagområder. Vi har i stor grad tatt i bruk digitale løsninger for ulike opplærings og kompetansehevingstiltak, og dette blir videreført for en del aktiviteter. I 2024 skal vi gjennomføre et lederutviklingsprogram som bygger videre på programmet vi gjennomførte i 2023. Dette hadde fokus på ledelse, omstilling og endringsledelse.

Arbeidet med å sikre likestilling, anti-diskriminering og en høy etisk standard

I følge KommuneLOven §48 (5) skal det redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten. Denne redegjørelsen legges fram i kommunens årsberetning/årsmelding.

Arbeidet med høy etisk standard og betryggende kontroll vil også være satsningsområder for 2024 med fokus på internkontroll i organisasjonen. Alle avdelinger har gjennomført risikoanalyser for områdene de har vurdert til å være de med høyest risiko for feil.

Vi gjennomfører internkontrolluke i november hvert år der kommunedirektøren inviterer til samlinger og opplæring, og avdelingene skal gjennomgå internkontrollen på egen avdeling. Vi har opplæring i vår etiske standard i lederopplæring vi gjennomfører for nye ledere.

I Drangedal Kommune ønsker vi mangfold, og oppfordrer alle kvalifiserte til å søke ledige stillinger hos oss uavhengig av kjønn, alder, funksjonshemming eller etnisk tilhørighet.

I våre lønnspolitiske retningslinjer blir det lagt vekt på likebehandling mellom kvinner og menn i lønsspørsmål, og vår målsetting er lik lønn justert for stillingsgruppe/stillingskode.

Vi fortsetter arbeidet med heltid i samarbeid mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte i 2024. Det er gjennomført undersøkelser for å avdekke uønsket deltid. I 2023 gikk arbeidsgiver og tillitsvalgte gjennom våre målsettinger, retningslinjer og tiltak for heltid. Det vil bli gjennomført gjennomgang av utviklingen i 2024 for å se om tiltaka har hatt effekt, og om det er behov for å revidere disse.

2.6 Lønnsvekst

Lønn og sosiale kostnader (pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift) utgjør ca. 60% av de totale driftskostnadene i kommunen.

Statsbudsjettet forutsetter en lønnsvekst på 4,9 % for 2024. KS har anslått overheng til 2024 på 1,8 %. Det er satt av lønnsmidler til forventede lønnsforhøyelser for 2024 på 4,9 % med virkningsdato 01.05.24. Dette utgjør totalt 8.598.000 kr. Tallet er inkludert sosiale kostnader (arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader).

Pensjonspremie er lagt inn med 23,0 % for KLP og 8,0 % for SPK for 2024.

3.0 Driftsbudsjettet

3.1 Sektor 099 Finansiering

Tabellen nedenfor viser sektorens netto inntekter /finansiering i 2023 og 2024.

099 FINANSIERING	BUD 23	BUD 24	Endring
1601 Skatter	-108 324 000	-116 723 000	-8 399 000
1602 Eiendomsskatt	-16 932 000	-17 450 000	-518 000
1603 Salgs- og skjenkeavgifter	-91 950	-95 000	-3 050
1604 Eiendomsinformasjon	0	-65 000	-65 000
1641 Rammetilskudd (med innt utjevn)	-193 909 000	-211 504 000	-17 595 000
1646 Andre kompensasjonstiltak	-302 895	-500 000	-197 105
1647 Komp. tiltak Husbanken	-1 318 316	-2 000 000	-681 684
1661 Avskrivninger	0	0	0
1671 Renter	13 576 388	24 261 000	10 684 612
1672 Avdrag	24 200 000	28 178 000	3 978 000
1673 Aksjer/andeler	-43 409 304	-44 041 471	-632 167
1682 Finansiering /fondsdisp	-3 969 196	905 214	4 874 410
16832 Kraftfondet	0	-1 400 000	-1 400 000
SUM	-330 480 273	-340 434 257	-9 953 984

Netto endring er på 9,953 mill. kroner (3,0 %) som er vesentlig mindre enn årets deflator på 4,3 %. Dette innebærer at finansieringen er svekket med vel 4,0 mill. kroner.

En vesentlig del av finansieringsrammen består av såkalte frie inntekter bestående av skatt og rammetilskudd. Disse øker med 26,002 mill. kroner ift. til opprinnelig budsjett 2023. Veksten spises imidlertid i stor utstrekning opp av økningen i renter og avdrag som til sammen er på 14,663 mill. kroner.

3.1.2 Kommunal deflator

	Anslag 2023 i RNB	Anslag 2023 nå	Anslag 2024
Deflator	5,2	4,5	4,3
Sysselsetting, lønnsvekst og pensjonskostnader mv.	5,5	5,5	4,9
Prisvekst varer og tjenester	4,9	3,2	3,4
Lønnsandel (pst.)	57,5	57,5	57,5

Tabellen viser anslagene for kommunal deflator for 2024 og 2023, slik de ble presentert i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet.

Kommunal deflator er et veiet gjennomsnitt av lønns -og prisveksten i kommunal sektor. For 2024 bygger beregningen på en forventet lønnsvekst på 4,9 % og en forventet prisvekst på 3,4 %. Vektene er det relative forholdet mellom lønnsutgifter og utgifter til kjøp av varer og tjenester i kommunal sektor, her representert ved en lønnsandel på 57,5 %.

Ved å multiplisere deflatoren for 2024 med driftsutgiftene i kommunen i 2023, vil man få et uttrykk for hva dagens drift vil koste i 2024, dersom vi ikke gjør noen endringer i tjenesteproduksjonen, hverken i omfang, kvalitet eller bruk av innsatsfaktorer.

For Drangedal kommune vil driftsnivået vi har lagt opp til i 2023 koste $497,518 \times 0,043 = 21,340$ mill. kroner mer i 2024 enn hva det koster i 2023.

3.1.3 Konsekvensjustert budsjett

For å etablere rammer og føringer for budsjettarbeidet kan det være formålstjenlig å ta utgangspunkt i et *konsekvensjustert budsjett*.

Et konsekvensjustert budsjett starter med en grundig analyse av kommunens samlede inntekter, der historiske tall i kombinasjon med tilgjengelig informasjon om økonomisk utvikling, planlagte endringer og kjente risikoelementer danner grunnlag for en inntektsprognose for planperioden. Deretter defineres kravet til lønnsomhet i form av måltall for *netto driftsresultat*.

Med inntektsprognose og resultatkrav på plass, korrigerer vi for avskrivninger og finansposter, og ender opp med en utgiftsramme for de enkelte år i planperioden, med andre ord – hva vi har å drive for.

Neste steg i prosessen er å se på hvordan den tilgjengelige utgiftsrammen matcher utgiftene relatert til dagens drift – videreført uten endringer i ressursbruk, kvalitet eller omfang. Dette skjer ved at dagens driftsutgifter korrigeres for forventet utgiftsvekst ved hjelp av *kommunal deflator*, som vi nettopp har sett er et veiet gjennomsnitt av forventet lønns- og prisvekst i kommunal sektor.

Et konsekvensjustert budsjett for Drangedal kommune for perioden 2024-27 er vist sammen med hovedoversiktene. Vi gjør oppmerksom på at dette ble utarbeidet før selve budsjettarbeidet startet, og at mange av tallene og forutsetningene er blitt endret siden da. Blant annet er statsbudsjettet lagt fram. Det konsekvensjusterte budsjettet er også utarbeidet med utgangspunkt i en deflator på 4,5 %, og ikke 4,3 % som er brukt i selve budsjettet.

3.1.4 Regjeringens kommuneopplegg for 2024

Regjeringens forslag til statsbudsjett ble lagt fram den 6. oktober. I kommuneopplegget anslås realveksten i *frie inntekter* for kommunene til 5,1 mrd. kr (dvs. 1,4 %), mens det i kommuneproposisjonen i mai ble signalisert en vekst i intervallet 4,4-4,7 mrd. kr. Oppjusteringen må ses i sammenheng med at anslaget for pensjonskostnader som finansieres med frie inntekter, er økt med 0,7 mrd. kr basert på oppdaterte tall fra pensjonsleverandørene.

Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter for 2024 er det lagt til grunn en kostnadsvekst (deflator) på 4,3 % (fordelt med 4,9 % som årslønnsvekst og 3,4 % som prisvekst). I realveksten ligger det også inne 150 mill. kr til satsing på psykisk helse og rus og 40 mill. kr til helsestasjon og skolehelsetjeneste. I tillegg er 100 mill. kr fordelt til de kommunene som taper mest på modellen for gradert basiskriterium.

Realveksten på 1,4 % er regnet fra inntektsnivået i 2023 slik det ble anslått etter behandlingen av revidert nasjonalbudsjett. Når veksten regnes fra anslag på regnskap for 2023, blir inntektsveksten fra 2023 til 2024 lavere, siden veksten regnes fra et oppjustert nivå sammenlignet med nivået i revidert nasjonalbudsjett 2023. Oppjusteringen for i år har sammenheng med økt skatteinntektsanslag for kommunene med 3,547 mrd. kr.

Skatteinntektene i makro er for i år anslått til -5,7 % nominelt for kommunene. På kostnadssiden bør spesielt merkes at deflatoren for inneværende år er nedjustert fra 5,2 prosent i RNB til nå 4,5 prosent. Redusert prisvekst betyr også at realverdien av inntektsveksten for 2024 blir høyere. Deflatoren for 2024 er som nevnt anslått til 4,3 prosent.

Regjeringen foreslår at den kommunale skattøren for personlige skattytere for 2024 settes ned med 0,2 prosentpoeng. Denne justeringen har sammenheng med et makroøkonomisk styringsmål om at skatteinntektsandelen (inkl. eiendomsskatt) skal utgjøre 40 pst. av de samlede inntektene.

Ordinær skatt på inntekt og formue for 2024 anslås å bli 5,8 % høyere for kommunene samlet, sammenlignet med det sist justerte nivåanslaget for i år. Rammetilskuddet for kommunene er økt med 3,4 %. Sum frie inntekter anslås etter dette å øke med 4,7 % nominelt.

I kommunedirektørens budsjettforslag for 2024 er frie inntekter (ordinær skatt og rammetilskudd) satt til **328,227 mill. kr**, som er 0,498 mill. kr høyere enn i beregningene fra KDD. Kommunedirektøren legger per nå til grunn **308,681 mill. kr** som frie inntekter i år. Korrigerer vi med 2,991 mill. kr, som er summen av såkalte oppgaveendringer i kommuneopplegget, får vi 311,672 mill. kr i oppgavekorrigerte frie inntekter 2023. I kommunedirektørens budsjettforslag legges derfor til grunn en nominell vekst i frie inntekter på 16,555 mill. kr eller 5,3 %

Kommunedirektøren har for de øvrige årene i planperioden (2025-27) budsjettert med en årlig realvekst over kommuneopplegget på 3,0 mrd. kr eller 0,8 % (dvs. noe utover demografikostnadene i makro). I tillegg er tilskuddet etter PU kriteriet oppjustert med 2,4 mill. kr. med varig virkning fra 2025. Skatteanslagene er utarbeidet med utgangspunkt i den samme relative veksten som er forutsatt for landet for øvrig.

Oppsummert for årene i økonomiplanperioden opereres derfor med følgende anslag for frie inntekter (i 1000 2024-kr):

	2023	2024	2025	2026	2027
Rammetilskudd (fast del)	163 075	174 351	176 614	178 595	179 124
Skatt	110 413	116 723	116 763	116 815	116 849
Inntektsutjevning	35 193	37 153	37 158	37 168	37 171
Sum frie inntekter	308 681	328 227	330 535	332 578	333 144

%-endring		6,3	0,7	0,6	0,2
-----------	--	-----	-----	-----	-----

For 2023 og 2024 fremkommer inntektsanslagene slik (fra Grønt hefte 2024):

Drangedal	2023	2024
Innbyggertilskudd	114 975	122 549
Utgiftsutjevnenende tilskudd/trekk	33 363	38 164
Korreksjonsordningen for elever i statlige/private skoler	2 682	3 000
Inntektsgarantertilskudd, netto	-168	-300
Tilskudd til saker med særskilt fordeling	4 002	4 617
Distriktstilskudd Sør-Norge/småkommunetilskudd	5 105	5 322
Distriktstilskudd Nord-Norge	0	0
Veksttilskudd	0	0
Storbytilskudd	0	0
Regionsentertilskudd	0	0
Skjønnstilskudd*	800	1 000
= Sum rammetilskudd (fast del) ved framleggelsen av statsbudsjett	160 760	174 351
Anslag inntektsutjevnenende tilskudd/trekk fra KDD i statsbudsjettet	33 177	42 138
Skatteinntektsanslag fra KDD i statsbudsjettet	109 055	111 239
Endring rammetilskudd etter budsjettssaldering	-1 661	0
Endring rammetilskudd i RNB (inkl. budsjettavtale på Stortinget)	3 976	0
Endring i anslag skatt/inntektsutjevning fra KDD målt mot oppr. anslag	2 755	0
Sum frie inntekter (skatt og rammetilskudd) - KDD beregning	308 061	327 729
Endring i henhold til KS prognosemodell	0	498
Sum frie inntekter i budsjettet	308 061	328 227

3.1.5 Sektorvise rammer

TOTALRAMMER SEKTORER			BUD 23	Defl justert	BUD 24	Nom endr	Reell endr
099	Finansiering		-330 480 273	-344 690 925	-340 434 257	-9 953 984	4 256 668
100	Kommunedirektørens stab		29 193 616	30 448 941	33 236 139	4 042 523	2 787 198
101	Politikk		2 926 832	3 052 686	3 658 254	731 422	605 568
102	Fellesutgifter		23 594 563	24 609 129	13 696 086	-9 898 477	-10 913 044
200	Kunnskap, mangfold og kultur		120 433 229	125 611 858	121 777 560	1 344 331	-3 834 298
300	Helse og velferd		145 502 824	151 759 445	157 744 260	12 241 436	5 984 814
400	Bygg, eiendom og kommunalteknikk		8 829 209	9 208 865	10 321 959	1 492 750	1 113 094

Tabellen over viser sektorvise budsjettammer for 2023 og 2024. Første kolonne viser budsjettammer for 2023 i nominelle kroner. I kolonne 2 er disse oppjustert med deflator for 2024. På denne måten kan vi beregne endringene i 2024 både i nominelle og reelle kroner.

Dersom vi fokuserer på de store sektorene, ser vi at sektor Kunnskap, mangfold og kultur har en nominell budsjettvekst på 1,344 mill. kroner, mens den reelle budsjettveksten (veksten utover deflator)

viser en nedgang /innsparing på 3,834 mill. kroner. For helse og velferd er den nominelle veksten på 12,241 mill. kroner, mens reell vekst er på 5,984 mill. kroner.

3.1.6 Saldering av budsjettet

Budsjettet for 2024 er gjort opp med et netto driftsresultat på minus 1,673 mill. kroner. På tross av dette kan vi saldere budsjettet med en avsetning til disposisjonsfond på 0,905 mill. kroner. Årsaken til dette er at det i budsjettet er lagt opp til bruk av bundne fondsmidler (innenfor selvkostområdene og i næringsarbeidet) med 2,578 mill. kroner.

Året 2025 viser også et netto driftsresultat som er marginalt negativt, mens driftsresultatet i 2026 er positivt med 3,624 mill. kroner. Bruk av bundne fondsmidler innenfor selvkostområdene gjør imidlertid at vi begge disse årene kan sette av midler på disposisjonsfondet.

I 2027 er netto driftsresultat igjen negativt, med 3,464 mill. kroner, og i dette siste året av økonomiplanene må vi bruke av disposisjonsfondet for skape budsjettbalanse.

Disposisjonsfondet er å betrakte som kommunenes sparekapital, og kan benyttes til engangstiltak (uforutsette eller planlagte) og som buffer for å kunne håndtere problemer forbundet med å saldere årsregnskap og budsjetter. Brukes disposisjonsfondet i ordinær drift, eller for å saldere mer eller mindre «permanente» underskudd i budsjettet, vil dette raskt brukes opp, og kommune vil stå uten reserver til å håndtere framtidige utfordringer.

Bruken av disposisjonsfond for å skape budsjettbalanse i 2027 bør således betraktes som en midlertidig løsning, hvor vi «kjøper» oss tid til å arbeide med utgiftsreducerende tiltak.

3.1.7 Andre tiltak for å oppnå budsjettbalanse

I budsjettet for 2024 er det etter signaler fra energiverket lagt inn et utbytte fra Drangedal Energi Holding på 20,0 mill. kroner. Dette viderefører utbyttelnivået fra 2023, men er vesentlig høyere enn hva man historisk har hentet ut fra energiverket.

For perioden 2025-27 har kommunedirektøren funnet det nødvendig å opprettholde et relativt høy utbyttelnivå fra energiverket på 15,0 mill. kroner årlig. Dette anses nødvendig, dels for å dekke inn forventninger om høyere energipriser enn hva man historisk har vært stilt overfor, og dels for å kunne møte et høyere rentenivå.

Kommunedirektøren har videre, også dette for å oppnå budsjettbalanse, valgt å fremme forslag om å endre prinsippet for amortisering av premieavvik på pensjon fra ett til syv år med virkning fra budsjettåret 2024. Forslaget er tidligere fremmet i forbindelse med årsoppgjøret for 2022, men ble da reversert da det kom for sent til å kunne få noen effekt for regnskapsåret.

Et nytt vedtak om prinsippendring med virkning fra budsjettåret 2024 vil tilføre kommunen en utgiftsreduksjon i 2024 på 21,8 mill. kroner og samtidig ha en positiv effekt på salderingsbalansen i de påfølgende årene. Prinsippendringen bidrar imidlertid ikke til reduserte pensjonskostnader over tid, men til å jevne disse ut over en 7 års periode slik at man unngår for store svingninger. Budsjettåret 2024 er for øvrig et godt eksempel i så måte, hvor et rekordstort premieavvik på nærmere 25,5 mill. kroner i 2023, ut fra dagens prinsipp, ville ha ført til en tilsvarende amortiseringsutgift i 2024.

Prinsippendringen og konsekvensene av denne vil bli utførlig beskrevet i et eget saksframlegg, som vil bli lagt frem for politisk behandling i forkant av vedtak i budsjettsaken.

Kommunedirektøren har også, som et ledd i omstillingsarbeidet i kommunen, gitt alle sektorer arbeidspakker (bestillinger) i forhold til utgiftskutt og effektivisering etter den såkalte PRINCE2 metoden. Selv om kommunalsjefene først skal levere svar på arbeidspakkene innen 1. april 2024, har flere sektorer allerede benyttet arbeidspakkene som et ledd i salderingen av økonomiplanen. Dette gjelder spesielt sektorene Kunnskap, mangfold og integrering og Helse og velferd, som til sammen skal iverksette innsparingstiltak på 12,1 mill. kroner i perioden 2025-27.

3.1.8 Styringsregler vedtatt av kommunestyret

I kommunens økonomireglement, som ble vedtatt i 10. juni 2021, er det nedfelt **prinsipper for økonomistyring** som tidligere var en del av det årlig budsjettvedtaket. Det foreliggende budsjettforslaget er, så langt det har vært mulig, utarbeidet i samsvar med disse.

Videre følger budsjettpremissene for 2024 av oversiktene for hvert enkelt kommunalområde under overskriftene

- Status og utfordringer
- Strategi og delmål
- Handlingsplan

3.1.9 Finansielle måltall

Kommunestyret har vedtatt 4 finansielle måltall:

1. Netto driftsresultat: 0,0–1,0 % av driftsinntektene
2. Total gjeld: maksimalt 130 % av driftsinntektene
3. Renteeksponert gjeld: maksimalt 80 % av driftsinntektene
4. Disposisjonsfond: minimum 5 % av driftsinntektene

Driftsinntektene i budsjettåret og i økonomiplanperioden ligger relativt stabilt på omkring 535 mill. faste 2024 kroner.

Etterlevelse av handlingsregel nr. 1 skulle dermed tilsi et netto driftsresultat i området 0 – 5,35 mill. kroner. Bare ett av årene i økonomiplanperioden (2026) innfrir dette kravet.

Teknisk beregningsutvalg (TBU) har videre definert 1,75 % som et minimumskrav for å kunne opprettholde en bærekraftig kommuneøkonomi. I vårt tilfelle skulle dette tilsi et netto driftsresultat i størrelsesorden 10 mill. kroner.

Det må videre bemerkes at kombinasjonen av lavt resultatkrav og 100 % lånefinansiering av investeringer gjør kommunen sårbar overfor endringer i rammebetingelsene og reduserer kommunens handlingsrom.

Drangedal kommunes gjeld utgjorde 627 mill. kroner ved inngangen til 2023 og forventes å utgjøre 700 mill. kroner ved utgangen av året. Vi ser dermed at inngangsgjelden balanserer på 130 % kravet, mens gjelden ved utgangen av året fører oss i brudd med handlingsregel nr. 2.

Vekst i driftsinntektene fører til at vi fortsatt balanserer på grensen ved utgangen av 2024, men at vi vil være i brudd med handlingsregelen gjennom resten av økonomiplanperioden. Samlet gjeld ved utgangen av 2027 forventes å utgjøre 175 % av driftsinntektene.

Når det gjelder renteesponert gjeld, som ved utgangen av 2023 vil utgjøre ca. 450 mill. kroner, vil man være i brudd (90 %) med handlingsregel nr. 3 allerede ved inngangen til økonomiplanperioden. Bruddet forventes å vedvare /øke gjennom perioden og utgjøre ca. 100 % ved utgangen av 2027.

Bokførte midler på disposisjonsfond forventes å utgjøre 45 mill. kroner ved utgangen av 2023, hvorav 30 mill. er uten øremerkinger eller andre bindinger. Det er ikke budsjettert med bruk av disposisjonsfondet i økonomiplanperioden utover salderingen i 2027, og nettoendringen i perioden vil således være positiv.

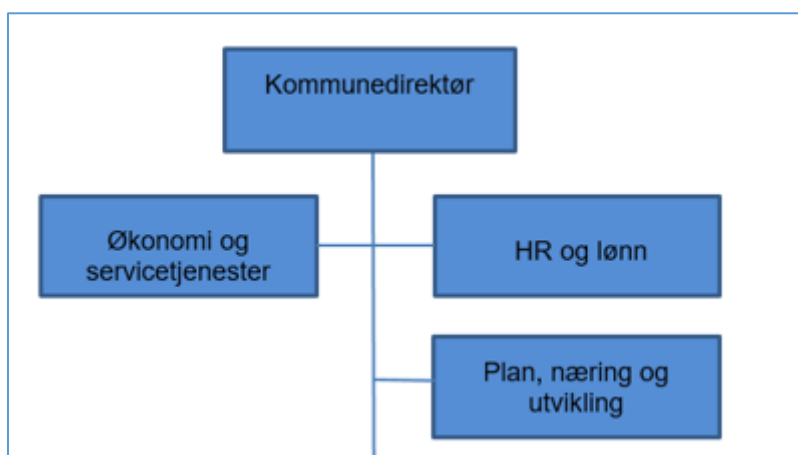
Kravet om et disposisjonsfond tilsvarende 5 % av driftsinntektene (26,750 mill. kroner) bør derfor være oppfylt gjennom hele perioden.

3.2 Sektor 100 Kommunedirektørens stab

Tabellen viser sektorens nettoutgifter i 2023 og 2024.

100	KOMMUNEDIREKTØRENS STAB	BUD 23	BUD 24	Endring
1121	Kommunedirektørens kontor	2 682 790	2 637 835	-44 955
1122	Økonomiavdeling /kommunekasse	5 220 787	5 926 705	705 918
1126	Samfunn og strategiutvikling	2 925 334	2 383 853	-541 481
1127	Boligpolitikk	0	0	0
14111	Landbruk og næring	1 551 870	1 823 540	271 670
14201	Veterinærtjeneste	0	0	0
14231	Næring	1 058 078	783 297	-274 781
14232	DRIV	1 166 848	1 095 775	-71 073
14421	Viltfond	2 000	0	-2 000
15131	Byggesaksavdeling	69 248	498 012	428 764
15152	Kommunplan	968 437	1 190 000	221 563
1520	Boliger til utleie	-509 396	-1 300 282	-790 886
1540	Beredskap	136 000	130 000	-6 000
15401	Vestmar skringsdialog	0	0	0
15411	Miljøtiltak	72 500	100 000	27 500
15441	Grendeutviklingsmidler	573 653	543 000	-30 653
1910	Post /arkiv og servicekontor	2 621 116	3 121 132	500 016
1911	HR og lønn	3 493 111	3 678 210	185 099
1913	IKT	6 311 240	9 965 063	3 653 823
19999	Reservert lønn sektor 100	850 000	660 000	-190 000
SUM		29 193 616	33 236 139	4 042 523

Beskrivelse av sektoren

Fagområder

Økonomi og servicetjenester

- Økonomi og regnskap
- Post- og arkivtjenester
- Servicekontor

HR og lønn

- Personalforvaltning/HR, organisasjonsutvikling m.m. jfr kap 2
- Lønn m.m.

Plan, næring og utvikling

- Samfunns- og næringsutvikling
- Landbruk, miljø og utmarksforvaltning
- Planlegging og byggesaksbehandling

IKT

- IT-Grenland (ITG) pluss en lokal medarbeider i Drangedal.
Med forbehold om godkjenning av kommunestyret vil vi fra 1.1.2023 bli fullverdig medlem av ITG slik at denne tjenesten fullt og heilt blir levert fra dette samarbeidet.

I tillegg kommer arbeidet med politisk sekretariat og samfunnssikkerhet og beredskap som sorterer direkte under kommunedirektøren.

Stillinger

Stillingsbudsjett	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Endring fra 2023-2024
HR og lønn	3,5	3,5	-
Økonomi	4,1	4,1	
Kommunedirektør	2	2	-
Næring/Driv	1	1	-
IKT	1	1	-
Plan, næring og utvikling med beredskap.	7,3	6,3	-1,0
Post, arkiv og servicekontor	3,6	3,6	-
Sum sektor 100	22,5	21,5	-1,0

Som ledd i innsparingene har Plan, næring og utvikling redusert bemanningen inne plan og byggesak med et årsverk. Det er imidlertid etablert en midlertidig stilling for ½ år knyttet til ulike prosjekter som avdelingen driver. Denne er finansiert med diverse prosjektmidler. Økonomiavdelingen er også midlertidig styrka med ½ årsverk for å ta igjen restanser som har oppstått som følge av redusert bemanning i 2023.

Status og utfordringer overordna

Kommunedirektørens stab omfatter i all hovedsak de felles administrative støttefunksjoner for den kommunale virksomheten i tillegg til avdeling for plan, næring og utvikling.

Dette er ikke direkte innbyggerrett tjenester, men personalet løser likevel mange virksomhetskritiske tjenester. Vi kan derfor trygt si at for at disse primærtjenestene skal fungere så trenger vi en sentral administrasjon som legger til rette for at tjenesten skal kunne fungere effektivt.

Med stadig skjerpede krav gjennom lover og forskrifter og en økt tilsynsaktivitet både fra statlige kontrollorganer og våre egne kontrollorganer, er det svært krevende å tilfredsstille alle disse krav og samtidig redusere ressursbruken. Uten en betydelig forenkling i regelverket eller

bortfall av sentrale oppgaver og/eller omfattende forenkling gjennom digitalisering, anses dette ikke som realistisk.

Gjennom hele 2023 har det vært utført et stor arbeid med fornyelse av vår IT-infrastruktur. Vi vil når arbeidet er ferdig i starten av 2024 ha bygget helt om vår infrastruktur slik at vi kan fjernstyre våre IT-systemer fra IT-Grenland. Dette vil innebære et betydelig løft for vår IT sikkerhet. Dette er svært viktig i en tid med krig i Europa og stadige meldinger om fiendtlige hackerangrep på norske organisasjoner.

Vår leverandør av vårt sentrale system for økonomi og lønn, Agresso, melder at de ikke vil støtte vårt system etter 31.12.24. Det innebærer at vi må starte en anskaffelsesprosess for nytt system så snart som råd etter årsskifte. Dette vil utvilsom medføre store kostnader både rent økonomisk og arbeidsmessig ved at vi må anskaffe, installere og ta i bruk et nytt system i løpet av 2024.

Budsjettmessige endringer

Den største endringen gjelder IKT budsjettet. Økninger der skyldes i hovedsak at Microsoft øker lisenskostnadene sine med 30 %. Derneft har IT Grenland endret sin kostnadsmodell slik at vi betaler pr bruker. Det betyr at vi må ha en gjennomgang av våre brukere og lisenser med sikte på å redusere denne kostnaden. I tillegg til dette har det vært kraftig prisstigning også på andre lisenser og teknisk utstyr.

På økonomiavdelingen er det lagt inn midler for midlertidig (0,5 årsverk) å øke bemanningen for å ta igjen restanser fra 2023 da avdelingen var sterk underbemannet.

3.2.1 Økonomi og servicetjenester

Status og utfordringer

Etter en krevende periode med knapp bemanning og stor utskifting av personell har det vært nødvendig å styrke økonomiavdelingen med en midlertidig stilling for å sikre kompetanse og kapasitet til å ivareta nødvendige lovpålagte oppgaver. I tillegg er vi i ferd med å rekruttere til vakante stillinger. Avdelingen vil derfor i 2024 ha en midlertidig høyre bemanning for å ta inn restanser og bygge ny kompetanse.

Arkivtjenesten hadde også et krevende år i 2023 med avslutning av sak-/arkivsystemet P-360 og oppstart med Grenlandssamarbeidet sitt nye system Websak+.

I tillegg til dette må vi, som følge av bortfall av brukerstøtte fra leverandør, i løpet av 2024 anskaffe nytt økonomi- og personalsystem (ERP-system).

Det er videre en utfordring å få til et bedre samspill med resten av organisasjonen for å drive et enda bedre informasjonsarbeid ut mot innbyggerne. Det handler både om teknologien på vår nettside og informasjonsflyt internt i organisasjonen. I 2024 vil vi se på hvordan dette kan organiseres bedre.

Budsjettmessige endringer

Utover en tidsbegrenset ansettelse (ut juni 2024) for å avhjelpe en vanskelig bemanningssituasjon, er det ikke foretatt vesentlige budsjettmessige endringer i

økonomiavdelingen. Øvrige budsjettposter reflekterer derfor i det alt vesentlige en videreføring av driften i 2023.

Det samme er tilfelle for arkiv og servicesenter. Etter en krevende periode med innføring av nytt arkivsystem, er avdelingen nå på vei tilbake til en normaldrifts-situasjon. En vekst i lønnsbudsjettet på 17 % skyldes i det alt vesentlige en under-budsjettering i 2023. Dette er for øvrig korrigert i regulert budsjett, og budsjettet for 2024 samsvarer med dette.

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud			
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator
1.	Gode arkivtjenester i samsvar med gjeldene regelverk	Videreutvikle organisasjonen sin kompetanse på Websak+	Færre henvendelser til arkivet om bistand.
		Oppdatere arkivplan jfr. nytt sak-/arkivsystem	Plan oppdatert.
2.	Effektiv og sikker IKT drift	Fortsette fornyelse av vår IT-infrastruktur.	Færre driftsproblemer med IT-systemene våre.
		Gjennomgang av organisering, roller og ansvar knyttet til drift av våre IT-systemer.	Klar og tydelig ansvarsfordeling mellom ITG og egne systemansvarlige
3.	Anskaffelse av nytt ERP-system for HR og økonomi	Utarbeide anbudsdokumenter i samarbeid med GKI og Porsgrunn kommune(?)	Anbud utlyst.
		Implementere systemet	Systemet operativt innen 31.12.24
		Gjennomføre opplæring	Alle brukere operative i systemet innen 31.12.24

Målrettet satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og en positiv samfunnsutvikling i kommunen			
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator
1.	Bedre informasjon og dialog med våre innbyggere	Gjennomgang av organiseringen av vårt informasjonsarbeid.	God informasjonsflyt til våre innbyggere
		Videreutvikling av vår hjemmeside.	
		Kompetanseheving av de involverte i vårt informasjonsarbeid.	
2.	Bedre informasjon til våre ansatte	Oppdatering og fornyelse av vår ansattportal (intranett)	God informasjonsflyt til våre ansatte.

3.2.2 HR og lønn

Status og utfordringer

Avdelingen har 3,5 årsverk, og har ansvar for fagområdene HR, lønn og HMS. Avdelingens oppgaver krever god kjennskap til lov og avtaleverk, og det er nødvendig med jevnlig kompetanseutvikling, oppdatering og opplæring. Oppgavene er spesialiserte, og det er vanskelig å ta inn vikar ved kortere fravær.

Innen fagområdene våre er det stor iboende risiko for feil. Vi jobber derfor mye med forbedring av rutiner og internkontrollaktiviteter for å redusere risikoen for feil og sikre likebehandling.

Omfanget av oppgaver på avdelingen er normalt svært høy med mange tidsfrister, og særlig gjelder dette lønn og rådgivning i personalsaker. Kravene til bistand, leveranser/rapportering og kompetanse fra avdelingen er økende

Det er behov for å jobbe videre med digitalisering for å effektivisere systemene avdelingen bruker. Digitaliseringsprosjekter som er planlagt for 2024 er oppgradering av HMS/internkontrollsystemet, ferdigstille innføringen av elektronisk tidsregistrering og oppstart av anskaffelse av ERP system, ressursplanlegging og automatisering av prosesser innen økonomi og HR.

Budsjettmessige endringer fra 2023-2024

Det er kun planlagt mindre justeringer av budsjett fra 2023 til 2024. Ingen planlagte bemanningsmessige endringer.

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud			
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator
1.	Godt omdømme gjennom god personalpolitikk	Lederopplæring/lederutvikling	Oppnå målsettinger for gjennomført lederutvikling
		Gjennomføre opplæring for ledere i hovedtema innen HMS og HR	Alle ledere skal ha gjennomgått grunnopplæring
		Kompetanseutvikling og støtte til kommunens ledere på HMS og HR-området	Besvare alle henvendelser og spørsmål
		Opplæring og oppfølging av 10-faktor medarbeiderundersøkelse for ledere, verneombud og tillitsvalgte	Gjennomført opplæring Undersøkelsen følges opp i alle avdelinger
2.	Digitalisering	Gjennomføre digitaliseringsprosjekter innen internkontroll/ HMS, tidsregistrering for administrative stillinger	Nye/forbedrede systemer er på plass og i bruk.
		Nytt ERP system (Enterprise Resource Planning), dvs nytt økonomi og personalsystem.	Anskaffelsesprosess er gjennomført
3.	Medarbeiderne opplever trivsel og mestring på arbeidsplassen	Gjennomføre opplæringstiltak for ledere, verneombud og tillitsvalgte innen utvalgte tema	Gjennomført opplæring

		Gjennomføre opplæring for alle ledere, verneombud og tillitsvalgte i 10-faktor medarbeiderundersøkelse	Gjennomføring av 10-faktor Opplæring for ledere, tillitsvalgte og verneombud
4.	God dialog med tillitsvalgte og vernetjenesten	Gjennomføre samarbeidsmøter på overordna nivå ca. 1 gang per mnd	Møter gjennomført
		Utarbeide saker til AMU og ha sykefravær og HMS avvik som fast sak	Saker behandla i AMU
5.	Iverksette og følge opp HMS arbeidet etter planer som blir vedtatt i AMU	Utarbeide HMS og IA-plan	Oppfølging av tiltaka i planen er gjennomført
		Følge opp plan for arbeid med sykefravær	Tiltaka i planen er gjennomført
		HMS revisjon på tiltak i HMS planen	Gjennomført revisjon
6.	Rett lønn til rett tid Korrekt regnskapsføring Innrapportering/betaling til offentlige instanser innen gitte frister	Gode rutiner og god kommunikasjon med lederne	Årlig gjennomgang av internkontroll lønn er gjennomført
		Følge oppsatte rutiner	Rapportering gjennomført innen gitte frister

3.2.3 Plan, næring og utvikling

Status og utfordringer:

I 2022 var det høy saksmengde innen byggesak, men aktiviteten avtok utover året. Trenden fortsatte utover i 2023 før saksmengden stabiliserte seg på et vesentlig lavere nivå enn fjoråret. Hovedårsaken til nedgangen er stans i hytteutbygginger i regulerte hyttefelt. Dette medfører at kommunen får lavere gebyrinntekter.

Kommunedelplanen for Drangedal sentrum ble sendt på høring i siste kvartal i 2023.

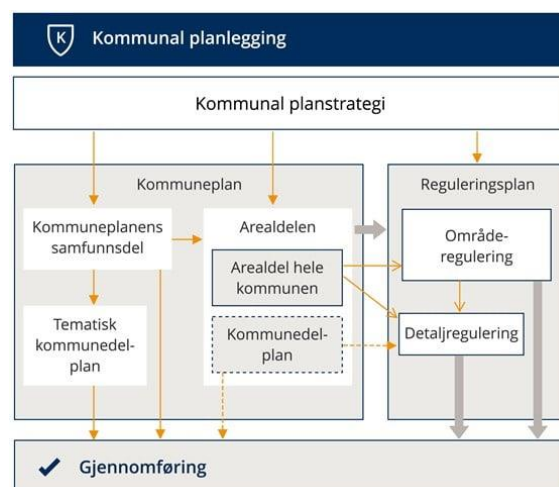
Områdereguleringsplanen for Neslandsvatn er planlagt sendt ut på ny, begrenset høring 1. kvartal 2024.

Kommunal planstrategi:

Kommunestyret skal minst en gang i hver valgperiode, og senest ett år etter konstituering, utarbeide en planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunes planbehov i perioden. Arbeidet med ny planstrategi for perioden 2024-2027 starter opp etter kommunevalget i 2023.

Kommuneplanens samfunnsdel.

Kommuneplanens samfunnsdel er et viktig plandokument som skal gi langsiktig retning for utvikling av Drangedalssamfunnet.

Figur 1: Sammenhengen i kommunenes overordna planverk

Planen skal beskrive utfordringer og muligheter, mål for ønsket utvikling - og strategier for å nå målene. Videre skal planen inneholde en handlingsdel som konkretiserer hvordan prioriteringene skal følges opp.

I behandling av saken om gjeldende planstrategi for 2020-2024 gjorde kommunestyret følgende vedtak: «*Kommuneplanens samfunnsdel vedtas tidlig i kommunestyreperioden slik at den kan fungere som politikernes styringsdokument i resten av perioden*». Gjeldende samfunnsdelsplan ble vedtatt i kommunestyret september 2019. Kommunedirektøren legger opp til at kommuneplanens samfunnsdel skal revideres, med oppstart i 2024. Kommunen vil invitere til bred medvirkning om planen.

Planstrategien skal fungere som et oppstartdokument for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Planprogrammet for samfunnsdelen vil derfor bli utarbeidet parallelt med planstrategien.

I tråd med føringer og lov/forskriftsendringer tar kommunedirektøren sikte på at handlingsplanen ses i sammenheng med eller integreres i økonomiplanen.

Kommuneplanens arealdel

Gjeldende arealplan ble vedtatt i 2016. Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret tar stilling til en eventuell revidering av arealplanen etter at ny samfunnsdel er vedtatt.

Boligpolitikk

Kommunestyret avsatte NOK 650.000.- i tilskudd til planlegging av nye, private boligtiltak og NOK 6.000.000.- til kommunale investeringer i vei/VA til private boligprosjekter i 2022. Det ble bevilget tilskudd og avsatt midler til kommunale investeringer til i alt 5 ulike boligtiltak, ett i sentrum, ett på Henseid og tre i Kroken, som var prioritert område fra kommunestyret. Prosjektet i sentrum er ferdigstilt og solgt, på Henseid er tiltaket stilt i bero, mens det er fremdrift i prosjektene i Kroken. Den generelle nedgangen i boligbygging i landet virker selvsagt også inn på aktiviteten i Drangedal.

Næringsarbeid/omstillingskommune

Drangedal kommune er innvilget omstillingsstatus i perioden 2022 – 2027. Gjennom omstillingsprogrammet DRIV – Drangedal i vekst – har kommunen en ekstraordinær innsats på næringsutvikling. Hovedformålet er å skape/sikre 150 arbeidsplasser og øke utviklingsevnen i næringslivet. Omstillingsprogrammet har egen prosjektleder og en egen handlingsplan med budsjett. Se mer på drangedalivekst.no og kommunens nettsider [Drangedal kommune](https://drangedal.kommune.no)

Det er lagt inn kr 1,17 mill. i egenandel til omstillingsprogrammet DRIV noe som tilsvarer 25 % av budsjetterte driftskostnader til programmet. Dette inkluderer både kostnader til drift av omstillingsstyret og til programleder i 70 % stilling.

Til ordinært næringsarbeid inklusivt næringssjef i 30 % stilling samt kostnader til Visit Gautefall/Visit Vestfold og Telemark og Drangedal næringsfond er det samlet satt av 1,54 mill. kroner jfr. tabell nedenfor.

Næringsarbeid innebærer å veilede, etablere og medvirke til dialog med næringslivet generelt. Drangedal kommune er del av oppgavefelleskapet i Grenland, hvor næringssjefskollegiet har månedlige samarbeidsmøter. Drangedal har tilgang på ulike tjenester for næringsdrivende

blant annet gjennom inkubatoren Proventia, som har tilhold på Herøya og Telemarks næringshage, som også har node i Drangedal.

Reiselivstjenester skjer gjennom VisitGautefalls lokale markedsråd, som del av samarbeidsavtalen med Vestfold Telemark reiseliv AS (tidligere VisitTelemark). Drangedal kommune er også del av eierforum i Drangedal næringshage, som med midler fra omstillingsprogrammet Driv i 2023 gjennomførte forstudie og forprosjekt for videreutvikling.

Drangedal et kommunalt næringsfond sammen med Drangedal sparebank. Næringsfondet har som formål å støtte utvikling av lokalt næringsliv gjennom tilskudd og lån.

Budsjettforslag til næring 2024	
Tiltak:	Beløp:
30 % lønn og sosiale kostnader næringssjef	357 000,-
Annonser	20 000,-
Ungt entreprenørskap	50 000,-
Grenlandssamarbeidet	90 000,-
Visit Telemark	250 000,-
Kommunalt næringsfond	500 000,-
Sommerjobb ungdom	0,-
Strømaggregat Gryting Gård	25 000,-
Tokedølen	100 000,-
Drangedal næringshage	150 000,-
SUM KOSTNAD	1 542 000
Netto ramme i budsjett 2024	1 542 000

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som legger grunnlag for en tjenesteproduksjon tilpasset demografiutviklingen fram mot 2030			
<i>Nr</i>	<i>Delmål</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Resultat-indikator</i>
1	Drive plan- og byggesaksforvaltningen innen selvkost	Gjennomføre selvkostberegninger. Tilpasse ressursinnsatsen til inntektsnivået	-Netto belastningen på driftsregnskapet
2.	Bidra til realisering av en samling av helse- og velferdstjenester på Doktormyra	Utarbeide reguleringsplan for området. Bidra med plankompetanse til prosjektet.	-Ferdig plan -Prosjektet er finansiert og klart for igangsetting
Målrettet satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og en positiv samfunnsutvikling i kommunen			
Aktiv boligpolitikk			
<i>Nr</i>	<i>Delmål</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Resultat-indikator</i>
1.	Stimulere privat boligutbygging, spesielt i Krokenområdet	Tilby kommunal vei og VA til private boligfelt. Tilskudd til planlegging av private boliger/boligfelt.	-Antall nye boliger -Folketallsutviklingen i området

		Aktivt samarbeide mellom kommunen og aktuelle utbyggere/grunneiere.	
2.	Økt boligbygging på kommunale boligfelt	Aktiv markedsføring.	-Antall omsatte boligtomter
3.	Økt tilbud av leiligheter, både for utleie og selveie, spesielt tilpasset eldre og enslige	Tilby kommunalt «garantikjøp» til utbyggere. Arbeide videre med realisering av leilighets-prosjekt på Doktormyra.	-Antall nye leiligheter -Folketallsutviklingen

Stedsutvikling			
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator
1.	Videreutvikle tur/sykkelveien på Kragerøbanen	Etablere dagsturhytte med toalett på Merkebekk (Merkebekkbua). Se på muligheten for å få DNT-overnattingstilbud på Merkebekk Stasjon. Arbeide for realisering av turveien videre inn i Kragerø kommune. Etablere nye, attraktive tiltak tilknyttet turveien. Engasjere næringsliv og lokalsamfunnet i både utvikling/utbygging, ettersyn og vedlikehold.	-Registrere antall brukere av tiltaket -Folketallsutvikling i området -Utvikling av besøksnæring i området -Tilbakemeldinger fra lokalsamfunnet og brukere
2.	Drangedal Bygdetun som statlig sikret friluftslivsområde eid av kommunen	Kjøpe arealet fra OVF med tilskudd fra Miljødirektoratet. Etablere toalettanlegg for besøkende med støtte fra Miljødirektoratet. Legge til rette for økt aktivitet og bruk av området.	-Tilbakemeldinger fra brukere og lokalt næringsliv -Utvikling av besøksnæring i området
3.	Etablere statlig sikret friluftslivsområde på Sagodden/Lona, Neslandsvatn	Erverve området langs Lona og badestranda på Sagodden med tilskudd fra Miljødirektoratet. Etablere tursti og broforbindelse med støtte fra Miljødirektoratet.	-Tilbakemeldinger fra brukere og lokalt næringsliv -Utvikling av besøksnæring i området
4.	Bedre trafiksikkerhet, spesielt for myke trafikanter.	Oppdatere og gjennomføre tiltak i trafiksikkerhetsplanen.	-Kommunen må regelmessig evaluere situasjonen og aktuelle tiltak

Næring og infrastruktur i Drangedal			
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator
1.	Økt vekst og utvikling i næringslivet i Drangedal	Handlingsplanen for omstillingsarbeidet følges opp.	-Bidra til å skape/sikre 28 arbeidsplasser i 2024 - Styrke utviklingsevnen i næringslivet
2.	Drangedal skal oppfattes som en næringsvennlig kommune	Gjennomføre Næringsvennlig kommune-programmet i samarbeid med omstillingsprogrammet.	-Det vil bli utformet egne resultatindikatorer i programmet for å måle utviklingen
3.	Stimulere til nye bedriftsetableringer i Drangedal	Avklare behov i næringslivet, kartlegge og klargjøre aktuelle næringstomter.	-Antall nye bedriftsetableringer i kommunen

		Ses i sammenheng med ny planstrategi, samfunnsdelen med overordnet arealstrategi og målene omstillingsprogrammet.	
	Fortsatt utbygging og økt bruk av bredbånd-tilbudet	Aktiv markedsføring av vårt godt utbygde bredbåndnett.	-Antall hytter og hus tilkople fiber
5.	God mobildekning i hele kommunen	Fortsette det gode samarbeidet med aktuelle mobilutbyggere. Nye mobilmaster ved Tørnes og på Henneseid.	-Mobildekningen i kommunen, generelt og med 5G spesielt
6.	Opprettholde og forbedre togtilbudet i kommunen, spesielt for våre skoleelever	Fortløpende følge opp aktuelle kontaktpunkter både innen offentlige myndigheter og operatører på jernbanen.	-Evaluere togtilbudet regelmessig
7.	God standard på fylkesveier i kommunen.	Systematisk og regelmessig kontakt med fylkeskommunen og Statens veivesen.	-Tilbakemelding fra næringsliv, besøkende og fastboende -Evaluere situasjonen

Klima og miljø			
<i>Nr</i>	<i>Delmål</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Resultat-indikator</i>
1.	Stimulere og bidra til reduksjon av klimagass, samt økt miljøvennlig klimaomlegging i Drangedal	Utarbeide klima- og energiplan for kommunen Folkevalgte og befolkningen engasjeres i planprosessen Lage klimaregnskap for kommunen.	-Plan ferdig til godkjenning første halvår 2024 - Måleindikatorer besluttet i klima- og energiplanen Regnskap ferdig ved utløp av 2024.
2.	Utarbeide strategi for fornybar kraftproduksjon	Oppfølging av kommunestyre-vedtak i sak 30/23 Kommunen har fått tilsagn på NOK 500.000.- i støtte til dette arbeidet fra Telemark Utviklingsfond.	-Få fram best mulig beslutningsgrunnlag for kommunestyret
3.	Redusere forsøpling og forurensing i kommunen	Gjennomføre ulike tiltak for opprydding og hindre videre forsøpling i naturen, med spesielt fokus på eiendommer hvor skrot/metaller/bilvrak er lagret. Gjennomføre tiltak for spredte avløpsanlegg	- Gjennomføre evaluering av ulike tiltak. - Antall sanerte/utbedra avløp
4.	Aktiv bruk av skogen som ressurs og klimatiltak	Stimulere til økt hogst-aktivitet, skogsveibygging og skogkultur som sikrer framtidsskogen Arbeide for at det offentlige veinettet er tilpasset skogbrukets transportbehov Arbeide for lokal bruk og foredling av tre/tømmer	- Årlig avvirkning - Antall meter med nye og opprusede skogsveier - Registrert skogkulturaktivitet
5.	Arbeide for videre utvikling av landbruket. Spesielt stimulere til økt produksjon av kortreist mat og økologisk produksjon.	Legge til rette for økt beiting i utmark Aktivt og godt samarbeide med landbruksnæringa Satse på ytterligere økning av videreforedling av landbruksprodukter lokalt	- Antall næringsutøvere - Omsetning innen landbruk og landbruksforedling -Andel økologisk produksjon. -Årlige investeringer i segmentet

3.3 Politikk

Tabellen viser sektorens netto driftsutgifter i 2023 og 2024.

101 POLITIKK	BUD 23	BUD 24	Endring
1111 Ordfører	1 159 323	1 459 672	300 349
1112 Kommunestyret	340 797	831 410	490 613
1113 Formannskapet	326 303	420 740	94 437
1114 Hovedutvalgene	139 000	219 080	80 080
11141 Kontrollutvalget	316 000	313 000	-3 000
11142 Eldrerådet	65 630	56 650	-8 980
1115 Andre utvalg	99 129	174 522	75 393
1116 Kommune- og stortingsvalg	300 000	0	-300 000
1117 Støtte til pol.komm.org	150 000	150 000	0
1125 Vennskapskommune	0	0	0
12551 Ungdomsrådet	30 650	33 180	2 530
SUM	2 926 832	3 658 254	731 422

Budsjettramme er justert i forhold til vedtaket i kommunestyresak 60/23 der ordfører sin godtgjørelse ble satt til 80 % stortingsrepresentantenes sin lønn. Dette har også fått følger for godtgjørelsen andre folkevalgte. Nærmere beskrivelse av dette finnes i «Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder, Drangedal kommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune».

3.4 Fellesutgifter

Tabellen viser sektorens nettoutgifter i 2022 og 2023

102 FELLESGIFTER	BUD 23	BUD 24	Endring
1143 Kirkegårder	2 881 125	3 005 000	123 875
1144 Dr.dal Kirkelig Fellesråd	2 824 883	2 946 000	121 117
1151 Reserverte bevilgninger	-4 000 000	-15 072 682	-11 072 682
1152 Premieavvik KLP	0	0	0
13401 NAV - sosialtjenesten	14 274 825	13 860 757	-414 068
1922 Andre fellesutgifter-staben	805 719	1 144 000	338 281
1925 Personaltiltak	4 130 343	4 724 779	594 436
1926 Forsikring	1 237 247	1 468 000	230 753
1927 Revisjon	884 000	972 000	88 000
1928 KS-Kontingent	256 621	323 231	66 610
1930 GKI-Innkjøpsamarbeid	299 800	325 000	25 200
SUM	23 594 563	13 696 086	-9 898 477

Budsjettmessige endringer

- Den store endringen for ansvar 1151 er knyttet endret prinsipp for premieavvik på pensjon
- Redusert ramme for NAV er knyttet til forventningen i NAV sin arbeidspakke om redusere utbetalingene til økonomisk sosialhjelp.

- Personaltiltak er økt som følge av underbudsjettet lønn til tillitsvalgte og hovedverneombud.
- For Drangedal kirkelige fellesråd er fordeling mellom kirkegårder og det øvrige synkronisert med Fellesrådets fordeling internt.

3.4.1 NAV

Beskrivelse av tjenesten

NAV er den statlige Arbeids- og velferdsetaten og de delene av kommunens tjenester som er knyttet til Lov om sosiale tjenester i NAV. Økonomisk sosialhjelp er en lovfestet rettighet til vanskeligstilte personer. Følgende oppgaver ligger til loven:

- Økonomisk sosialhjelp
- Veiledning og oppfølging
- Økonomi – og gjeldsrådgivning

Kontoret har fra august 2023 8 ansatte, herav 4 kommunalt ansatte fordelt på 3,7 årsverk. Økningen på 1 kommunalt årsverk skyldes økt antall flyktninger til Drangedal kommune. I tillegg har kontoret gjeldsrådgiver i 30% stilling som er i et interkommunalt samarbeide med NAV Kragerø.

Status og utfordringer

Utgiftene til økonomisk sosialhjelp i Drangedal er mer enn dobbelt så høye som levekårene skulle tilsi. Sammenlignet med gjennomsnittet i KOSTRA – gruppa er merutbetalingen betydelig. Årsakene til vurderes til å være sammensatte. I tillegg til å se på og utfordre egen praksis innenfor lovens rammer, er god samhandling med andre tjenester viktig bidrag for å redusere kostnader knyttet til økonomisk sosialhjelp.

NAV opplever en betydelig økt tilgang av personer som søker og har behov for økonomisk sosialstønad. Denne økningen skyldtes i hovedsak flyktninger, men i tillegg opplever NAV økning i behov for sosiale tjenester hos øvrige innbyggere pga økte kostnader til transport, mat og strøm.

Flyktninger med kollektiv beskyttelse som er over 18 år har rett introduksjonsprogram, og vil i programperioden motta introduksjonsstønad, men frem til dette er på plass, har de rett på økonomisk sosialhjelp fra NAV. (hvis de ikke har andre inntekter, noe flertallet ikke har). I tillegg erfarer NAV at introduksjonsstønden alene ikke er nok til et forsvarlig livsopphold, noe som gjør at deltakerne har rett på supplerende stønad i form av sosialstønad.

For NAV Drangedal betyr dette konkret en økt arbeidsmengde i behandling av søknader om økonomisk sosialstønad, håndtering av utbetalingsformer, opplysning, råd og veiledning rundt fattet vedtak, samt samhandling med flyktningetjenesten og andre instanser som er aktuelle for å gjøre den enkelte mottaker av økonomisk sosialstønad selvhjulpent. Erfaringsmessig må vi forvente at flere av deltakerne etter endt introduksjonsprogram i tillegg til å ha behov for tett og god arbeidsrettet oppfølging i form av kartlegging, kvalifisering og veiledning, fortsatt vil ha behov for økonomisk sosialstønad.

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer.

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud			
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator
1	Bidra til at flest mulig av innbyggeren er i stand til å forsørge seg selv og sin familie.	Personlig økonomisk veiledning, opplæring og bevisstgjøring. Planlagte møter med brukere	Bedre rangering i kommunebarometeret. Holde seg innenfor budsjettrammen.
		Individuelle og konkrete vurderinger rundt de statlige veiledende satsene - Erfaringsutveksling med annet nav kontor - Delta i nettverksgruppe for faglig utvikling og erfaringsutveksling	Bedre rangering i kommunebarometeret. Holde seg innenfor budsjettrammen.
		Arbeidsrettet brukeroppfølgning – jobbfokus i alle ledd	Flere brukere går over i jobb.
		Fortsette og styrke samarbeidet og samhandlingen med Flyktningetjenesten og voksenopplæringen: - Månedlige samarbeidsmøter med flyktningetjenesten - Delta i undervisning for deltakere på introduksjonsprogrammet annenhver uke med tema økonomi og jobb og/ eller utdanningsmuligheter	Sikre god samhandling og samarbeid på tvers av enhetene Sette brukerne i stand til å bli selvforsørget gjennom arbeid og/ eller utdanning/ kvalifisering
		Bostøtte Ha ansvar for dette virkemiddelet fra 1. november -23	Denne ordningen skal være søkt om og vurdert hos hver som søker/ mottar økonomisk sosialhjelp
		Arbeidspakke NAV - Analysere og få god nok innsikt og forståelse i tallmaterialet for merutbetalingene - Gjennomgang av forvaltningspraksis og rådgivning i de sosiale tjenestene	Redusere kostnader til økonomisk sosialhjelp og komme ned på nivå som levekårene skulle tilsi Sette brukerne i stand til å bli selvforsørget.

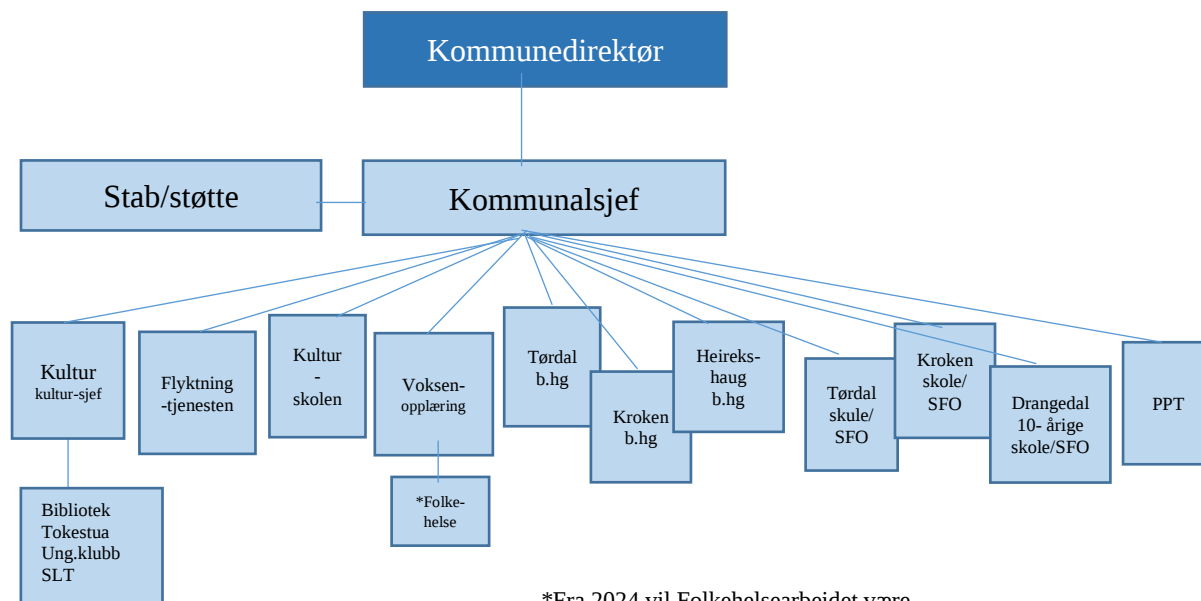
3.3 Sektor 200 Kunnskap, mangfold og kultur

Tabellen nedenfor viser sektorens netto driftsutgifter i 2023 og 2024

200 KUNNSKAP, MANGFOLD OG KULTUR	BUD 23	BUD 24	Endring
12201 Fellesutgifter grunnskole	4 403 992	4 524 784	120 792
12202 Voksen-/norskoppl -fr.spr	3 349 491	3 638 372	288 881
12205 Diverse prosjekter	0	0	0
12212 Drangedal Idrettshall	1 199 484	1 092 351	-107 133
12213 Skoleskyss	2 829 541	2 900 000	70 459
12215 Drangedal 10-årige skole	44 970 224	46 474 728	1 504 504
12223 Drangedal 10-årige skole SFO	1 618 809	1 834 660	215 851
12231 Kroken skole	12 007 352	12 570 854	563 502
12232 Skolefrit.ord. Kroken	530 377	658 864	128 487
12271 Tørdal Skule	5 733 217	5 551 332	-181 885
12272 Tørdal SFO	412 696	488 425	75 729
12281 PP-kontoret	2 284 023	2 637 483	353 460
1240 Fellesutg. - Barnehager	1 142 828	1 022 024	-120 804
1241 Heirekshaug Barnehage	19 054 642	21 668 208	2 613 566
1242 Kroken Barnehage	13 361 966	13 328 660	-33 306
1244 Tørdal Barnehage	3 274 132	3 598 510	324 378
12511 Kulturkontoret	1 002 560	1 004 002	1 442
12521 Biblioteket	1 445 673	1 497 246	51 573
12532 Spillemidler	100 000	0	-100 000
12533 Idrettsarbeid	564 358	564 358	0
12541 Ungdomsklubben	651 986	750 463	98 477
1256 Kulturskolen	1 782 676	1 878 296	95 620
12575 Kultur	638 795	500 000	-138 795
12591 Kulturvern	575 483	584 000	8 517
12601 Tokestua	1 599 301	1 684 662	85 361
12611 Kino	265 592	277 054	11 462
12621 Kiosk	-109 000	-50 000	59 000
1265 Drangedal frivillighetssentral	285 000	297 000	12 000
13371 Folkehelse	231 397	0	-231 397
1345 Flyktninger	13 526 134	16 336 223	2 810 089
1645 Rammeoverføring flyktninger	-21 329 500	-29 000 000	-7 670 500
16997 Uforutsatt	0	0	0
16999 Reservert lønn Sektor 200	3 030 000	3 465 000	435 000
SUM	120 433 229	121 777 560	1 344 331

Beskrivelse av sektoren

Sektorens organisasjonskart og ansvarsområder

*Fra 2024 vil Folkehelsearbeidet være overført til sektor 300 Helse og velferd

Årsverk i bemanning pr. enhet– faste stillingshjemler

(Midlertidige ansettelser/årsverk kommenteres under merknader til høyre i tabellen. Budsjetterte årsverk (oversikt i kapittel 2) er sammenstilling av både faste og midlertidige stillinger/prosjektstillinger. Enheters årsverk merket* forklares også under tabellen)

Sektor kunnskap, mangfold og kultur	2023 faste årsverk	2024 faste årsverk	Endringer 2023-2024	Merknader endring 2023-2024 og ev. midlert.-/prosjektstillinger.
Heirekshaug barnehage	28,1	29,1	1,0	Færre barn i barnehagen i 2023. Overførte en stilling midl. til Kroken barnehage i 2023. Behov for stillingen pga økt barnetall i 2024.
Kroken barnehage	16,6	15,4	-1,2	Styrket bemanning i 2023 grunnet økt barnetall (se Heirekshaug).
Tørdal barnehage	4,2	4,2	0	
Drangedal 10-årige skole	44,6	44,2*	-0,4	Bemanning lite endret grunnet elevbehov. (Lønnsmidler til 47,9 årsverk der 2 årsverk finansieres av tilskudd.)
Drangedal 10-årige skoles SFO	2,7	2,9	0,2	Styrket bemanning etter behov/økt elevtall på SFO. (0,7 årsverk i midlertidig stilling i tillegg)
Kroken skole	11,3	11,3	0	
Kroken skoles SFO	1,3	1,3	0	
Tørdal skule	5,6	4,8*	-0,7	Styrket bemanning grunnet behov. (0,8 årsverk i midlertidig stilling i tillegg)
Tørdal skules SFO	0,8	0,4	-0,4	Styrket bemanning grunnet behov. (0,4 årsverk i midlertidig stilling i tillegg)

Drangedal voksenopplæring	3,4	3,4*	0	Har styrket bemanningen utover faste hjemler med 3,6 årsverk i 2023 grunnet økt antall elever (flyktninger). Finansieres av tilskudd.
Flyktningetjenesten	2,5	2,5*	0	Har styrket bemanningen utover faste hjemler med 2,2 årsverk i 2023 grunnet økt bosetting av flyktninger. Finansieres av tilskudd.
Kulturskolen	2,3	2,3	0	
Kulturkontoret	1,0	1,0	0	
Tokestua	1,4	1,4	0	
Ungdomsklubb	0,5	0,5	0	Ekstra bevilgning for 2023 ga rom for å ansette i 0,5 årsverk i tillegg. Gjelder ikke 2024.
Bibliotek	1,0	1,0	0	
Folkehelse	0,2	0	-0,2	Folkehelsekoordinator-rollen overføres til sektor 300 Helse og velferd
PP-tjenesten	2,6	2,6	0	
Sektorkontoret	3,5	3,5	0	
Sum kunnskap, mangfold og kultur	133,7	131,8	-1,9	

Forklaringer til enheter merket med*

Drangedal 10-årige skole (DTS)

- Budsjett 2023: Faste stillingshjemler 44,6 årsverk. Lønnsmidler til 45,8 årsverk derav 1,2 årsverk utgjør midlertidige stillinger på grunn av ekstra behov knyttet til økt mottak av flyktninger. Noe nedgang i elevtall fra høsten 2022 til høsten 2023.
- Budsjett 2024: Faste stillingshjemler 44,2 årsverk. Lønnsmidler til 47,9 årsverk grunnet elevbehov/flyktninger, der to stillinger finansieres gjennom IMDI-tilskudd. Skolen oppretter også en spesialpedagogisk base skoleåret 2023-2024 som krever ekstra ressurser.
 - Omstillingskrav forventes i 2024-2025 grunnet forventet nedgang i elevtall. (Påbegynt i budsjett for 2024 og vises under overskriften *budsjettmessige endringer i 2024*).

Tørdal skule/SFO

- Budsjett 2023: Tørdal skule/SFO overførte 0,8 årsverk til Kroken barnehage
- Budsjett 2024: Tørdal har økt bemanning med 1,2 årsverk i midlertidige stillinger grunnet elevbehov.
 - Omstillingskrav forventes i 2024-2025 grunnet forventet nedgang i elevtall (20 elever totalt i skoleåret 2024-2025).

Drangedal voksenopplæring (VO)

- Budsjett 2023: Faste stillingshjemler 3,4 årsverk. Lønnsmidler til 6,3 årsverk derav 2,9 årsverk utgjør midlertidige stillinger på grunn av grunnskoleprosjektet og økt mottak av flyktninger.
- Budsjett 2024: Faste stillingshjemler 3,4 årsverk. Lønnsmidler til 6,9 årsverk. Flere midlertidige stillinger på grunn av stør økning i elevtall grunnet bosetting av flyktninger (introduksjonsprogram).

Flyktningetjenesten

- Budsjett 2023: Faste stillingshjemler 2,5 årsverk. Lønnsmidler til 3,6 årsverk derav 1,1 årsverk er midlertidige stillinger knyttet til økt mottak av flyktninger.
- Budsjett 2024: Faste stillingshjemler 2,5 årsverk. Tjenesten har bemannet opp med midlertidige stillinger for å kunne ha nok ressurser til å ivareta oppgaver knyttet et økt bosetting av flyktninger.

Sektoren har 131,8 årsverk i faste stillingshjemler i 2024. Dette er en nedgang med 1,9 årsverk fra 2023. Sektoren har lønnsramme til 143,1 årsverk grunnet midlertidige stillinger knyttet opp mot bosetting av flyktninger og/eller elevbehov.

Kommunen har tatt imot og bosatt 55 flyktninger i 2022 og i tillegg 44 nye pr. 01.10.2023. Av disse er 12 under 18 år. Antall bosatte i 2023 beregnes til 50 (etter politisk vedtak). Et såpass stort antall med bosetting av flyktninger har de siste to årene medført behov for flere ansatte i våre enheter; i VO, i Flyktningetjenesten, i skole (DTS) og barnehage. Disse stillingene – som samlet utgjør 7,8 årsverk - er midlertidige og dekkes av tilskuddsmidler.

Budsjettet for barnehager og grunnskoler er bundet opp av bemanningsnormer i skole og barnehage, henholdsvis gjennom lærenorm, pedagog- og bemanningsnorm. Dette er lovpålagte normer som kommunen plikter å følge. Vi følger med på normtallene og dersom det eksempelvis er flere barn som søker plass i barnehagen enn det prognoser tilsier, kan det medføre at:

- vi må omdisponerer ressurser i sektoren for å bemanne opp for å holde oss innenfor tillatt pedagog- og bemanningsnorm
- vi må ha barn på venteliste for plass i barnehager

Det samme bildet gjelder for lærenormen i grunnskole. Det er i hovedsak den største skolen, Drangedal 10-årige skole som vil ha dette som en eventuell utfordring. Siden det er lovpålagt skoleplikt må skolene også forhold seg til at et økt elevtall underveis i et skoleår – et elevtall større enn prognoser og bemanning tilsa – kan medføre omdisponering av ressurser internt.

Status og utfordringer

Sektor for kunnskap, mangfold og kultur har et netto budsjett på 123 639 867 kroner for 2024.

Sykefravær:

Vi har hatt et relativt høyt sykefravær over tid i noen enheter også i 2023. Etter første halvår av 2023 ser vi nå en gledelig og positiv utvikling på sykefraværet. Sektoren ligger samlet på 8,8 % sykefravær de seks første månedene. Det er fremdeles et stykke fra måltallet på 6,5 % for sektor, men etter et par år med urovekkende høyt sykefravær og påfølgende belastning for enheter/tjenester, er det nå bra at vi kan registrere en positiv trend. Vi ser at enheter med høyt sykefravær har størst andel av langtids sykemeldinger.

Kompetanse:

Pedagognormen blir ivaretatt i våre tre barnehager. Sektoren arbeider generelt med kompetanseheving for sine ansatte gjennom:

- Deltakelse på fagkurs/konferanser, deltakelse i nettverkssamlinger lokalt og eksternt og gjennom arbeid i profesjonsfellesskapet ved enhetene (etterutdanning)
 - o Enhetene definerer også behov og prioriterer for kompetanseheving i sine virksomheter
 - Eks. Liv og røre, livredning/førstehjelp, barn og unges psykiske utfordringer
- Studiestøtte til formell kompetanse (videreutdanning) gjennom:
 - o prioritering av studiestøtte til egne ansatte som ønsker videreutdanning gjennom den nasjonale ordningen *Kompetanse for kvalitet* (lærere)
 - o godkjenning av permisjon/reise- og oppholdsutgifter til nødvendige og kompetansegivende delemner (PPT)

Våre tjenester:

Barnehager i Drangedal

Status

På barnehageområdet jobbes det kontinuerlig med god kvalitet på tjenesten. Foreldreundersøkelser i barnehagene understøtter at det gis gode barnehagetilbud. Våre tre kommunale barnehager er dyktige innenfor det allmennpedagogiske arbeidet. De ansatte jobber systematisk for inkludering som forebygger mobbing og utenforskap. Læringsmiljøprosjektet, 2020-2023, er nå formelt avsluttet men videreføres gjennom et kvalitetssikringssystem.

Barn med vedtak om spesialpedagogiske hjelpetiltak blir ivaretatt i stor grad gjennom ressurser ved den enkelte barnehage og ved profesjonell og allmennpedagogisk tilnærming og praksis.

Bemanning i kommunale barnehager i Drangedal ligger på 5,6 barn per voksen i 2023. Gjennomsnittlig for hele landet ligger bemanning på 5,6 barn per voksen. De kommunale barnehagene oppfyller både pedagognorm og bemanningsnorm slik den er beskrevet i barnehageloven og i forskrift.

Tabellen viser antall barn i våre tre barnehager for barnehageåret 22-23 og 23-24 (+ høst 24).

Barnehage	Høst 2022	Vår 2023	Høst 2023	Vår 2024	Høst 24 (<i>prognose</i>)
Heirekshaug b.hg	95 barn	99 barn	94 barn	101	94
Kroken b.hg	57 barn	63 barn	58 barn	58/(67)	64
Tørdal b.hg	12 barn	14 barn	13 barn	16	15

Utfordringer

Nasjonalt er søknaden til barnehagelærerutdanning synkende. Det er/kan være utfordrende å rekruttere barnehagelærere til ledige stillinger i Drangedal (jfr. pedagognorm).

Å planlegge for bemanning i barnehager gir noen særskilte og krevende utfordringer som handler om usikkerhet rundt antall barn i barnehager på kort og lang sikt. Dette er:

- Varierende fødselstall og usikre prognoser knyttet til fødselstall
- Fra- og tilflytting til kommunen og potensielle byggeprosjekter/nye boligområder
- Andel flyktninger og alderssammensetning på de vi bosetter i vår kommune

Barnehagene i Drangedal ligger ikke i front i tilgang på og bruk av digitalt-pedagogisk utstyr. Både bruk av digitalt utstyr og digital kompetanse hos de ansatte i barnehager må økes og ha fokus videre. Dette arbeidet er satt på agendaen gjennom utarbeidelse av en overordnet digital plan for sektor for kunnskap, mangfold og kultur.

Skoler i Drangedal

Status

Våre tre kommunale grunnskoler jobber målrettet med kvaliteten i skolene. Tilstandsrapporten for grunnskoler i Drangedal 2022-2023 bekrefter at dette arbeidet gir positive resultater og trender på ulike parameter. (*Tilstandsrapport ble politisk behandlet i Kommunestyret 20.09.23*). Vi så gode resultater på nasjonale prøver og blant annet at en positiv og trygg læringskultur er noe alle trinn fra 5.-10. gjennomgående svarer positivt på. Gode resultater på denne indikatoren kan indikere at skolen oppleves som en trygg arena hvor det er rom for å prøve og feile. En positiv og trygg læringskultur er viktig i arbeidet for trygge og gode læringsmiljø i skolen. Dette har vært hovedfokuset til grunnskolene i Drangedal over tre år gjennom arbeidet i Læringsmiljøprosjektet. Læringsmiljøprosjektet er nå formelt avsluttet men videreføres gjennom et kvalitetssikringssystem.

Skolene har anskaffet flere nye lærebøker og digitale læreverk, og dette er en prioritering som må videreføres. Elevene har nå 1-1 digitalt, men med en levetid på ca. 4 år.

Elever med vedtak om spesialpedagogisk undervisning blir ivaretatt gjennom ressurser ved den enkelte skole. I mange år økte andelen elever som fikk spesialundervisning på nasjonalt nivå, før det kom et par år med nedgang.

Tabellen viser andel spesialundervisning i Drangedal sammenlignet med landsgjennomsnitt, skoleåret 2021-22 og 2022-2023

	Andel elever med spesialundervisning (%)			
Klassetrinn	Drangedal 21/22	Norge 21/22	Drangedal 22/23	Norge 22/23
1. – 4.	7,02	4,92	7,52	4,95
5. – 7.	8,28	9,22	10,75	9,21
8. – 10.	10,28	9,82	9,80	9,97

Trenden for skoleåret 2022-2023 er vist i tabellen, med positiv trend mot at andel elever med spesialundervisning har gått ned på ungdomstrinnet. Vi fortsetter arbeidet påbegynt i 2021 med *Tiltaksmodellen for grunnskoler*. Denne modellen skal styrke skolene i arbeidet for tilpasset opplæring og på sikt er målet at andel elever med behov spesialundervisning går ned. Fra høsten 2023 er Drangedal med i pulje 3 av det nasjonale *kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis*.

Tabellen viser antall elever i våre tre grunnskoler fordelt på trinn skoleåret 2023-2024.

23/24	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
DTS 339 elever	25	29	20	24	29	29	41	49	49	44
Kroken 88 elever	14	8	7	13	16	18	12			
Tørdal 25 elever	2	4	1	4	3	3	8			
Totalt 452 elever	41	41	28	41	48	50	61	49	49	44

Utfordringer

Omstillingsarbeid gjennom å planlegge for å redusere bemanning i skoler gir noen særskilte og krevende utfordringer som handler om den samme usikkerhet som beskrevet under utfordringer for barnehager:

- Varierende fødselstall/kull og det dynamiske rundt antall elever med spesielle og individuelle behov.
- Fra- og tilflytting til kommunen
- Andel flyktninger og alderssammensetning på de vi bosetter i vår kommune

Bemanningsnormer og lovkrav knyttet til spesialpedagogisk innsats i skoler er med på å binde deler av budsjettammen for sektoren og skolene. Handlingsrommet kan være svært lite.

Skolens oppdrag har i tillegg beveget seg mot et økt sosialpedagogisk fokus og arbeid. Komplekse og store utfordringer som eksempelvis psykiske utfordringer, sammensatte diagnoser, skolefravær/ skolevegring er en negativ utviklingstrend nasjonalt og vi ser og merker denne utviklingen her også. Dette er krevende tematikk og utfordrende å håndtere.

Digital kompetanse hos de ansatte i skoler må økes og ha fokus videre gjennom arbeidet og oppfølgingen av en overordnet digital plan for sektor for kunnskap, mangfold og kultur.

Flyktningetjenesten

Status

Kommunen bosatte 55 flyktninger i 2022. I slutten av november 2022 fikk kommunen en anmodning fra IMDi om å bosette 60 flyktninger. I kommunestyrets vedtak 15.12.2022 (sak 81/22) vedtok kommunen å si ja til bosetting av 40 flyktninger i 2023. (Evt. familiegjenforente i tillegg.) Bakgrunnen var at kommunen måtte vurdere kapasiteten i det kommunale tjenesteapparatet på fordelingstidspunktet.

I mai 2023 justerte IMDi sine anmodningstall om bosetting for 2023; *Det er behov for å busette fleire enn dei 35 000 IMDi opprinnelig oppmoda om. Og 7000 fleire enn dei 31 000 plassane som er vedteke i kommunene.*

Drangedal kommune fikk ny anmodning om å bosette 50 flyktninger. Etter denne anmodning fra IMDi og ny politisk behandling vedtok kommunen å si ja til å bosette 50, som er 10 flere enn opprinnelig vedtak. Pr. oktober 2023 hadde kommunen bosatt 47 flyktninger og alle kommunale boliger er tatt i bruk.

År	Bosetting: antall og opprinnelsesland	År	Bosetting: antall og opprinnelsesland	År	Bosetting: antall og opprinnelsesland
2022	6 fra Kongo 8 fra Syria 8 fra Sudan 33 fra Ukraina	2023	46 fra Ukraina <i>(pr. oktober + sagt ja til ytterligere 5 som er fordelt)</i>	2024	?

Antall bosatte i 2024 er i budsjettarbeidet beregnet til 30, men hva tallet blir er ikke klart før etter anmodning fra IMDi i november, og etter at saken er politisk behandlet.

Flyktningetjenestens arbeidsoppgaver er organisering av bosettingen, oppfølging, veiledning og koordinering av tjenester flyktningene har behov for i bosettingsfasen og ved behov også utover denne. Flyktningetjenestens ansatte samarbeider tett med andre instanser, enheter og sektorer i kommunen. Videre har flyktningetjenesten ansvar for tildeling, koordinering og oppfølging av deltakere i introduksjonsordningen.

Flyktningetjenesten mottar integreringstilskudd for hver bosatte flyktning. Lønn til flyktningetjenesten dekkes av integreringstilskuddet, og integreringstilskuddet skal videre bidra til at kommunen fører et planmessig og aktivt integreringsarbeid. På grunn av økt bosetting har tjenesten måttet bemanne opp i 2022 og 2023. Disse lønnsutgiftene dekkes også av integreringstilskudd.

Utfordring

- Språk er en utfordring; manglende norsk- og engelskkunnskaper. «Treg» progresjon i norsk språkutvikling (introduksjonsprogrammet er viktig her)
- Muligheter i arbeidslivet (språktrening/arbeidspraksis)
- Boliger er en utfordring – hvordan jobbe med å eventuelt få tilgang til flere private boliger? Det er også tatt i bruk private boliger, men det vil være et behov for tilgang på flere. (Dette genererer også mer arbeid for flyktningetjenestens med å kartlegge og vurdere.)
- Ingen ledighet på fastlegelistene – flyktningene blir tatt inn der det er ledige timer. En lege tar førstegangskartleggingen.

Drangedal kommune har bosatt et imponerende stort antall flyktninger de to siste årene sett i lys av den totale befolkningen i kommunen. Dette er en ny situasjon som setter både bosettingen og kommunens generelle tjenesteapparat under press; spesielt Flyktningetjenesten men også NAV, helsetjenester, Voksenopplæringen, barnehager og skoler.

Kommunen ser et behov for, og har nylig opprettet, en tverrsektoriell arbeidsgruppe som ser på tiltak for å få til en mer helhetlig kommunal tilnærming til bosetting av flyktninger. Det blir viktig å samordne arbeidet med blant annet:

- Det kommunale tjenestetilbudet ved bosetting av flyktninger på kort og på lengre sikt
- Arbeidsretting av introduksjonsprogrammet
- Økt tilgang til kompetansehevende tiltak i løpet av introduksjonsprogrammet og etter
- Integrering i Drangedalssamfunnet

Voksenopplæringen

Status

Drangedal voksenopplæring (VO) er en kommunal tjeneste med hovedoppgaven i å undervise elevene i norsk og samfunnskunnskap. I tillegg har VO en spesialundervisningsavdeling. Grunnskoletilbud for voksne er en lovpålagt tjeneste som kommunen kjøper av Kragerø kommune.

Voksenopplæringa har som mål at de fleste voksne flyktninger som kommunen bosetter kommer seg videre i arbeid eller utdanning etter to til tre år. I skoleåret 2023-2024 har voksenopplæringen et rekordhøyt antall elever.

- Elevtall skoleåret 21/22: 31 elever totalt
- Elevtall skoleåret 22/23: 40 elever totalt
- Elevtall skoleåret 23/24: 64 elever totalt

Med et så stort trykk på voksenopplæringen det siste halvannet året, har de ansatte måttet være omstillingsvillige, kreative og løsningsorienterte.

Utfordringer

- Tid, rammer og ressurser til å styrke norsk språkutvikling for flyktninger i tilstrekkelig grad til at de er aktuelle for stillinger i arbeidslivet
- Krevende undervisningssituasjoner grunnet rask økning av elevmassen – behov for digitalt utstyr, sette av tid til oppfølging/veiledning av enkelte, romkapasitet (har utvidet med ekstra rom og kjøpt inn mer undervisningsmateriell)
- Et inkluderende skolemiljø (elevene har ulik skoleerfaring, ulik etnisitet, språk og kultur)

Kulturskolen

Status

Kulturskolen er en lovpålagt utdanningsinstitusjon som gir undervisningstilbud innen kunsthøgskole til barn og ungdom i Drangedal. Kulturskolen samarbeider med lokale kulturaktører og kommunale tjenesteytere. En av hovedmålsettingene for Kulturskolen er å bidra til å gi et bredere og bedre kulturtilbud til barn og unge i Drangedal. Antall elever ved Kulturskolen har vært stabilt på litt over 60 elever de to siste årene.

Kulturskolen har også ansvaret for UKM (Ung Kultur Møtes), og i tillegg opptre elever og lærere også på offentlige arrangementer, elevkonserter i Tokestua, konserter på institusjoner og på 17.mai.

Utfordring

- Rekruttering til stillinger kan være utfordrende og ved sykefravær er det krevende å finne egnede vikarer.
- Nåværende bemanning på 2,3 årsverk er et minimum for å opprettholde et godt kulturskoletilbud.
- Ventelister hvert år.

Kulturområdet

Status

Kultursjefen er leder av kulturkontoret og ansvarsområder omfatter et administrativt ansvar for Tokestua, biblioteket og ungdomsklubben/fritidstilbud for ungdom. Kulturkontoret bistår kulturlivet i kommunen med hensikt om å være en medspiller og bidragsyter for kommunens kulturliv. Kultursjefen arbeidsoppgaver innbefatter i tillegg å være kommunens SLT-koordinator, ha kontakt og samarbeid med idrett/lag og foreninger, grendelag og Frivilligsentralen. I tillegg er øvrige kulturformål og kulturvern en del av kulturkontorets mangfoldige portefølje. I 2023 ble det vedtatt en Kulturminneplan for kommunen.

Tokestua er bemannet med daglig leder og fem små stillinger. Stillingene innebærer å ivareta drift av Tokestua med kinotilbud sammen med andre kulturarrangement og kiosk-tilbud.

Drangedal bibliotek har som hovedoppgave å tilby bibliotek tjenester for kommunens innbyggere i tråd med Lov om folkebibliotek (Folkebibliotekloven). Videreutvikling og lokalisering av biblioteket for nå- og fremtiden har vært og er under arbeid gjennom planer for samlokalisering i det tidligere Coopbygget; *Smilehullet*.

Utfordringer

Behov for nye, egnede møteplasser og et oppgradert og mer moderne bibliotek:

- Det er et behov for et permanent tilbud på fritiden for ungdom i kommunen (noe også ungdomsundersøkelsen fra 2019 og 2021 bekrefter der ungdom oppgir at de savner et sted å treffes). Prosjektbeskrivelser og planer for det gamle COOP-bygget/Smilehullet er lagt, men ikke realisert.
- Planer for Smilehullet inneholder mer enn at dette skal være en møteplass for ungdom. Samlokalisering med bibliotek tjenester er allerede planlagt og andre muligheter som at Smilehullet kan bli et samlingspunkt for et bredere lag av befolkningen med muligheter for arrangere diverse møter, tilgang til øvingslokaler og til ev andre små og store samlinger med ulike tema er tenkt.
- Det ble for 2023 bevilget kr. 600 000,- som et engangsbeløp til tiltak rettet mot ungdom og ungdoms fritidstilbud i påvente av et mulig permanent sted. Dette ga i 2023 et handlingsrom til å kunne inngå leie av Røde Kors-huset, med tilbud om ungdomsklubb 2 ganger i uken, samt midlertidige ansettelser av to ungdomsarbeider i totalt 0,5 årsverk. I tillegg gis det kommunale tilbud til ungdom i form av aktiviteter i hallen og gratis kinotilbud. Grender og idrettslag har i tillegg egne lokale ungdomstilbud. Ved fravær av et permanent møtested/fritidsklubb har ikke ungdommene noe fast tilholdssted, og dette er bekymringsfullt med tanke på problematikk som ensomhet/utenforskap og rus.
- Nåværende biblioteklokaler er lite egnet til formålet - det er «gammeldags», trangt og det er lavt under taket noe som gir dårlig inneklima/luftkvalitet. Leieutgifter øker og det er økt støybelastning siden Drangedal treningssenter i etasjen over.
- Leiepriser i Tokestua har ikke vært justert siden 2015, så prisene må justeres noe opp (gebyrtabell).

- Trygt hjem for en 50-lapp ordningen har hatt et merforbruk i 2023 etter at ordningen ble revidert til å gjelde et større alderspenn på målgruppe og tidsmuligheter for bestilling/bruk. Ordningen foreslås ikke videreført i budsjettet.

Budsjettmessige endringer i 2024

Krav om rammekutt på 4 millioner kroner fra opprinnelig budsjett 2023 (+ deflator på 4,3%) er nesten fullt ut løst. Sektoren har tatt ned over 3,8 millioner fra opprinnelig og deflatorjustert budsjett 2023.

Netto lønnsutgifter – deflatorjustert – går opp nesten 6 millioner fra 2023 til 2024
Økning i tilskuddsmidler og overføringer utgjør ca. 9,5 mill. for budsjett 2024.

Heirekshaug barnehages budsjett for 2024 går opp kr. 2 731 503,-. Lønnsutgifter øker med 2,2 mill., og av dette utgjør kr. 500 000,- alene en økning bare på pensjon. Færre barn i barnehagen i 2023 gjorde at det ble overførte en stilling midl. til Kroken barnehage i 2023. Heirekshaug har nå behov for stillingen pga økt barnetall i 2024 (faste hjemler). I tillegg får barnehagen redusert inntekt på oppholdsbetalingen i 2024 med kr. 445 000 grunnet nye satser (styrt fra nasjonalt hold).

Sektoren har jobbet for å finne nedtrekks-muligheter og justeringer fra budsjett 2023 til 2024;

- Prisjustert nedtrekk på strømkostnader er gjennomført
- Spillemidler er tatt ut av budsjettet – en «sovende» post på kr. 100 000,-
- Strømsøtte tas ut av budsjettet – nedtrekk på kr. 138 000,-
- Tatt ut kr. 75 000,- til ordningen Trygt hjem for en 50-lapp
- Drangedal 10-årige skole og SFO går ned 1,6 årsverk (100% lærerstilling og 60% assistent) fra høsten 2024. Postene til ekstrahjelp settes i 0.
- Tørdal skule sparer inn over kr. 161 000,- ved blant annet mindre bruk av vikarer og «kjøp fra andre»
- Folkehelse er overført til sektor 300 i 2024 og utgjør ca. kr. 230 000,-
- Fellesutgifter barnehage går ned med kr. 120 000,- grunnet færre gjestebarn i andre kommuner

Antall bosatte flyktninger i 2024 er i budsjettarbeidet beregnet til 30 – tilskudd fra staten for bosetting av dette antallet gjør sektorens budsjett for 2024 mulig uten store nedbemanninger. Dette er tilskuddsmidler som benyttes til å ev bemanne opp i midlertidige stillinger (NAV, helse, barnehage, skole, VO) og skal dekke utgifter kommunen har i forbindelse med bosettingen av flyktninger.

Sektorens drift og tjenester vil alltid være preget av at det kan oppstå uforutsigbare behov. Dette er beskrevet under *Våre tjenesteområder* og utfordringer og kan oppsummeres slik:

- barne- og elevtall som påvirker lovkrav om grunnbemanning og pedagognormer
- gjesteelever i kommunen eller ut av kommunen
- andel barn og elever med individuelle behov; skyss, spesialpedagogiske tiltak eller spesialundervisning (behov for spesiell oppfølging/assistenter/alternative opplegg m m.)
- bosetting av flyktninger

Investeringsbudsjettet:

- Smilehullet (*allaktivitetshus*) som ny møteplass for folk i Drangedal, med eget fritidstilbud til ungdom, samlokalisering med et moderne bibliotek og med muligheter for øvingslokaler og andre arrangementer. Dette er lagt inn med 23,125 mill. kroner i investeringsbudsjettet 2024. I tillegg rebudsjetteres 4,375 mill. kroner fra 2023.
- Nødvendige rehabilitering/ENØK-tiltak ved Kroken skole. 1,25 mill. kroner er lagt inn til ENØK-tiltak i 2024. (Tiltak ved Kroken skole ble utredet i 2023, men det ble ikke utført noe arbeid.)
- 750 000,- (375 000,- + 375 000,-) er lagt inn som investering for digitalisering i sektor. Det er behov for fornying av digitalt utstyr i sektoren i tråd med overordnet digital plan for sektoren (I-pad som pedagogisk ressurs/klasesett skoler).

Andre behov:

- Oppgradering Heirekshaug barnehage utvendig og garderober
- Utbedringer/oppgraderinger i Tokestua og i idrettshallen
- Støyskjerming SFO ved DTS
- Ventilasjonsanlegg VO
- Tiltak administrasjonen – skjerme for lyd mellom kontorer

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud			
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator
1.	Ha oversikt og god budsjettkontroll	Følge opp rapportering hvert kvartal ihht internkontrollen.	Gjennomført Mindre enn 1 % avvik
2.	Sektoren jobber videre med langsiktige økonomitiltak og omstilling frem mot 2024.	Gjennomføre de utredninger som er lagt inn i sektorens arbeidspakke for omstilling: - Vi vurderer hver enhets mulighetsrom for gode økonomitiltak - Vi må vurdere annen organisering internt og på tvers - mulige strukturgrep fremover	Gjennomført med konkrete forslag til omstillingstiltak.
3.	Digitalisering	Et hovedfokus vil være på hvordan vi må møte forventninger til digitalisering i barnehager og skolene nedfelt i planverk. Sektoren må bygge egen fagbasert digital kompetanse.	Gjennomført
4.	Medarbeiderne opplever trivsel og mestring på arbeidsplassen	Gjennomføre tiltak i oppfølgingsplanen etter medarbeiderundersøkelsen, høsten 2024.	Gjennomført
5.	Sykefravær likt eller lavere enn måltall	Tett oppfølging	Kurs i sykefraværsoppfølging gjennomført. Sykefravær på 7 % eller lavere oppnås.

Målrettet satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og en positiv samfunnsutvikling i kommunen			
<i>Nr</i>	<i>Delmål</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Resultat-indikator</i>
1.	Alle barn i Drangedal skal oppleve positive fellesopplevelser med andre barn som grunnlag for vennskap og opplevelse av tilhørighet, og som forebygging av krenkelser og mobbing.	Barnehager og skoler følger videre opp arbeidet for trygge og gode barnehage- og skolemiljø gjennom kommunens utviklede kvalitetssikrings-systemet. Deltakelse i nasjonale kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis - pulje 3 (KO-løftet)	Gjennomførte møter etter sektorens kompetanse- og møteplan Elevundersøkelsen/trivselsundersøkelser Foreldreundersøkelser Tilstandsrapport for grunnskoler i Drangedal
2.	Gjennom kulturarbeid stimuleres det til mangfold, deltakelse, utfoldelse og glede. Kulturavdelingen skal bidra til gode oppvekstvilkår	Følge videre opp arbeidet med handlingsdelen i Kulturplan 22-30.: - Nye lokaler som treffsted for ungdom på fritiden - Gjennomføre kultur-produksjoner som involverer barn og unge - Arrangere vinter- og høstferieaktiviteter for barn og unge	Gjennomført
3.	Styrke PP-tjenestens kapasitet til å i større grad kunne arbeide forebyggende og på systemnivå som på sikt reduserer andel barn/elever med behov for spesialpedagogisk hjelp/undervisning	Relevant kompetanseheving	Gjennomført
		Jobbe systematisk videre etter <i>Tiltaksmodeller</i> for barnehager og skoler	<i>Tiltaksmodellene</i> er den brukte arbeidsmetodikk i kommunen
		Delta aktivt i Kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkludering (i regi av U.dir. og Statsforvalteren)	Gjennomført
4.	Samhandling og samordning av kommunale tjenester for barn og unge for på den måten å styrke oppfølgingen av utsatte barn, unge og deres familier	Delta aktivt inn i BTI-arbeidet. Følge opp plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker, Drangedal kommune i samarbeid med sektor for helse og veldferd	BTI er den brukte arbeidsmetodikk i kommunen
5.	Alle flyktninger som avslutter introduksjonsprogrammet skal over i arbeid eller utdanning direkte etter endt introduksjonsprogram	Videreutvikle et tett og systematisk samarbeid mellom de ulike kommunale tjenestene	Alle flyktninger skal ha mottatt de kommunale tjenester som de har krav på. Vi har flere av bosatte flyktninger i 2022 og 2023 ute i arbeid.

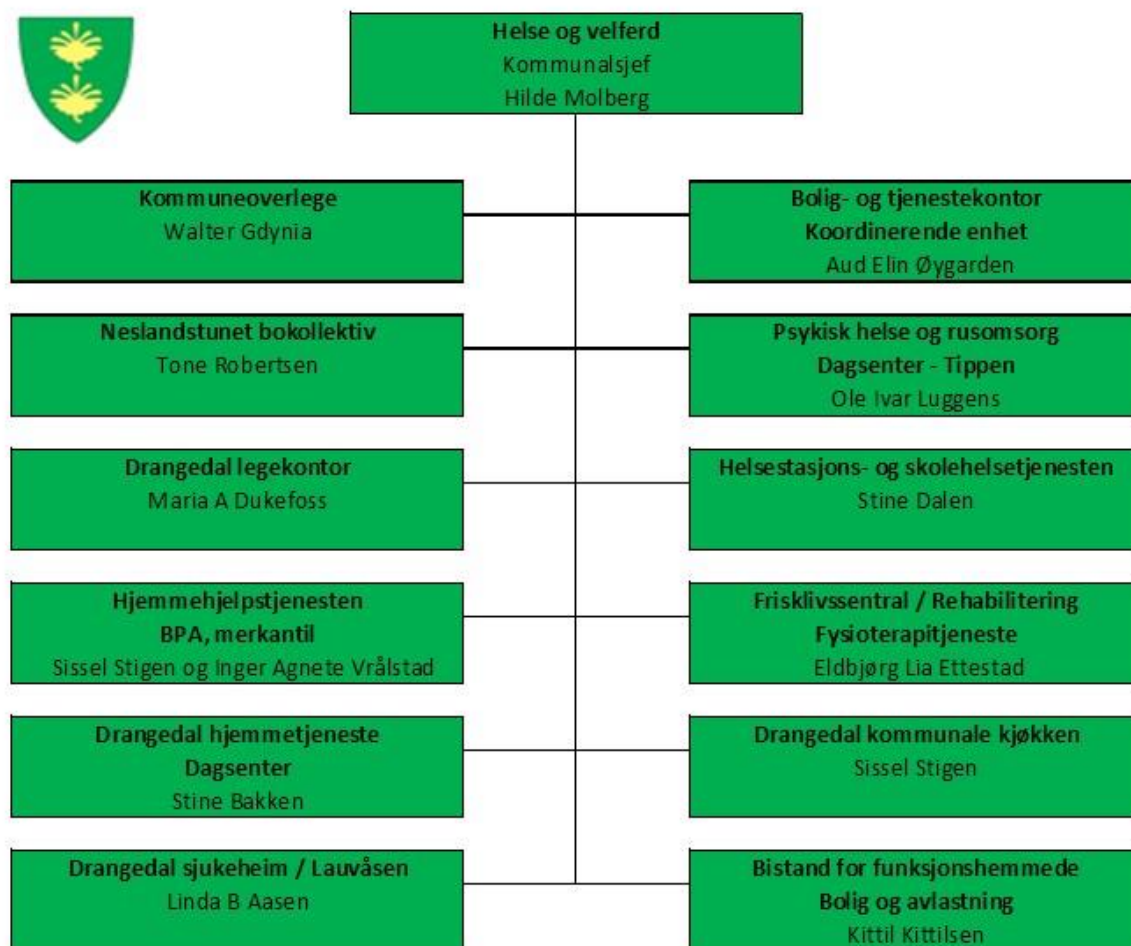
3.6 Sektor 300 Helse og velferd

Tabellen viser sektorens netto driftutgifter i 2023 og 2024

300 HELSE OG VELFERD	BUD 23	BUD 24	Endring
1311 Administrasjon	-882 005	-764 568	117 437
13111 Tjenestekontor	7 895 239	7 879 612	-15 627
1313 Andre tiltak	2 126 795	1 975 000	-151 795
1323 Helsesøster/jordm.tjenest	2 651 393	3 739 902	1 088 509
13311 Legekontoret	4 474 622	4 772 135	297 513
13312 Legevakt	1 926 420	3 095 000	1 168 580
13313 Kommunelege	726 737	829 713	102 976
1333 Fysioterapi	1 992 742	2 532 081	539 339
13341 Psykiatrisk sykepleietjen	5 208 156	5 986 679	778 523
13342 Dagsenter	57 923	78 000	20 077
13361 Miljøretta helsevern	130 000	180 000	50 000
1343 Edruskapsvern	0	0	0
1350 Enslige mindreårige flykninger skolev	507 080	127 825	-379 255
1351 Barnevern	12 836 900	12 281 000	-555 900
13751 Myrveien Bofellesskap	20 065 029	21 133 378	1 068 349
13752 Frisklivssentral	2 845 237	2 846 889	1 652
13755 Myrveien bofellesskap - avlastning	1 041 179	969 191	-71 988
13760 Fellesutgifter Sjukeheimen	-501 679	2 632 214	3 133 893
13763 Drangedal Sjukeheim	25 600 718	24 675 188	-925 530
13772 Lauvåsen skjerma enhet	16 119 206	16 289 793	170 587
13773 Gudbrandsv. bofellesskap/hjemmehj.	290 549	265 000	-25 549
13774 Ressurskrevende tjenester/BPA	5 979 996	6 220 812	240 816
13775 Heimesjukepleien	19 449 636	21 264 786	1 815 150
13776 Heimehjelp	1 697 807	1 622 569	-75 238
13777 Neslandstunet Bokollektiv	7 536 885	9 269 002	1 732 117
13781 Drangedal kommunale kjøkken	3 876 259	4 176 059	299 800
13997 Uforutsatt	-1 000 000	0	1 000 000
13999 Reservert lønn sektor 300	2 850 000	3 667 000	817 000
SUM	145 502 824	157 744 260	12 241 436

Beskrivelse av sektoren

Sektor for Helse og Velferd har ansvar for følgende tjenesteområder:

I tillegg har sektor ansvar for følgende tjenester i interkommunale samarbeid:

- Legevakt
- KAD-behandling (kommunal akutt døgnbehandling - somatikk)
- Krisesenteret
- Barnevernsvakta
- Vestmar barneverntjeneste

Årsverk i bemanningsplaner pr. enhet:

Sektor helse og velferd	2023 årsverk	2024 årsverk	Endringer 2023-2024	Merknader endring 2023-2024
Tjenestekontor	3,8	3,8	0	
Felles Sjukeheimen	3,9	3,4	- 0,5	50 % renholdsstilling holdes vakant
Sjukeheimen	27,4	24,8	- 2,6	Redusert bemanning, nedstenging av 8 senger. Etablering av tilpasset dagtilbud for hjemmeboende personer med demens på ledig sengefløy.
Lauvåsen	14,0	14,0	0	
Gudbrandsveien Bokollektiv	0	0	0	
Heimehjelp	2,7	2,7	0	
BPA/ressurskrevende	6,6	6,6	0	
Neslandstunet Bokollektiv	8,0	9,4	1,4	Endret behov, finansieres 80 % gjennom refusjoner
Hvilende nattevakt Neslandstunet, ikke betalt hjemmel	0,8	0,8	0	
Heimesjukepleien Stranna	18,8	19,3	0,5	Justering turnus
Kreftsykepleier hjemmesykepleien	0,3	0,3	0	
Drangedal kommunale kjøkken	3	3	0	
Myrveien bofelleskap	21,1	21,1	0	
Avlasting for funksjonshemmede	1,3	1,8	0,5	Økte behov avlastning barn/unge
Frisklivssentral	3,2	3,2	0	
Administrasjon	1,2	2,6	1,4	Eldreteamet overføres ordinær drift Styrking administrative støttefunksjoner
Kommuneoverlege	0,4	0,4	0	
Helsesøster/Jordmor- tjenester	3,45	4,05	0,6	Økt 0,6 årsverk tilknyttet flyktningehelse
Legekontoret	3,2	3,2	0	
Fysioterapi	2	2,4	0,4	Folkehelsekoordinator og barnekoordinator
Psykisk helse/rusomsorg	7,1	7,7	0,6	Økning i årsverk er delvis tilskuddsfinansiert. Reduserer 1 årsverk på lavterskeltilbud, andre halvår 2024.
Enslige mindreårige flyktninger	0,5	0,05	- 0,45	Fases ut første kvartal 2024
Sum helse og velferd	132,75	134,6	1,85	

Årsverk i bemanningsplan for sektoren er 134,6 årsverk i 2024. Dette er en netto økning med 1,85 årsverk fra 2023.

Styrking av drift:

Totalt 3 årsverk, i psykisk helse og Neslandstunet, er delvis finansiert med tilskuddsmidler og refusjoner. Sektoren ivaretar nye oppgaver i form av funksjon som folkehelsekoordinator og barnekoordinator, totalt beregnet til 0,4 årsverk. Det er lagt inn totalt 0,6 årsverk, til styrking av arbeidet med flyktningehelse. Avlastningstjeneste for barn og unge er styrket med 0,5 årsverk i Myrveien bofellesskap på grunn av økning i behov for denne tjenesten. I de tre siste årene har tilskudd fra Statsforvalteren finansiert et tjenesteutviklingsprosjekt for utprøving av omsorgsprogram for skrøpelige hjemmeboende eldre, og hjemmeboende eldre med demenssykdom, i regi av Eldreteamet. Prosjektet har gitt verdifulle erfaringer, og det er lagt inn drift av Eldreteamet, totalt 0,8 årsverk, i ordinær drift videre. Dette støtter opp om kommunens strategi om en prioritering av tjenester til hjemmeboende og deres pårørende. Sektoren har hatt knappe ressurser til administrative oppgaver og det er lagt inn en økning på administrative støttefunksjoner med 0,6 årsverk.

Reduksjon av drift:

Det er lagt opp til en redusert drift av heldøgns omsorgsplasser ved Drangedal Sjukeheim. Dette gir totalt en reduksjon i årsverk ved driften ved sjukeheimen med 3,1 årsverk. Drift av dagsenter for hjemmeboende personer med demenslidelse, blir fra 2024, ivarettatt ved en ledig sengefløy ved Drangedal sjukeheim.

Fra og med andre halvår 2024, er det lagt inn en reduksjon av 1 årsverk, ved lavterskeltilbudene i avdelingen for psykisk helse og rusomsorg. Det skal nedsettes en arbeidsgruppe, som skal vurdere videre organisering og omfang, av lavterskeltilbud innen psykisk helse, rusomsorg og overfor skrøpelige eldre uten demenssykdom.

Oppfølging enslige mindreårige flyktninger fases ut i løpet av første kvartal 2024.

Det er ikke funnet rom for trivselsassistenter i neste års budsjett.

Årsverk i årsturnus

Sektorens driftsnivå måles i antall årsverk i bemanningsplanene, og det er disse som rapporteres inn, som sektorens årsverk i kapittel 2. Avdelinger med heldøgns bemanning har innført årsturnus. I praksis betyr dette at alt kjent fravær, i hovedsak ferieavvikling, dekkes opp av fast ansatte, i en på forhånd lagt turnus for et helt år av gangen. Dette gir mulighet for fast ansatte å få større stillingsstørrelse. Årsverkene for fast ansatte, i hver avdeling, økes på denne måten med rundt 10 % uten at driftsnivået er økt.

Årsverk i avdelinger med årsturnus, fordeler seg slik:

Avdeling	Årsverk i bemanningsplan	Årsverk i årsturnus
Sjukeheimen	24,8	28,6
Lauvåsen	14,0	15,1
Neslandstunet bokoll. m/hvilende nattevakt	10,2	10,5
Heimesjukepleien m/kreftsykepleier	19,6	21,2
FH-boligen m/avlastning	22,9	25,5
Sum	91,5	100,9

Status og utfordringer

Sektor for helse og velferd har 200 medarbeidere og ledere fordelt på 144 stillingshjemler, med et netto budsjett på i underkant av 158 millioner kroner.

Sykefravær:

Sykefraværet i sektoren skal være på linje med landsgjennomsnittet for vår bransje, eller lavere. For 2024, settes mål for sektor til fravær på 8,5 % eller lavere.

Kompetanse:

KOSTRA-tall viser at det er 82,9 % av ansatte i pleie- og omsorgstjenesten i Drangedal kommune, som er fagutdannet. Det er betydelig høyere enn landsgjennomsnittet på 78,06 %. Andelen ansatte med fagutdanning viser en svak nedgang de siste fem årene. I følge Helsedirektoratet er kompetanse og kompetanseutvikling et av våre sterkeste kort for å møte fremtidens utfordringer på en god måte. Sektoren utarbeider årlige kompetanseplaner, og har en politisk vedtatt kompetanseprofil. Denne er førende for vår rekruttering av nye medarbeidere. Sektoren har utarbeidet en retningslinje for studiestøtte til egne ansatte, som ønsker kompetanseheving. Vi erfarer likevel at tilgangen på fagutdannet personell blir vanskeligere. I løpet av 2024, er det et mål at sektoren utarbeider en ny kompetanseprofil, der vi tar inn betraktningene fra Helsepersonellkommisjonens rapport; «Tid for handling», i arbeidet.

Drangedal kommune oppfyller kompetansekravet nedfelt i helse- og omsorgstjenesteloven, med ett unntak; Kommunen har ikke psykologkompetanse. Arbeidet med å løse dette, må fortsette i 2024.

Heltid/deltid:

I Drangedal kommune har vi satt oss som mål at ansatte skal ha stillingsstørrelser, så nært opptil ønsket stillingsstørrelse som mulig. Sektoren har arbeidet systematisk med dette siden 2016, med årlige kartlegginger av medarbeidernes ønsker. Innføring av årsturnus i alle avdelinger med heldøgns bemanning har vært sektorens hovedstrategi for å nå målet.

Ved å jobbe målrettet, skal vi se at andelen ufrivillig deltid beveger seg nedover. Årlig status rapporteres i årsmeldingen.

Omstilling

Sektor skal levere forslag til tiltak på nødvendig omstilling for økonomiplanperioden, innen utgangen av første kvartal 2024.

Våre helse – og velferdstjenester:

Helsestasjon og skolehelsetjeneste har blitt styrket de siste årene. Styrkingen har latt seg gjennomføre med tilskudd fra Helsedirektoratet. Tilskuddet har vært på 455 000,- kroner pr år, i 3 år. Tilskuddet faller bort fra og med 2024. Bemanningen opprettholdes. Tjenesten er prioritert for satsingen rundt trygge oppvekstforhold for barn og unge i Drangedal, og er en viktig medspiller i bedre tidlig innsats gjennom tverrfaglig samarbeid. KOSTRA-tallene viser at kommunen på tross av satsing, ligger lavt på helsesykepleierdekning i forhold til gjennomsnitt av andre kommuner. Situasjonen i tjenesten er i tillegg krevende på grunn av utskifting av tre helsesykepleierstillinger siste 1,5 år. Det har lyktes å få rekruttert

helsesykepleier til en av stillingene. De andre stillingene er besatt av sykepleiere, som får støtte til nødvendig kompetanseheving de nærmeste årene. Dette medfører redusert utøvende tjeneste for en lengre periode.

Helsestasjonen er sentral i oppfølging av flyktningehelsetjenesten. Denne delen av tjenesten er derfor styrket med sykepleier og lege, totalt 60 % stilling, for neste år.

Helse- og velferdstjenester til barn og unge. Kommunen opplever økt pågang etter tjenester for barn og unge med særskilte utfordringer. Et konkret utslag av dette, er at vi nå tar i bruk to leiligheter til avlastningstilbud for denne gruppa i Myrveien bofellesskap, mot tidligere, bruk av en leilighet til dette formålet. Det økte behovet, utløser også en økning i årsverk, med 50 % stilling.

Barnekoordinator er en funksjon, kommunene ble pålagt ved lov, i 2022. Det er ledende fysioterapeut, som har denne funksjonen i kommunen. Gjennom opplæringstiltak innværende år, er det avdekket behov for klargjøring av myndighet for denne koordinatorfunksjonen. Dette blir fulgt opp.

Barnevernet vårt drives som et interkommunalt samarbeid, Vestmar barneverntjeneste, med Kragerø som vertskommune. Fra og med 2022, er en ny barnevernreform innført, og det har medført mer ansvar til kommunene. Det ligger også til grunn at kommunenes egenandel ved bruk av institusjonsplasser har økt betraktelig. Drangedal kommune er i den situasjonen at vi har institusjonsplasseringer, som løper, også over i 2024. Dette utgjør 2,2 millioner i institusjonsutgifter for 2024.

Kommunen er samarbeider tverrsektorielt gjennom «*Bedre Tverrfaglig Innsats*», tverrsektoriell handlingsveileder og en ny tiltaksmodell. Dette er kommunens innsats for å komme barnevernreformen i møte, som en oppvekstreform. Ny barnevernlov setter krav til kommunene, om utarbeidelse av en overordnet plan for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker. Drangedals plan ble vedtatt av kommunestyret 7. september 2023. I 2024, blir det viktig å holde fokus på implementering av denne planen i daglig drift. BTI-forumet og Hovedutvalg for helse, oppvekst og kultur inviteres til å beslutte en felles handlingsplan for konkrete innsatspunkter i løpet av året.

Fastlegesituasjonen i landet er under press. I Drangedal er vi i den heldige situasjonen at alle legehjemlene er besatt. Gjennom samarbeidsmøter med legene, har det kommet fram et behov for ytterligere styrking av legetjenesten, med en femte fastlegehjemmel. Arbeidsoppgavene for fastleger øker stadig i omfang, og legene her, ønsker å redusere listelengdene sine. Det ble avsatt midler til ombygging for et femte legekontor i budsjettet for 2023. Forsøket på å finne en god løsning på nytt legekontor, har ikke lyktes. Arbeidet med å styrke fastlegesituasjonen må fortsette i 2024. I løpet av 2023, har situasjonen utviklet seg slik, at det ikke er ledige plasser på fastlegelistene i kommunen, og alle fastlegene har ventelister.

Fastlegeordningen i Drangedal er organisert slik at fastlegene er privatpraktiserende. Det innebærer at kommunen ikke bærer lønnskostnader for legene, utenom det som er av lovpliktige kommunale oppgaver. Det kan bli aktuelt å vurdere andre løsninger i forbindelse med rekruttering. Dette vurderes i løpet av 2024.

Pleie- og omsorgstjenestene er i endring og utvikling.

Drangedal kommune har et uttalt mål om at tjenestene våre skal bygge opp under å kunne bo lengst mulig i eget hjem. Fra og med 2022, ble antall plasser med heldøgns omsorg redusert med 10 plasser. Fra og med 2024, blir antall plasser med heldøgns omsorg ytterligere redusert med 8 senger på sjukeheimen. Det er viktig å merke seg at dette kun er av midlertidig karakter, for årene 2024 og 2025. Fra 2026, øker andelen innbyggere 80 år og eldre, og det kan igjen være aktuelt med bruk av alle plassene på sjukeheimen.

Vi forbereder oss på økt antall eldre, og forventet økt behov for heldøgns omsorgsplasser på flere måter. Neslandstunet bokollektiv blir utvidet med 3 leiligheter i løpet av 2024. Fra og med 2026, kan, som nevnt, alle plassene ved sjukeheimen igjen bli tatt i bruk. I tillegg til dette er det spilt inn behov for ytterligere 15 + 15 plasser i tilknytning til et utbyggingsprosjekt på Doktormyra.

Parallelt med nedskalering av tilbud om heldøgns omsorgsplasser, er det viktig å sikre god nok kapasitet i *tjenestene til hjemmeboende*. Fra 2022 har hjemmesykepleien blitt styrket med en ekstra vakt på kveld. Vi har registrert tidsbruken i flere perioder i hjemmesykepleien. Registreringene viser en maksimal utnyttelse av tilgjengelige ressurser, og svært god organisering av tjenesten. Sammenligning i kommunebarometeret med andre kommuner, viser at tildeling av hjemmesykepleie ligger på et lavt timeantall i Drangedal. Til gjengjeld er det antagelig langt flere pasienter som har hjemmesykepleie. Vi utvider sakte, men sikkert bruken av velferdsteknologi overfor pasientene. Vår strategi er at noen teknologier skal bli så trygge i bruk, at det kan velges på lik linje, som fysisk oppfølging av ansatte. Dette kan medvirke til å dempe behovet for økning av ansatte i tjenesten.

Tidligere kommunestyrevedtak forutsetter at sektoren skal vurdere større integrasjon av hjemmetjenester, ved å slå sammen hjemmesykepleie, hverdagsrehabilitering og psykisk helse og rusomsorg, til en felles tjeneste. Slik organisering har vært drøftet i sektoren. I forhold til å skape bedre sammenheng i tjenestene, sikre bedre koordinering mm, er sektorens foreløpige konklusjon, at en samlokalisering med godt tilrettelagte lokaler, vil være den mest tjenlige veien å gå. Slike lokaler er ikke tilgjengelige i dag, og behovet er spilt inn i forbindelse med utviklingsprosjektet for området ved Doktormyra.

Utviklingsprosjektet «skrøpelige eldre», har fått tilskuddsmidler fra Statsforvalteren i 2021, 2022 og 2023. Systematisk oppfølging og tidlig innsats overfor innbyggere med demensdiagnose, er et delprosjekt av hovedprosjektet. Fra januar 2024, blir det etablert et tilpasset dagtilbud for hjemmeboende personer med demenslidelse i ledige lokaler på sjukeheimen. Det er også planlagt å tilby brukerskole for personer med demensdiagnose. Dette er tilbud, der målgruppen er personer som er tidlig i et sykdomsforløp med demenssykdom. Tilbud om pårørendeskole for pårørende til personer med demens, opprettholdes, med tilbud enten hvert eller annethvert år. I etterkant av slike kurs, tilbys deltagerne å delta i samtalegrupper, med samling 4 ganger i året.

Eldreteamet består av lege og sykepleier. Dette teamet har hatt hovedansvaret for planlegging og gjennomføring av utviklingsprosjektet «skrøpelige eldre». Erfaringene er gode, og forsterker kommunens tiltak for oppfølging av sårbare hjemmeboende eldre, og deres pårørende. Tilskuddsperioden er nå over, og det er lagt inn en videreføring av Eldreteamet i ordinær drift, fra og med 2024.

Avdelingen for psykisk helse og rusomsorg har vært under press, med stadig voksende behov, siste år. Regjeringen har i løpet av 2022, etablert ny tilskuddsordning for kommunalt rusarbeid. Kommunen ble tildelt 1,2 millioner i 2023. Tilskuddet dekker 1,6 årsverk i avdelingen for psykisk helse og rusomsorg. Dette har økt behandlerkapasiteten. Tilskuddet tildeles år for år, inntil 4 år, med ca. 20 % reduksjon årlig. I tillegg til at miljøterapeuten ved skolen ble overført fra skolehelsetjenesten til avdelingen for psykisk helse, er det også rekruttert annen medarbeider med god kompetanse på oppfølging av barn og unge. Avdelingen merker derfor økt etterspørsel etter tjenester fra ungdomsgruppa. Dette oppveier i noen grad, at vi har lav kapasitet i skolehelsetjenesten.

I løpet av 2023 har avdelingen tatt i bruk et elektronisk samhandlingsverktøy, som baserer seg på aktiv tilbakemelding fra pasientene underveis i et behandlingsforløp. Hensikten med verktøyet er at oppfølgingen skal bli så målrettet, og individuelt tilpasset, som mulig. Tjenesten bruker dette verktøyet til de voksne brukerne, og tar også i bruk en modul, som er spesielt utviklet for oppfølging av ungdom, i løpet av høsten 2023.

Boligforvaltning:

Området er komplekst og tverrfaglig, med flere aktører på eier- og driftssiden. Det er gjennomført en gjennomgang av organisering av arbeidet i 2022. Kommunedirektøren har administrativt besluttet endringer som er anbefalt i en sluttrapport, og ny modell for forvaltning av oppgavene, er iverksatt. Fra og med 01.07.23, har det trådd i kraft en ny Boligsosial lov. Det er ikke gjort nødvendige avklaringer rundt forvaltning av denne loven enda, i kommunen. Avklaring av dette, følges opp i 2024.

Det er lagt opp til opptak 12 millioner kroner i Startlån, hvert år, i økonomiplanperioden.

Kommunestyret har bestilt en gjennomgang, og forslag om alternative modeller for hvordan den totale boligmassen, kommunen disponerer, kan organiseres i fremtiden. Oppfølging av denne saken er forsinket. Det er et mål at den kan fremmes for politisk behandling i 2024. Drangedal kommune har tilgang på en høyere andel kommunalt disponerte utleieboliger enn mange andre kommuner. Som en følge av høy bosetting av flyktninger i 2022 og 2023, er det nå mangel på tilgjengelige boliger for kommunal tildeling. Dette får utslag for alle grupper, både eldre med behov for tilrettelagte omsorgsboliger, andre vanskeligstilte på boligmarkedet og flyktninger. I tillegg har det i løpet av 2023, vært to branner, som har redusert antallet utleieboliger med 5 enheter. Boligstiftelsene, har under planlegging, oppføring av fire nye enheter, som erstatning for disse.

Småhus-prosjektet

I samarbeid med Drangedal Boligstiftelse, ble det i 2022, tatt initiativ til etablering av frittstående «småhus» på Tippen-området. Dette er planlagt som kommunalt tildelte utleieboliger, og en bærekraftig finansiering, vil være avhengig av tilskudd fra Husbanken. Tilskudd til utleieboliger fra Husbanken ble ikke bevilget i statsbudsjettet for 2023, men kom inn i revidert budsjett. Det har ikke lyktes å få sendt søknad om tilskudd i skrivende stund, prosjektet er derfor forsinket. Det vil hjelpe på den helhetlige tilgjengeligheten å få ført opp disse boligene, så arbeidet med dette fortsetter.

Det vises for øvrig til overordna plan for helse og velferd, 2018 – 2027, for prioriteringer av utviklingsoppgaver i kommunalområdet.

Budsjettmessige endringer i 2024

Netto budsjett for sektor i 2024 er på 157,7 millioner kroner. Dette er et budsjett, som ligger 3,9 millioner kroner over tildelt ramme. Det er en økning på 12,2 millioner kroner fra 2023. Hovedforklaringen på dette er:

- 6,2 millioner økte kostnader i henhold til pris- og lønnsvekst
- 5 millioner tapte inntekter, bortfall av utleie av institusjonsplasser
- 1,5 millioner, styrking av avgrenset ressurskrevende behov i hjemmetjenesten

Sektoren oppfyller ikke innsparingskravet på 3 millioner for 2024. For sektorens del, gjenstår det en innsparing på 5,9 millioner kroner, som må tas i sin helhet i 2025. Det er realistiske planer for å møte dette.

Sektorens drift vil alltid være preget av at det kan oppstå omfattende, uforutsigbare behov. Dette gjelder både helse- og omsorgstjenester og barneverntjenester. Budsjett blir lagt uten buffere, og dette gjør økonomien i sektoren sårbar.

Investeringer i sektor 300 i 2024:

- Opp gradering av alarmanlegget ved Drangedal sjukeheim/Lauvåsen, 763 000,- kroner
- Opp gradering bygg, Drangedal sjukeheim/Lauvåsen og Myrveien bofellesskap, 1 375 000,- kroner
- 3 takheiser, Drangedal sjukeheim, 160 000,- kroner
- Innkjøp 2 biler til hjemmetjenesten, 875 000,- kroner
- Ny kombidamper, Drangedal kommunale kjøkken, 250 000,- kroner

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer.

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud			
Nr	Delmål	Tiltak	Resultat-indikator
1.	Ha oversikt og god budsjettkontroll	Følge opp rapportering hvert kvartal ihht internkontrollen	Gjennomført Mindre enn 1 % avvik
2.	Benytter tilgjengelige tilskuddsordninger, som støtter opp under ønsket utviklingsarbeid	Følger opp rapportering og søknader på følgende: • Kompetansetilskudd • Kommunalt rusarbeid • Særskilte behov, IMDI	Antall søknader innvilga. Sum tilskudd mottatt.
3.	80 % av sektorens ansatte har ønsket stillingsstørrelse	Årsturnus	Reduksjon i andel ansatte som har ufrivillig deltid ned til 20 %.
4.	Medarbeiderne opplever trivsel og mestring på arbeidsplassen	Gjennomføre medarbeiderundersøkelse	Gjennomført
5.	Sykefravær likt eller lavere enn måltall	Tett oppfølging	Sykefravær 8,5 % eller lavere
6.	Har kartlagt behov for rammeøkninger i tråd med demografisk utvikling	Vurdering inn i økonomiplanperioden	Gjennomført

7.	Har fulgt opp omstillingsarbeid for økonomiplanperioden	Gjennomføre de utredninger som er lagt inn i sektorens arbeidspakke innen 31.03.24	Gjennomført med forslag til konkrete omstillingstiltak.
----	---	--	---

Måltrettet satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og en positiv samfunnsutvikling i kommunen			
<i>Nr</i>	<i>Delmål</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Resultat-indikator</i>
1.	Trygg oppvekst	Følge opp barnevernsreform	Gjennomførte møter med barnevernet – tiltak iverksatt
		Aktiv deltagelse i BTI	BTI er den brukte arbeidsmetodikk i kommunen
		Implementere Plan for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker i kommuneorganisasjonen	Planen er godt kjent i BTI-samarbeidet. Handlingsplan med konkrete mål er utarbeidet i regi av BTI
		Avklare ansvar og myndighet for barnekoordinator	Gjennomført
2.	Aktive eldre	Sosiale møteplasser og forebyggende trening	Har kartlagt muligheter i samarbeid med frivilligheten
		Utvikle Doktormyra i tråd med prinsippene for aldersvennlige lokalsamfunn	Arbeid er fulgt opp
3.	Forsvarlige helse- og omsorgstjenester	Avklare ansvar og myndighet for ny Boligsosial lov	Gjennomført
		ROS-analyser m/tiltaksplan ved behov	Gjennomført
		Revidere kompetanseprofil i sektor 300	Gjennomført og vedtatt i Administrasjonsutvalget
4.	Nødvendig ivaretagelse av pårørende i alle aldre	Årlig evaluering av plan for pårørendestøtte i alle avdelinger	Gjennomført
5.	Sårbare eldre identifiseres og får rett hjelp til rett tid	Eldreteamet etableres i ordinær drift, og følger opp omsorgsprogram for skrøpelige eldre	Antall pasienter og pårørende som er fulgt opp Tverrfaglig samarbeid fungerer
6.	Systematisk oppfølging av innbyggere med demensdiagnose	Eldreteamet følger opp omsorgsprogram for personer med demenssykdom	Antall pasienter og pårørende som er fulgt opp Tverrfaglig samarbeid fungerer
7.	Digitalisering	Følge opp og utnytte mulighetene i allerede etablerte fagsystemer. Systematisk innføring av velferdsteknologi Bygge kompetanse i egen organisasjon og avklare roller og ansvar for drift mellom faglinja og ITG.	Gjennomføres fortløpende Gjennomføres fortløpende Ansvars- og rollebeskrivelse utarbeidet og gjort kjent i sektoren.

3.7 Sektor 400 Bygg, eiendom og kommunalteknikk

Tabellen nedenfor viser sektorens netto driftsutgifter i 2023 og 2024.

Merk at for sektor 400 er det betydelige inntekter i form av avgifter.

400	BYGG, EIENDOM OG KOMMUNALTEKNIKK	BUD 23	BUD 24	Endring
11231	Prosjekt eiendomsskatt	266 600	242 000	-24 600
1412	Gautefall Biathlon	752 589	866 000	113 411
1413	Fjernvarme	-55 118	-277 000	-221 882
1414	Bygg og eiendomsforvaltning	316 071	1 831 381	1 515 310
1511	Ledelse og administrasjon	2 833 479	3 089 449	255 970
1512	Administrasjonsbygg	1 336 155	1 254 716	-81 439
1514	Kart og Oppmåling	-232 275	25 575	257 850
1521	Andre tilt.på boligsekt.	210 000	200 000	-10 000
1522	Andre kommunale bygg	268 680	280 233	11 553
1531	Kommunale veier	5 961 430	8 994 276	3 032 846
1532	Vei- og gatelys, trafikkssikring	198 446	211 000	12 554
1533	Private veier	201 000	200 000	-1 000
1543	Drift av friluftsområder	540 383	674 057	133 674
1562	Produksjon av vann	3 226 081	2 750 433	-475 648
1563	Distribusjon av vann	-12 854 504	-14 543 198	-1 688 694
1565	Avløpsrensing	4 820 586	4 394 825	-425 761
1566	Avløpsnett	-13 154 972	-15 862 412	-2 707 440
1567	Rennovasjon og slam	-563 000	-327 000	236 000
1568	Feiervesen	-226 400	-124 000	102 400
1569	Brannvesen	5 625 000	6 061 000	436 000
1570	Renhold	9 378 978	9 574 624	195 646
15997	Uforutsatt	-500 000	0	500 000
15999	Reservert lønn sektor 400	480 000	806 000	326 000
SUM		8 829 209	10 321 959	1 492 750

Beskrivelse av sektoren

Organisering:

Bygg, eiendom og kommunalteknikk «kjøper» noen tjenester gjennom interkommunale samarbeid. Stillinger som inngår som en del av interkommunalt samarbeid, der andre kommuner er vertskommune, går ikke fram av årsverksoversikten. For Bygg, eiendom og kommunalteknikk dreier dette seg om:

- VA-Gautefall (Nissedal kommune)
- Grenland brann og redning (GBR IKS)
- Indre Agder og Telemark avfallselskap (IATA IKS)

Stillinger:

For 2024 er det budsjettet med 35,83 faste årsverk/hjemler fordelt på 38 ansatte. Dette er samme antall årsverk som for 2023. I oversikten under vises årsverk/hjemler ved inngangen av året.

Sektor 400	2024	2023	Endring
Ledelse, teknisk støtte/prosjekt	4,0	3,75	+0,25
Bygg og eiendom	6,5	7,40	-0,9
Vei og park	5,4	5,00	+0,4
Vann og avløp	6,2	6,00	+0,2
Renhold	13,73	13,68	+0,05
Budsjettet årsverk totalt	35,83	35,83	0

I budsjett for 2023 ble det prioritert å styrke sektoren med to årsverk innenfor vann- og avløpsområdet. Det er foreløpig ansatt ett årsverk av disse.

Ved å omprioritere innenfor vedtatte stillingshjemler styrkes bemanning på enhetene etter behov. Kostnadsutviklingen på varer og tjenester innenfor teknisk sektor er generelt høyere enn utviklingen i budsjetttrammene. Dette gjør at vi må se på alternative løsninger i forhold til lavere andel innkjøp/innleie av konsulenter og entreprenører og videre hva som vil være riktig dimensjonering av egne personellressurser i årene som kommer.

I budsjett for 2024 vil enhet «Vei og park» utføre en av vinterdriftskontraktene i egenregi og enhet «Bygg og eiendom» har redusert utgiftsbudsjett for kjøp av varer og tjenester for å se om det er mulig å utføre mer i egenregi. For å få til dette trengs noe mer personell (engasjement 6 mnd) og lønnsbudsjettet er derfor økt kommende år.

I budsjett for 2024 styrkes enhet «Teknisk støtte» med ¼ årsverk til oppgaver innen internkontroll/prosjektstøtte. Det er ønskelig med stor fokus på internkontroll, kostnadsoverslag, planlegging og gjennomføring av vedtatte investeringstiltak jfr. forvaltningsrevisjon ift. planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter.

Enheter og fagområder:

Ledelse og prosjekt

Omfatter overordnet ledelse ved kommunalsjef samt koordinering og ledelse av investeringsprosjekt ved prosjektleder.

Teknisk støtte

Enheten har ansvar for tekniske og personalrelaterte støttefunksjoner for øvrige enheter i sektoren. Enheten har også helhetlig ansvar for renovasjon og e-skattekontoret.

Bygg og eiendom

Enheten har fagansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling innenfor områdene geodata, oppmåling, kommunale bygg og eiendommer. Enheten har også ansvar for å gjennomføre utvalgte investeringstiltak.

Vann og avløp

Enheten har fagansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling innenfor områdene kommunalt vann og avløp. Enheten har også ansvar for å gjennomføre utvalgte investeringstiltak.

Vei og park

Enheten har fagansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling innenfor områdene kommunale veier, park og friluftsområder inkludert Gautefall Biathlon. Enheten har også ansvar for å gjennomføre utvalgte investeringstiltak.

Renhold

Enheten har fagansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling innenfor området renhold av kommunale bygninger med unntak av utvalgte bygg som andre sektorer tar ansvar for selv.

Status og utfordringer

Sykefravær i sektor

Målsetting for sektoren er 4,5% eller lavere. I 2023 ser sykefraværet i sektoren ut til å kunne ende i under 4,5 %. Det er ikke lagt inn ekstraordinære tiltak for sykefraværarbeid i 2024.

Bygg og eiendom

- Faglig sett er utviklingen bekymringsfull sett i lys av at vedlikeholdsetterslepet på kommunale bygg øker og bygningskapitalen forringes år for år. Budsjettrammene til drift og vedlikehold av kommunale bygg har ikke fulgt prisveksten de siste årene og dermed er drifts- og vedlikeholdsbudsjettet for kommunale bygg reelt redusert hvert år med ca. 0,3 mill. kr. I praksis vil dette si at vedlikeholdet av skoler, barnehager, sjukeheim mfl. reduseres med ca. 300 000 kr hver år.
- Fokus mot selvkostområdet oppmåling slik at gebyrnivå dekker faktiske kostnader. Lavere byggeaktivitet fører til at vi forventer lavere med oppgavevolum innenfor oppmåling kommende år. Oppmåling er et fagområde som vi anser at sektoren er kritisk sårbar ved bortfall av personalressurser.

Vann og avløp

- Drangedal kommune har fått pålegg av Mattilsynet om å utarbeide en oppgraderingsplan som skal være «tilstrekkelig ambisiøs, og skal følges». Det er også kommet pålegg om det samme fra Fylkesmannen med krav om separering av avløpssystemer og fremmedvann, takvann og overvann. Dette for å minske uønskete overløp i renseanleggene og redusert renseseffekt på grunn av innlekk. Disse påleggene

innebærer større behov ift. bemanning enn det enhet «Vann og avløp» råder over som basisbemanning.

- Enhet «Vann og avløp» er et fagområde som vi anser at sektoren er sårbar for eksempel ved bortfall av personalressurser. For å møte påleggene fra overordna myndigheter ble bemanningen vedtatt økt med to årsverk. Enheten har økt bemanning med ett årsverk i 2023 og avventer videre bemanning ift. behov.
- Det er et mål å tilstrebe forutsigbare kommunale avgifter for abonnentene gjennom å arbeide målrettet med strategi og tiltak for å oppnå god balanse innenfor selvkostområdene og få flere kunder til våre kommunale VA-anlegg. Dette vil gi potensial for utvikling og stabile avgifter ift. vann og avløp.
- Hovedplan for Vann og avløp 2023-32 utarbeidet 2023 og vil være førende for det meste av enhetens arbeid og prioriteringer i kommende 10-års periode.

Vei og park

- Vintersesongen 2023/24 gjennomføres ved at eksisterende driftskontrakter med entreprenørene de siste årene er blitt prolongert 1 år. Drangedal kommune har trådt inn i en av kontraktene og denne utføres i egenregi kommende vinter. Dette krever naturlig nok noe ekstra personellressurser men blir hovedsakelig implementert i eksisterende drift.
- Grunnet nedprioritert vedlikehold på veier og bruer gjennom flere år viser tilstandsrapporter at det er påkrevd å prioritere større utbedringsarbeid i årene som kommer. Bruene er ofte det svakeste punktet på en vei som også blir styrende for aksellast og totallast. Som en konsekvens av manglende vedlikehold og utbedringer ser vi nå oftere at vi må vurdere nedsatt aksellast og total last. Dette er svært utfordrende for mye av næringslivet i kommunen.
- Klimaendringer gir utfordringer i drifta. Vi ser en trend i forhold til økende driftskostnader år for år og at «ekstremværet» spiller en økende rolle i forhold til et økende drifts- og vedlikeholdsbehov. I budsjettet ligger det kun inne aktivitetsnivå til å møte et «normalt»-klima.

Renhold

- Behovet for renhold styres etter aktiviteten i alle sektorene i kommunen. Det er fokus på utførelse av renhold etter standard Insta800. Dette videreføres også som fokusområde i 2024.
- Renholds-avdelingen har 15 fast ansatte på de ulike områdene våre. Det er nå 12 (mot 7 i 2021) ansatte i 100% stilling, noe som er positivt og gir bedre oversikt og kvalitet på renholdet.

Investeringsprosjekter

- Bygg, eiendom og kommunalteknikk ved kommunalsjef har ansvar for rollen som prosjektansvarlig i forhold til vedtatte investeringsprosjekt. Sektoren har ansvar for å engasjere intern eller ekstern prosjekt- og byggeledelse og planlegge, prosjektere og gjennomføre utbyggingsprosjekter i tråd med kommunestyrets vedtak.
- Bygg, eiendom og kommunalteknikk har lagt inn en økt satsing på planlegging, ledelse og gjennomføring av investeringsprosjektene. I 2024 har Bygg, eiendom og kommunalteknikk ansvar for å gjennomføre investeringer for ca. 100 mill. kr fordelt på ca. 40-50 ulike prosjekt.
- Som en enkel regel bør det settes av ett årsverk til prosjekt-/byggeledelse pr. ca. 10-15 mill. investering avhengig av kompleksiteten i prosjektporteføljen. For å styrke gjennomføringsevnen av prosjekter ble det tilsatt egen prosjektleder i full stilling i

2022. I tillegg til egne ressurser må det påregnes innleie av ekstern prosjekt/byggeledelse for å gjennomføre investeringsprosjektene.

Budsjettmessige endringer i 2024

Netto budsjett for sektor i 2024 er på 10,3 millioner kroner. Dette er et budsjett som ligger ca. 1,5 millioner kroner over tildelt ramme.

Krav om å holde budsjettamme fra opprinnelig budsjett 2023 (+ deflator på 4,3%) er ikke oppfylt. Netto driftsbudsjett har økt med ca. 1,1 millioner fra opprinnelig og deflatorjustert budsjett 2023. Det er økning av noen delbudsjett og reduksjon i andre men den største justeringen tilskrives at det er hensyntatt kostnadsnivå på vinterdrift (snøbrøyting og strøing) som er vanskelig å påvirke slik at vi oppnår reduserte kostnader.

Ledelse, teknisk støtte og prosjekt		
Ansvar 1511 Ledelse/adm./ prosjekt	Økt med 256 000	Budsjettet øker ca. 256 000 som følge av lønn, pensjon og arbeidsgiveravgift.
Ansvar 1568 Feiing	Økt med 102 000	Budsjettet med fondsavsetning 207 000 kr.
Ansvar 1569 Brannvesen	Økt med 436 000	Overføring til GBR IKS økes med 436 000 kr. (ca. 7,7%) iht. ny justering.
Ansvar 1413 Fjernvarme	Redusert med 221 000	Budsjettreduksjon som skyldes forventning om økte inntekter fra salg.
Ansvar 1567 Renovasjon	Økt med 236 000	Budsjettet med fondsavsetning 436 000 kr.

Bygg og eiendom		
Ansvar 1414 Bygg og eiendom	Økt med 1 515 000	Utgiftsbudsjett er økt med ca. 10% fra 2023 til 2024 som hovedsakelig skyldes redusert inntektskrav.
Ansvar 1514 Kart og oppmåling	Økt med 257 000	En 100% stilling fortsatt vakant inn til videre. Redusert inntektskrav ift. gebyrinntekter er redusert noe pga. lavere oppdragsaktivitet gir økt budsjett.

Vei og park		
Ansvar 1531 Kommunale veier	Økt med 3 032 000	Budsjettøkning ca. 1,0 mill kr. pga. årsverk flyttet internt. I tillegg er budsjett til kjøp av varer og tjenester økt med ca. 2,1 mill kr., hovedsakelig pga. vinterdrift. Reduseres med 330 000 kr som følge av egenregi vinterdriftskontrakt sesongen 2023/24.
Ansvar 1412 Gautefall Biathlon	Økt med 113 000	Budsjettøkning 157 000 skyldes hovedsakelig løypekjøring.
Ansvar 1543 Drift av friluftsområde	Økt med 133 000	Budsjettøkning på 133 000 kr. fra 2023 til 2024 grunnet flere nye offentlige friområder.

Vann og avløp		
Ansvar 1562 Vannproduksjon	Redusert med 475 000	Utgiftsbudsjett til kjøp av varer og tjenester er uendret fra 2023 til 2024. Lønnskostnader redusert med 380 000 kr.
Ansvar 1563 Vannforsyning	Redusert med 1 688 000	Utgiftsbudsjett til kjøp av varer og tjenester økes med 28% fra 2023 til 2024. Lønnskostnader økt med 230 000 kr. For 2024 er det lagt inn forventet økning i gebyrinntekter med 2,279 mill. kr. Avsetning til fond 182 000 kr.

Ansvar 1565 Avløpsrensing	Redusert med 425 000	Budsjett til kjøp av varer og tjenester øker med 6,2% fra 2023 til 2024. Lønnskostnader redusert med 433 000 kr.
Ansvar 1566 Avløpsnett	Redusert med 2 707 000	Budsjett til kjøp av varer og tjenester reduseres med 16% fra 2023 til 2024. Lønnskostnader økt med 234 000 kr. For 2024 er det lagt inn forventet økning i gebyrinntekter med 1,0 mill. kr. Bruk av bundet fond 1 680 000 kr.

Renholdsavdeling		
Ansvar 1570 Renhold	Økt med 195 000	Utgiftsbudsjett er økt fra 9,3 mill. kr. i 2023 til 9,5 mill. kr. i 2024. (ca. 2%).

Handlingsplan med prioriterte strategier med delmål, tiltak og resultatindikatorer.

Bygg, eiendom og kommunalteknikk har implementert «Arbeidspakke teknisk sektor» i strategimatrissene nedenfor. Status for mål og tiltak i arbeidspakken skal rapporteres til kommunedirektøren i løpet av 1. halvår 2024 og gi grunnlag for konkrete forslag til omstillingstiltak videre utøver i økonomiplanperioden..

En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som grunnlag for et godt og forutsigbart kommunalt tjenestetilbud		
Delmål	Tiltak	Resultat-indikator
Ha oversikt og god budsjettkontroll	<i>Tilpasse sektorens driftsnivå til økonomiske rammer og behov.</i>	Gjennomført Budsjett
	<i>Kvartalsrapportering drift og investering</i>	Regnskap
Gjennomføre vedtatt investeringsprosjekter i tråd med budsjett.	<i>God planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter jfr. prosjekthåndboka.</i>	Gjennomførte prosjekter innen frist og budsjett.
God forvaltning av bygg- og veger	<i>Utarbeide overordna planer for bygg og veier.</i>	Vedtak
	<i>Plan for privatisering av kommunale veier.</i>	Rapportering KD
	<i>Plan for ENØK-tiltak som reduserer energiforbruk i formålsbygg.</i>	Rapportering KD
	<i>Vurdere avhending av kommunale boliger</i>	Rapportering KD
Utvikle en kompetent organisasjon som kan levere gode tjenester	<i>HMS og IA arbeidet skal være en integrert del av den daglige driften.</i>	Sykefravær lavere enn 4,5 %
	<i>Sikre rekruttering med nødvendig kompetanse.</i>	Gjennomført
	<i>Følgje opp 10-faktor medarbeiderundersøkelse.</i>	Oppfølgingsplan utarbeidet
	<i>IK-arbeid i sektor med mål om å kartlegge risiko.</i>	Ferdigstilt ROS-analyse
	<i>Bygge IT-kompetanse som kan bidra til både å vedlikeholde sektorens eksisterende fagsystemer, og til digitalisering av nye oppgaver</i>	Rutinebeskrivelse for drift av egne systemer etablert. Gjennomført kompetanseheving og digitaliseringsprosjekter.

Målrettet satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og en positiv samfunnsutvikling i kommunen		
Delmål	Tiltak	Resultat-indikator
Mer effektiv tjenesteproduksjon	<i>Kartlegging av administrative ressurser.</i>	Rapportering KD
	<i>Gjennomgang konsulentbruk, vurdere økt egeninnsats for å redusere kostnader.</i>	Rapportering KD
Oppfølging av gjennomførte forvaltningsrevisjoner innen investering og innkjøp.	<i>Bidra til å gjennomføre nye prosjekter kostnadseffektivt og med god kvalitet Styrke internkontroll gjennom prosjektstøtte Iverksetting av nødvendige rutiner for oppfølging av revisjonsmerknader</i>	Gjennomførte prosjekter innenfor budsjett og tidsplan uten vesentlige avvik.
Effektiv forvaltning av egen infrastruktur innen veg, bygg og VA	<i>Levere tjenester i kommunen på en effektiv måte med god kvalitet gjennom fokus på tjenestedesign og -utvikling.</i>	Gjennomført Brukerundersøkelser
Etablere en bærekraftig infrastruktur innen VA i tråd med føringer i kommunedelplanen og pålegg fra staten.	<i>Gjennomføre full utbygging av vann og avløp på Gautefall. Følge opp prosjektet med bygging av nytt felles renseanlegg i Nissedal.</i>	Gjennomført i tråd med budsjett og vedtatt framdrift
Bidra til utvikling av vedtatt boligpolitikk for kommunen	<i>Bidra til å etablere attraktive boligtomter som er klare til bygging når ny E18 kommer.</i>	Antall tomter som er byggeklare.

4. Investeringer

Investeringsnivået i økonomiplanperioden er høyt og ambisiøst. I en situasjon med betydelig prisvekst og et relativt sett høyt rentenivå, er dette krevende for kommunen.

Investeringsvolumet i økonomiplanperioden er budsjettet til 447,6 mill. kroner. I tillegg re-budsjetteres 33,63 mill. kroner fra 2023, slik at det samlede volumet kommer opp i vel 480 mill. kroner.

Alle investeringsutgifter med unntak av for VA-investeringene, er oppgitt inkl. mva. Momskompensasjon inngår deretter som en del av finansieringen av prosjektene.

Startlån er lagt inn som en del av investeringsprogrammet med 12,0 mill. årlig. I disse inngår ingen merverdiavgift. Det mest sentrale prosjektene omtales nedenfor:

Aldersvennlig lokalsamfunn Doktormyra

Gjennom arbeidet med reformen "Leve hele livet", er det pekt på behovet for aldersvennlig boligutvikling i Drangedal kommune. Kommunestyret har tidligere bevilget midler til "Mulighetsstudie" og oppstart av forprosjekt. Videre planlegging av servicebygg/dagsenter/leiligheter og gjennomføring av dette legges inn i budsjett for 2024 og videre i økonomiplanen. Budsjettallene som legges inn for selve byggeprosjektene er anslag med stor usikkerhet. Det er lagt til grunn at prosjektet oppnår betydelig delfinansiering gjennom Husbanken.

Drangedal Aktivitetshus

Framdriften med å kontrahere entreprenører er forsinket da vi ikke fikk inn tilbud i VVS-entreprisen. Det jobbes med å innhente dette medio november 2023. Endelig vedtak om igangsetting gjøres når entreprenørtilbud er innhentet, i forbindelse med budsjettet for 2024. Mål for ferdigstillelse er satt til å være skolestart høsten 2024.

Trafikksikkerhetstiltak kommunale veier

Drangedal kommune er nettopp re-godkjent som Trafikksikker kommune. Handlingsplan for trafikksikkerhet er revidert. Prioriterte tiltak gjennomføres i tråd med denne planen.

Ladestasjoner for EL-bil

Tiltaket omfatter etablering av nye ladestasjoner og egnet betalingssystem for EL-bil på kommunal eiendom for kommunal bilpark og private kjøretøy (ansatte og besøkende). I tillegg til budsjettmidler i 2024 rebudsjetteres også ubrukt ramme i 2023 til formålet samt at det søkes finansiering fra tilgjengelige tilskuddsordninger.

ENØK-tiltak kommunale formålsbygg

Lavhengende enøk-tiltak kommunale formålsbygg. Videreføre ENØK-tiltak uspesifiserte bygg / utskifting til LED-belysning (Helse/Skole/Adm). Prosjektet inkluderer nye varme- og kjølepumpe i klasserom Kroken skole og Voksenopplæring.

Kjøp av biler Helse og velferd

Det er kontinuerlig behov for utskifting og fornyelse av bilparken (totalt 8 biler) innen Hjemmetjenesten. 6 stk. av bilene modne for utskifting, både i form av alder og kjørelengde. 3 biler er 10 år og har rundt 300 000 km i kjørelengde. De andre 3 bilene nærmer seg 300 000 km i kjørelengde. Optimalt sett skulle bilparken hatt en raskere utskiftingstakt enn det som ligger i budsjettforslaget.

Oppgradering Kleppeveien

Oppgradering av eksisterende kommunal vei fra fylkesveien ved Bø til Torsbulia og privat vei fra Torsbulia til Nybru innenfor en ramme på 19 mill. ekskl. mva. Prosjektet er vedtatt av kommunestyret, men som følge av usikkerhet rundt tidspunkt for oppstart og gjennomføring er prosjektet lagt inn med budsjett i 2027.

Kommunale veier og bruer

Det er ikke funnet rom for nye investeringstiltak på kommunale veier eller bruer i budsjettet for 2024. 2024 vil brukes til å utarbeide en overordnet plan for videre prioritering av tiltak.

Opparbeidelse kommunal lagertomt Stemmen

Drangedal kommune solgte i 2023 deler av sin eiendom på Stemmen næringsområde for 1,1 mill. kr. Dette var et areal som kommunen selv brukte til utelager av diverse materiell. Som erstatning for solgte areal er det behov for opparbeidelse av nytt areal til lagertomt. Rebudsjettering av ubrukt ramme til næringsområde i budsjett for 2023 (prosjekt 1001978) inkluderer også formål opparbeiding av ny lagertomt for kommunen på Stemmen næringsområde i 2024.

Renholdsavd. - Maskiner/Biler/Utstyr

Innen enhet for renhold vil det være et kontinuerlig behov for utskifting av gamle eller defekte maskiner eller annet utstyr. Rebudsjettering av ubrukt ramme til kjøp av bil i budsjett for 2023 (prosjekt 1001449) utvides til også å gjelde formål maskiner og utstyr i 2024.

VA-Gautefall

I dette prosjektet ligger delprosjektene VA-Laukfjell, VA-Lia og VA-Midtstrandlia. De to sistnevnte gjennomføres hovedsakelig i 2023 med mulighet for ferdigbefaring og sluttoppgjør i 2024. VA-Laukfjell gjennomføres i 2023 med ferdigstilling høsten 2024. Tilknytning av avløpsabonnenter fra disse delprosjektene vil ikke kunne iverksettes før nytt renseanlegg på Langmoen i Nissedal står ferdig.

Vann og avløp resten av bygda

Disse prosjektene prioriterer gjennomføring av tiltak i henhold til hovedplan VA. Hovedplanen har innarbeidet konkrete tiltak som tilfredsstiller krav fra overordna myndigheter (Statsforvalter og Mattilsyn) innenfor respektive selvkostområde.

Nytt renseanlegg og vannforsyningsbasseng Nissedal

Dette er to prosjekter som inngår i fellesprosjektet VA-Gautefall der Nissedal kommune og Drangedal kommune samfinansierer tiltakene etter vedtatt fordelingsnøkkel. Renseanlegget vil etter de siste prognosene fra Nissedal kommune, som er prosjekteier, ferdigstilles i 2025. Nissedal kommune er også prosjekteier ift. nytt vannforsyningsbasseng som er planlagt ferdig 2024.

Ny vannforsyningsledning Stranna VV til Mjerkåsen HB

Utskifting av gammel vannforsyningsledning fra Stranna vannverk til Mjerkåsen høydebasseng. Prosjektet utføres trinnvis med oppstart i 2024 og ferdigstilles 2026.

4.1 Oversikt investeringer 2024-2027

INVESTERINGSPLAN 2024-27		Rebudsjettert fra 2023	Nye bevilgninger 2 024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
1001353	Kjøp av biler Helse og velferd	0	875 000	0	875 000	0
1001965	Drangedal Aktivitetsthus	4 375 000	23 125 000	0	0	0
1001479	Oppgradering Kleppeveien	0	0	0	0	23 750 000
1001460	Kommunale veier og bruer	0	0	3 750 000	3 750 000	5 625 000
1001384	Kommunale boliger	0	375 000	375 000	375 000	375 000
1001472	Trafikksikkerhetstiltak kommunale veier	0	250 000	250 000	250 000	250 000
1001486	Fjernvarme, utvidelse kapasitet sentral/flisfyr	813 000	0	0	0	0
1001487	Fjernvarme, ombygging	313 000	0	0	0	0
1001483	ENØK-tiltak Kommunale formålsbygg	0	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
1001979	Overvåking og Styring /SD-anlegg, kommunale bygg	1 125 000	0	0	0	0
1001485	Ladestasjoner for EL-bil	625 000	625 000	0	0	0
1001450	Geodata - utstyr til oppmåling	0	0	0	0	375 000
1001977	Aldersvennlig lokalsamfunn Doktormyra	0	2 000 000	70 000 000	110 000 000	38 000 000
1001978	Opparbeidelse kommunal lagertomt Stemmen	250 000	0	0	0	0
1001503	Teknisk sektor - Maskiner/Biler/Utstyr	324 000	200 000	400 000	0	0
1001449	Renholdsavd. - Maskiner/Biler/Utstyr	281 000	0	0	0	0
1001525	Kommunehuset - oppgradering/funksjonsforbedr.	0	125 000	0	0	0
	Kirkevergen - Diverse prosjekt	0	700 000	630 000	700 000	200 000
	Pensjon KLP	0	1 050 000	1 100 000	1 150 000	1 200 000
	Startlån	0	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
	IT - Elev PC	0	375 000	375 000	375 000	375 000
	I-pad skolene	0	375 000	375 000	375 000	375 000
	Generell kapasitet/Infrastruktur IT	0	625 000	625 000	0	0
	ipad pol	0	0	0	0	313 000
	Digitalisering mm	0	0	375 000	375 000	375 000
	IKT-utstyr	0	625 000	750 000	750 000	0
	Uforutsett	0	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000
	Nytt system HR/Økonomi	0	1 250 000	0	0	0
	Garasje feierbiler og vaskeplass for storbil	0	0	2 500 000	0	2 500 000
	Sjukeheimen, FH og Lauvåsen bofellesskap	0	1 375 000	875 000	875 000	625 000
	Heirekshaug barnehage	0	0	375 000	375 000	375 000
	Solberg skole	0	375 000	0	0	0
	Tørdal skule	0	0	0	0	125 000
	Sjukeheimen - Oppgradering alarmanlegg	0	763 000	0	0	0
	Sjukeheimen - Takheiser	0	200 000	0	0	0
	Kommunalt kjøkken - ny kombidamper	0	250 000	0	0	0
1001975	Friluftsområde - Merkebakkbua	0	375 000	0	0	0
1001456	Friluftsområde - Tokke Brygge 2021	0	375 000	0	0	0
SUM	ORDINÆRE INVESTERINGER	8 106 000	52 038 000	98 505 000	135 975 000	90 588 000
1001401	VA-Gautefall, vann	0	2 500 000	1 500 000	0	0
1001401	VA-Gautefall, avløp	0	2 500 000	1 500 000	0	0
1001435	Vann resten av bygda	0	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
1001431	Avløp resten av bygda	0	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
1001406	Vanntårn i Treungen	0	9 500 000	0	0	0
1001405	Nytt renseanlegg Langmoen	25 200 000	4 800 000	14 200 000	0	0
	VA Gautefall trinn 4 - Nissedal kommune	0	250 000	0	0	0
	VA Gautefall inntaksledning Treungen vannverk	0	1 365 000	0	0	0
	Ny vannforsyningsledning Stranna VV - MHB	0	2 000 000	2 000 000	3 000 000	0
	Stranna Vannverk	0	1 400 000	0	0	0
SUM	VA INVESTERINGER	25 200 000	30 315 000	25 200 000	9 000 000	6 000 000
SUM	SAMLEDE INVESTERINGER	33 306 000	82 353 000	123 705 000	144 975 000	96 588 000

5.0 Gebyrtabeller 2024

5.1 Avgifter og egenbetalinger

Nedenfor gis en samlet oversikt over gebyr, avgifter og egenbetalinger for de tjenester som Drangedal kommune yter, vedtatte satser for inneværende år og forslag til satser 2024. Det er benyttet 4,3 % som en generell prisjustering, konsumprisindeks er benyttet med 3,3 % til husleie. Sistnevnte prosent svarer til endringen i konsumprisindeksen fra september 2022 til september 2023. Deflator i statsbudsjett for 2024 utgjør 4,3 %. For vann og avløp har det blitt nødvendig med en økning på 10 % for vann og 12 % for avløp. Det er strømkostnadene og kalkylerenten på kapital som i størst grad er årsaken til økningen. Forskrifter som bestemmes av staten blir regulert i samsvar med prisendringene i aktuell forskrift. Det vises for øvrig til den enkelte tabellene nedenfor.

5.2 Husleier

Endring av husleie i kommunale boliger

Husleieloven § 4-2 gir bare anledning til å regulere løpende husleier med endringen i konsumprisindeksen siste år. Konsumprisindeksen er endret til 3,3 % fra september 2022 til september 2023. Husleier til leiligheter administrert av stiftelser eller borettslag endres ikke av kommunalt vedtak.

Kommunedirektøren foreslår at husleier i kommunale boliger økes tilsvarende økningen i konsumprisindeksen med 3,3 % med virkning fra 01.01.24.

Ved bytte av leietaker økes husleien til gjengs leie (Husleieloven § 4-3), uavhengig av dagens husleie.

5.3 Servicekontoret

Satser 2024	
Ekspedisjonsgebyr - Servicekontor	83,-
Diverse arbeid pr. påbegynt halvtime – Servicekontor	327,-

5.4 Kart og eiendomsinformasjon

Kartdata - Meglerpakker, takstpakker, kart, matrikkelinformasjon m.m.
Digitale kartdata bestilles gjennom en web-tjeneste, e-Torg. Basiskart er digitale kartdata fra kommunen, der leveransen inneholder data fra felles kartdatabase, eiendomsgrenser fra Matrikkelen og vegnett-data fra datasettet ELVEG. e-Torg er tilgjengelig på alle plattformer, og er åpent 24 timer i døgnet. For meglerpakker, takstpakke, karter, matrikkelinformasjon m.m. tilbyr kommunen å bestille dette via våre samarbeidsparter. Kommunens andel er basert på selvkost. Prisene fremgår av deres portal. • Infoland • eplassen • e-Torget

5.5 Gebyrer for barnehage og SFO 2024

Barnehage	
Søskenmoderasjon 30% for barn nr. 2 og gratis for barn nr. 3	
Heldagsplass barnehage 100% fra 01.01-01.08.2024	3 000,-
Heldagsplass barnehage 100% fra 01.08.2024	1 500,-
Heldagsplass barnehage 80% fra 01.01-01.08.2024	2 762,-
Heldagsplass barnehage 80% fra 01.08.2024	1 381,-
Heldagsplass barnehage 60% fra 01.01-01.08.2024	2 295,-
Heldagsplass barnehage 60% fra 01.08.2024	1 148,-
SFO	
SFO-plass 0 – 13 timer pr. uke. 1. og 2. trinn	0,-
SFO-plass 13 timer eller mer pr. uke. 1 og 2. trinn	950,-
SFO-plass 0 – 13 timer pr. uke. 3. og 4. trinn	1 479,-
SFO-plass 13 timer eller mer pr. uke. 3. og 4. trinn	2 400,-
Skoleferieordningen	
Dagspris inkl. kost	350,-
Gebyr ved sen henting i barnehage og SFO	
Pr. påbegynt ½ time jf. vedtekter	500,-

5.6 Gebyrer for idrettshall, kulturskole og Tokestua 2024

Idrettshall	
Drangedal idrettshall for trening, hall ABC (inkl. garderobe m/dusj)	246,-
Drangedal idrettshall for trening, hall AB (inkl. garderobe m/dusj)	173,-
Drangedal idrettshall for trening, hall A/BC (inkl. garderobe m/dusj)	146,-
Drangedal idrettshall for trening, hall B/C (inkl. garderobe m/dusj)	112,-
Drangedal idrettshall for trening, Møterom	137,-
Drangedal idrettshall for trening, Badstue	83,-
Drangedal idrettshall for trening, Kjøkken	137,-
Drangedal idrettshall for trening, Garderobe	83,-
Drangedal idrettshall for arrangementer, hall ABC (inkl. garderobe m/dusj)	356,-
Gymsal, Tørdal skule	
	93,-
Volleyballhallen i Kroken	
	93,-
Kulturskole	
Elevplass pr. år	3 256,-

Tokenstua	
Kultur salen til arrangement (man-tor). Kommersielle aktører.	2 500,-
Kultur salen til arrangement (man-tor). Lokale lag og foreninger	1 500,-
Kultur salen til arrangement (fre-søn). Kommersielle aktører	3 500,-
Kultur salen til arrangement (fre-søn). Lokale lag og foreninger	2 500,-
Kultur salen, rigging / øving til arrangement. Kommersielle aktører	1 200,-
Kultur salen, rigging / øving til arrangement. Lokale lag og foreninger	600,-
Lys - Lydanlegg	2 000,-
Lys – lydtekniker. Etter avtale med tekniker	
Personell billettsalg/annet pr. time	350,-
Gebyr pr. solgte billett - Kommersielle aktører	25,-
Gebyr pr. solgte billett - Lokale lag og foreninger	15,-
Kjøkken. Kommersielle aktører	1 100,-
Kjøkken. Lokale lag og foreninger	400,-
Kino	
Billett voksen	125,-
Billett barn	100,-

5.7 Egenbetaling Helse og velferd 2024

4,3 % som generell prisjustering – 3,3 % konsumprisindeks på husleie. Ved bytte av leietaker bør husleien økes til gjengs leie (Husleieloven § 4-3), uavhengig av dagens husleie.

Tjeneste	Merknad	Sats 2023	Sats 2024
Institusjonstjenester			
Maks egenbetaling sykehjem pr. mnd.	Selvkost	71 979,-	144 143,-
Dag/nattopphold Pr dag/natt	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	105,-	
Korttidsopphold pr. døgn	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	185,-	
Fribeløp	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	9 400,-	
Hjemmebaserte tjenester			
Makspris pr. time	Selvkost	374,-	390,-
Abonnement pr mnd.			
Inntekt fra 0-2G	Egen forskrift Vedtak statsbudsjettet	220,-	
Inntekt fra 2-3G		599,-	625,-
Inntekt fra 3-4G		1 011,-	1 055,-
Inntekt fra 4-5G		1 457,-	1 520,-
Inntekt over 5G		1 711,-	1 785,-
Andre omsorgstjenester			

Trygghetsalarm		353,-	368,-
Middagsombringing		109,-	114,-
Middag – FH, boligen		76,-	79,-
Kostpenger – eldresenter pr dag		148,-	154,-
Kostpenger bofellesskap pr mnd.		5 192,-	5 415,-
Boliger			
Strøm FH-boliger		223,-	233,-
Kommunale utleieboliger	Reguleres med konsumprisindeks i henhold til husleiekontrakt, Husleieloven og Husbankens regler	6,9 %	3,3 %

5.8 Gebyrregulativ for plan og byggesaksbehandling

Plansaker

Gebyrinntektene vil normalt svinge fordi de avhenger av hvor mange og hvilke type saker som blir behandlet hvert år. Priser for 2024 bygger på hvilke inntekter kommunen må ha for å dekke driftskostnadene.

Møter	
Oppstartsmøte	16 650,-
Avklaringsmøter med forslagsstiller/plankonsulent	3 300,-

Planprogram og Konsekvensutredning (§§4-1, 4-2 og 12-9)	
- Behandling av planprogram - Behandling av Konsekvensutredning	21 090,- 16 650,-
Dersom kommunen må leie kvalifisert hjelp for å kvalitetssikre konsekvensutredningen, skal det beregnes gebyr etter medgått tid.	1 450,-
Søknad om planendring jf. Pbl § 12-14	
- Mindre endring av godkjent plan, enkel saksbehandling - Mindre endring av godkjent plan, sammensatt saksbehandling. Der kun reguleringsbestemmelsene endres blir beløpet halvert.	11 100- 22 200,-

Planforslaget, beregnes etter følgende tabell:	
• Enkel plan, 0-5 daa • Enkel plan, 5-10 daa • Enkel plan, 10-20 daa • Enkel plan, over 20 daa	49 950,- 55 500,- 61 050,- 66 600,-
• Arbeidskrevende plan, 0-5 daa • Arbeidskrevende plan, 5-10 daa • Arbeidskrevende plan, 10-20 daa • Arbeidskrevende plan over 20 daa per medgått tid/time	77 700,- 83 250,- 88 800,- 1 450,-
Omfanget av planen som enkel eller arbeidskrevende plan blir vurdert i forhold til, plassering av planen i kategori som fastsettes av kommunen i hver enkelt sak: • Godt tilrettelagt planforslag/ lite bearbeidet planforslag • I samsvar med kommuneplan/ ikke i samsvar • Enkle grunneierforhold/ mange berørte parter • Interessesmotsetninger avklart/ behov for mange avklaringer • Lite/ingen konflikter/ stor kompleksitet	

Byggesak

Med hjemmel i plan- og byggesaksloven kap. 33

Gebyrinntektene vil normalt svinge fordi de avhenger av hvor mange og hvilke type saker som blir behandlet hvert år. Priser for 2024 bygger på hvilke inntekter kommunen må ha for å dekke driftskostnadene og oppnå kostnadsdekning.

1. Tiltak som krever søknad om tillatelse og som kan foreståes av tiltakshaver	
A. Mindre byggearbeider på bebygd eiendom	4 100,-
B. Alminnelige driftsbygninger i landbruket	4 100,-
C. Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg	4 100,-
D. Andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forståes av tiltakshaver	4 100,-

2. Rene eneboliger og fritidsboliger Etter pbl. § 20-1 første ledd bokstav a. gebyr betales pr. enhet.	
• Rammetillatelse og ett-trinns søknad • Igangsettelse	16 670,- 1 350,-

3. Sekundærleilighet i enebolig Etter pbl. § 20-1 første ledd bokstav a og g. Gjelder for egne boenheter med areal mindre enn 50 kvm BRA. For større leiligheter betales gebyr i.h.t pkt.nr.5.	
• Rammetillatelse og ett-trinns søknad • Igangsettelse	4 100,- 1 350,-

4. Rekkehus, kjedehus, tomannsbolig og andre boligtyper i inntil 3 etasjer + kjeller i tiltaksklasse 1 og 2 Etter pbl. § 20-1 første ledd bokstav a og g. Gebyr betales pr. enhet.	
- Rammetillatelse og ett-trinns søknad - Igangsettelse	11 100,- 1 350,-

5. Enkel lagerbygg uten innlagt vann og faste arbeidsplasser Etter pbl. § 20-1 bokstav a	
- Rammetillatelse og ett-trinns søknad: 0-600 kvm BRA - Over 600 kvm BRA - Igangsettelse	5 260,- 8 830,- 1 335,-

6. For alle kategorier nybygg, tilbygg, påbygg, underbygg som ikke omfattes av pkt. 2 til 7	
A. Rammetillatelse og ett-trinn søknad (næring) B. Rammetillatelse og ett-trinns søknad (bolig- og fritidsformål) C. Midlertidig brukstillatelser D. Igangsettelse	17 550,- 8 770,- 2 600,- 1 350,-

7. Vesentlig endring eller vesentlig reparasjon Etter pbl. 20-1 første ledd bokstav b	
Vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av tiltak som nevnt i pbl. § 20-1 første ledd bokstav a	4 100,-

8. Fasadeendring Etter pbl. § 20-1 første ledd bokstav c	
- Rammetillatelse og ett-trinns søknad - Igangsettelse	4 100,- 1 350,-

9. Bruksendring Etter pbl. § 20-1 første ledd bokstav d	
- Rammetillatelse og ett-trinns søknad: - Bruksendring som ikke medfører endring av bygning, tekniske installasjoner m.m. - Bruksendring som krever bygningsmessige endringer betales gebyr etter areal som angitt i punkt nr.8 - Igangsettelse	4 100,- 1 350,-

10. Rivning Etter pbl. § 20-1 første ledd bokstav e. Gjelder kun når det ikke skal oppføres ny bygning.	
- Rammetillatelse og ett-trinns søknad: 0-100 kvm BRA - Over 100 kvm BRA - Igangsettelse	4 100,- 6 860,- 1 350,-

11. Oppføring, endring eller reparasjon av byggeteknisk installasjoner Etter pbl. § 20-1 første ledd bokstav f	
- Rammetillatelse og ett-trinns søknad: - Tiltaksklasse 1 - Tiltaksklasse 2 og 3 - Igangsettelse	4 100,- 6 860,- 1 350,-

12. Vesentlig terrenginngrep Etter pbl. § 20-1 første ledd bokstav k	
- Rammetillatelse og ett-trinns søknad - Igangsettelse	4 100,- 1 350,-

13. Konstruksjon, anlegg og separate avløpsanlegg Etter pbl. §§ 27-1 og 20-1 første ledd bokstav a og l	
A. Parkeringsplass, forstøtningsmur - Rammetillatelse og ett-trinns søknad: - Igangsettelse	4 100,- 1 350,-
B. Veger med tilhørende innretning inntil 500 m lengde Rammetillatelse og ett-trinns søknad: - Tiltaksklasse 1 - Tiltaksklasse 2 og 3 Ved veger over 500 m betales et tillegg på 50%	4 100,- 6 860,-
C. Røranlegg (vann, avløp, olje) for inntil 1 km lengde Rammetillatelse og ett-trinns søknad: - Tiltaksklasse 1 - Tiltaksklasse 2 og 3	4 100,- 6 860,-
D. Røranlegg (vann, avløp, olje) for inntil 1 km lengde Rammetillatelse og ett-trinns søknad: - Tiltaksklasse 1 - Tiltaksklasse 2 og 3 første Ledning - Ledning nr. 2 - Ledning nr. 3 Ved røranlegg over 1 km betales et tillegg på 50%	4 100,- 6 860,- 4 100,- 4 100,-
E. Brygger/kaier - Rammetillatelse og ett-trinns søknad: - Tiltaksklasse 1 - Tiltaksklasse 2 og 3 - Igangsettelse	4 100,- 6 860,- 1 350,-
F. Behandling av gravetillatelser	4 100,-

14. Delingssøknad Etter pbl. § 20-1 første ledd bokstav m	
- Ved tillatelse om fradeling betales det gebyr for hver tomt som skal fradeles - Ved avslag på søknad om fradeling betales det gebyr for hver tomt som avslåes	4 100,- 4 100,-

15. Dispensasjonsbehandling og fravik fra TEK Etter pbl. kapittel 19 § 31-2 fjerde ledd. Gebyr for behandling av søknad om dispensasjon kommer i tillegg til eventuelt byggesaksgebyr for selve tiltaket.	
Dispensasjon som er særskilt arbeidskrevende. Eks. dispensasjon av prinsipiell betydning som behandles politisk, dispensasjon som krever regionale myndigheters uttalelser, dispensasjon fra plan/plankrav/TEK/avstandskravet til vann etc.	15 500,-
Dispensasjon som er mindre arbeidskrevende og som behandles direkte i byggesaken. Eks. dispensasjon som ikke krever uttalelse fra regionale myndigheter, dispensasjon fra TEK, dispensasjon fra andre forhold, lov, forskrift, avstandskrav etc.	8 380,-
Dispensasjon knyttet til mindre tiltak som er fritatt for byggesaksbehandling etter Byggesaksforskriften. Dispensasjon for utlegging av utriggere på eksisterende brygger uten ytterligere byggearbeider. Dispensasjon for legging av VA – ledninger.	2 500,-
16. Endringer	
• Endring av gitt tillatelse som krever nytt vedtak. Eventuelle dispensasjoner kommer i tillegg.	4 100,-
• Endring av søknad/tegninger før det treffes vedtak	1 350,-
17. Godkjenning av personlig ansvarsrett som selbygger av egen bolig eller fritidsbolig Etter pbl. §20-1 og SAK10 §6-8	
• Søknad om personlig ansvarsrett som selvbygger	1 350,-
18. Avslag på søknader	
Ved avslag betales samme satser som ved godkjenning	
19. Overtredelsesgebyr	
Det betales overtredelsesgebyr i.h.t kap. 17 i SAK10	
20. Avviksbehandling av tilsyn	
• Behandling av rapportere avvik eller avvik som er avdekket gjennom kommunens tilsyn	4 100,-
21. Gebyr etter medgått tid	
• Timespris for saksbehandler	1 450,-
22. Miljøsertifisering	
Miljøsertifisering av virksomheter (miljøfyrtårn)	
• Ved førstegangs sertifisering	5 830,-
• Ved resertifisering	2 790,-

23. Mindre avløpsanlegg Med hjemmel i forskrift om beregning av forurensing § 16-9 og plan- og bygningsloven kap. 33	
1. Behandling av søknad om utslippstillatelse A. Anlegg der utslippet er kalkulert til < 15 pe B. Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 15 og 50 pe	7 870,- 13 060,-
2. Utslipp som ikke er godkjent For kommunen sitt arbeid med utslippssøknader som ikke er godkjent skal det betales gebyr etter medgått tid, jf. Pkt. 23 Minstesatsen er satt til	2 900,-
3. Kontroll- og tilsynsgebyrer Der kommunen gjennomfører kontroll og tilsyn blir det krevd et kontrollgebyr som beregnes etter medgått tid, jf. Pkt. 23 Minstesatsen er satt til	4 350,-

24. Øvrig	
- Kommunen kan engasjere særskilt kontrollør av statistiske beregninger, tilfluktsrom, lydforhold, varmeisolering og tetthet. For slik kontroll kreves gebyrtilsvarende medgåtte utgifter. - Kommunen kan kreve dekning for utgifter i forbindelse med byggesaker, dersom det påløper utgifter fra andre offentlige myndigheter. - Alle gebyrer skal betales til kommunen etter faktura fra kommunen. Betaling skjer etter de satser som gjelder på det tidspunktet fullstendig søknad registres av administrasjonen - Krav om gebyr sendes tiltakshaver - Når spesielle forhold tilsier det kan regulativet fravikes av administrasjonen - Gebyrene reguleres pr.1 januar hvert år i samsvar med Kommunestyrets vedtak	

5.9 Gebyr for kart og oppmåling 2024

Priser for 2024 gir en økning på ca. 10% fra 2023 (avrundet til nærmeste hele 10'er)
Gebyrer for arbeider etter matrikkellova, matrikkelforskriften og eierseksjonslova samt kopiering/utskrifter fastsettes som følger

Oppretting av grunneiendom og festegrunn	
Areal 0-250 m ²	12 030,-
Areal 251-700 m ²	18 440,-
Areal 701-2000 m ²	24 510,-
Areal fra 2001 m ² , økning pr. påbegynt da.	1 850,-

Tilleggsareal til eksisterende matrikkelenhet	
Areal 0-250 m ²	12 030,-
Areal 251-500 m ²	15 230,-
Areal 501-1000 m ²	18 430,-
Areal 1001-1500 m ²	21 740,-
Areal 1501-2000 m ²	24 510,-
Areal over 2000 m ² , økning pr. påbegynte da.	1 850,-
Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn	
Areal 0-500 m ²	15 230,-
Areal 501-2000 m ²	24 510,-
Areal over 2000 m ² , økning pr. påbegynte da.	1 850,-

Oppmåling av uteareal på eierseksjon, pr. eierseksjon	
Areal 0-50 m ²	6 930,-
Areal 51-250 m ²	10 450,-
Areal 251-500 m ²	12 870,-
Areal 501-1000 m ²	15 180,-
Areal 1001-1500 m ²	19 360,-
Areal 1501-2000 m ²	24 510,-
Areal over 2000 m ² , økning pr. påbegynt da.	1 850,-

Oppretting av anleggseiendom	
Volum 0-2000 m ³	23 360,-
Volum over 2000 m ³ , økning pr. påbegynt 1000 m ³	1 850,-

Registrering av jordsameie	
For registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.	
Timepris	1 610,-
Minstepris	3 440,-

Kontorforretning	
Gebyr for fradeling av grunneiendom eller tilleggs tomt som kan utføres som ren kontorforretning faktureres med 30 % av satsene i oppretting av grunneiendom og festegrunn, tilleggsareal til eksisterende matrikkelenhet, matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn og oppmåling av uteareal på eierseksjon.	

Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning	
Viser til oppretting av grunneiendom og festegrunn, tilleggsareal til eksisterende matrikkelenhet, matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn, oppretting av anleggseiendom og registrering av jordsameie. I tillegg kommer tilleggsgebyr for å utføre oppmålingsforretning.	4 260,-

Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering	
Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter gjeldende forretningstype.	

Grensejustering grunneiendom, festegrunn og jordsameie	
Ved grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrense er satt til 500 m ²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan endre arealklasser gjelde.	

Areal 0-250 m ² Areal 251-500 m ² Areal til vei- eller jernbaneformål over 500 m ² , økning pr. påbegynt da.	7 410,- 10 550,- 1 850,-
Grensejustering anleggseiendom	
For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, den maksimale grensen settes til 1000 m ³ Volum 0-250 m ³ Volum 251-1000 m ³	7 410,- 10 550,-
Arealoverføring grunneiendom, festegrunn og jordsameie	
Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til veg- og jernbaneformål. Areal 0-250 m ² Areal 251-500 m ² Arealoverføring over 500 m ² , økning pr. påbegynt 500 m ²	18 130,- 24 940,- 1 850,-
Arealoverføring anleggseiendom	
For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, - ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum. Volum 0-250 m ³ Volum 251-500 m ³ Volumoverføring over 500 m ³ , økning pr. 500 m ³	18 130,- 24 940,- 1 850,-
Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning	
Klarlegging: For inntil 2 punkter For overskytende grensepunkter, pr. punkt	4 260,- 860,-
Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt. Oppmåling over en grenselinje	
For inntil 2 punkter For overskytende grensepunkter, pr. punkt Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid, timesats	4 730,- 1 850,- 1 610,-
Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning. Oppmålingsforretning over eksisterende matrikkelenhet	
For inntil 2 punkter For overskytende grensepunkt, pr. punkt Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid, timesats	4 260,- 860,- 1 610,-
Matrikkelføring av saker fra andre offentlige etater	
Matrikkelføring av saker fra andre offentlige etater utføres etter medgått tid. Timesats	1 430,-

Utstedelse av matrikkelbrev	
Ved oppmålingsforretning er utstedelse av matrikkelbrev inkludert i gebyret. For andre utstedelser av matrikkelbrev betales: Matrikkelbrev inntil 10 sider Matrikkelbrev over 10 sider Endring i satsene for utstedelse av matrikkelbrev reguleres av Kartverket i takt med den årlige kostnadsutviklingen.	Som bestemt av Kartverket

Seksjonering/reseksjonering	
Gebyr betales pr. søknad. Tinglygingsgebyr betales i tillegg til behandlingsgebyr.	
Behandling av søknad om seksjonering	
Behandling om søknad om reseksjonering	5 780,-
Tillegg ved befaring	7 920,-
Ved avslag på søknad betales samme sats som for søknad uten befaring	2 350,-
	5 780,-

Kopiering/utskrifter: Priser pr. kopi/utskrift	
Kopi/utskrift av skannede dokumenter A2	33,-
Kopi/utskrift av skannede dokumenter A1	44,-
Kopi/utskrift av skannede dokumenter i A0	55,-
Utskrift A2	260,- + 33,-pr. utskrift
Utskrift A1	260,- + 44,- pr. utskrift
Utskrift A0	260,- + 55,-pr. utskrift

Urimelig gebyr
Dersom gebyret er klart urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan Kommunedirektøren etter eget initiativ fastsette et passende gebyr. Når spesielle forhold tilsier det, kan regulativet fravikes av formannskapet.

Betalingsbestemmelser
Gebyr skal betales til økonomiavdelingen etter faktura fra kommunen. Betalingen skjer etter regulativet og de satser som gjelder på rekvisisjonstidspunktet. Betalingen kan kreves før forretningen berammes, eller annet arbeid er igangsatt. Tinglygingsgebyr kommer i tillegg. Merverdiavgift beregnes ikke ved innkreving av gebyrene, jfr. Skattedirektørens rundskriv av 6. mars 1970 til skatteinspektørene. Kopiering/utskrifter er mva. pliktig, jfr. pkt.11.

5.10 Årsgebyr feiing og tilsyn 2024

Pris for 2024, ingen endringer fra 2023

Feiing og tilsyn	
Feiing og tilsyn, pr. pipeløp. Fast årsgebyr	625,-

5.11 Kommunale tomter 2024

Priser for 2024, ingen endringer fra 2023

Boligtomter i kommunalt boligfelt	Rå tomter
Prestestranda	
Bråtheia	100 000,-
Mjelkåsen	100 000,-
Kroken	
Juvassåsen	100 000,-
Løbbedalen	100 000,-
Tørdal	
Bø	50 000,-
Bostrak	
Bostrak	50 000,-
Hennseid	
Henseidgrenda	50 000,-
Prisene gjelder for tomter med fremført infrastruktur	
For kjøp av tilleggsarealer til eksisterende eiendom pr. m²	50,-

Næringstomt i kommunalt næringsområde	Rå tomt pr. m²
Stemmen	80,-
Kåsa/Øverland	80,-

5.12 Gebyrregulativ for renovasjon og slamtømming 2024

De samlede gebyrinntektene for renovasjon og slamtømming i Drangedal kommune skal dekke alle kostnader kommunen har ved å yte tjenesten. For 2024 utgjør dette en endring på renovasjon 5,1 % og for slamtømming 6 %.

Gebyr – husholdning	
Grunngebyr husholdning	1 766,-
Fradrag for felles sorteringsdunker	-351,-
Fradrag for hjemmekompostering	-480,-
140L restavfall dunk med henting hver 3. uke	2 018,-
240L restavfall dunk med henting hver 3. uke	3 460,-

360L restavfall dunk med henting hver 3. uke	4 820,-
660L restavfall dunk med henting hver 3. uke	8 836,-
770L restavfall dunk med henting hver 3. uke	10 308,-

Standard abonnement med 140L restavfall vil utgjøre årlig kr. 3 784,-

Gebyr – fritidsbolig	
Grunngebyr hytter/fritid	1 060,-
Tilgang til IATA bu	171,-
Tilgang til IATA bu fra hyttefelt	340,-
Renovasjon – Prisgruppe 1	966,-
Renovasjon – Prisgruppe 2	3 399,-

For abonnenter som tilhører prisgruppe 1 vil dette utgjøre kr. 2 026,- inkl. grunngebyr

For abonnenter som tilhører prisgruppe 2 vil det utgjøre kr. 4 459,- inkl. grunngebyr

Om abonnenten benytter seg av IATA sine egne sorteringsbuer vil gebyrer for tilgang til IATA bu komme i tillegg. For abonnenter som eier bolighus og fritidsbolig i en av IATA kommunene kan en tinge felles renovasjonsordning med boligen. Avfallet må da fraktes hjem, avfallet blir hentet på en plass. Gebyr for fritidsabonnenten blir da redusert, og en betaler grunngebyr på kr. 1060,-

Gebyr – slam	
Slam – årlig tømning	3 045,-
Slam – annet hvert år tømning	1 760,-
Slam – fjerde hvert år tømning	1 003,-
Slam – årlig m ³ > 4m ³	504,-
Slam – annet hvert år m ³ > 4m ³	252,-
Slam – fjerde hvert år m ³ > 4m ³	161,-

5.13 Gebyrregulativ for vann og avløp 2024

Kommunens abonnenter betaler for vann- og avløpstjenester levert av kommunen. Forholdet mellom abonnenten og kommunen er regulert av statlige lover og forskrifter, samt av kommunale reglementer og bestemmelser. Gebyrer for 2024 økes samlet med 10 % for vann og 12 % for avløp.

Vann

Årsgebyr for vann jfr. §§ 5 og 6 i forskriften	
• Bolig og fritidseiendommer (pr. boenhet)	6 795,-
• Næring (for inntaksdimensjon inntil 32 mm.)	3 456,-

Forbruksgebyr pr. m ³	
• Bolig og fritidseiendommer	16,09
• Næring	16,09

Årsgebyr næring – Vann			
Antall årsgebyr beregnes ut ifra inntaksdimensjon. Gebyrer er inkl. mva.			
Næringskategori	Antall årsgebyr	Dim inntaksledning	Pris
Kategori 1	1	Inntil 32 mm	3 456,-
Kategori 2	2	Inntil 40 mm	6 912,-
Kategori 3	4	Inntil 50 mm	13 824,-
Kategori 4	8	Inntil 63 mm	27 648,-

Kategori 5	12	Inntil 110 mm	41 472,-
Kategori 6	24	Inntil 160 mm	82 944,-
Kategori 7	50	Større enn 160 mm	172 800,-

Avløp

Årsgebyr for avløp jfr. §§ 5 og 6 i forskriften			
- Bolig og fritidseiendommer (pr. boenhet) - Næring (for inntaksdimensjon inntil 32 mm.)			8 079,- 4 219,-

Forbruksgebyr pr. m ³			
- Bolig og fritidseiendommer - Næring			19,44 19,44

Årsgebyr næring – Avløp Antall årsgebyr beregnes ut ifra inntaksdimensjon. Gebyrer er inkl. mva.			
Næringskategori	Antall årsgebyr	Dim inntaksledning	Pris
Kategori 1	1	Inntil 32 mm	4 219,-
Kategori 2	2	Inntil 40 mm	8 438,-
Kategori 3	4	Inntil 50 mm	16 876,-
Kategori 4	8	Inntil 63 mm	33 752,-
Kategori 5	12	Inntil 110 mm	50 628,-
Kategori 6	24	Inntil 160 mm	101 256,-
Kategori 7	50	Større enn 160 mm	210 950,-

Tilknytning til kommunalt VA-anlegg

Tilknytningsgebyr og anleggsbidrag er et engangsgebyr og betales etter fastsatte kategorier i gebyrregulativet. Tilknytningsgebyr faktureres normalt før tilknytning og ikke senere en 8. måneder etter gitt tillatelse eller ved fysisk tilkobling. Anleggsbidrag faktureres sammen med tilknytningsgebyret, om ikke annet fremgår av avtalen. Lav sats for tilknytning for vann og avløp økes med 10 %.

Tilknytningsgebyr jfr. § 8 i forskriften			
- Lav sats for vann - Høy sats for vann (gjelder deler Gautefall) - Lav sats for avløp - Høy sats for avløp (gjelder deler av Gautefall)			13 900,- 137 500,- 13 900,- 137 500,-

Anleggsbidrag			
Anleggsbidrag for tilknytning til nytt VA-anlegg på Lia, Laukfjell og Brattsbergheia			
- Fritidsboliger med brukstillatelse etter 01.08.2011, fritatt for mva. - Vann - Avløp - Fritidsboliger med brukstillatelse eldre en 01.08.2011, inkl. mva. - Vann - Avløp			50 000,- 50 000,- 50 000,- 50 000,-
Anleggsbidrag for eksisterende VA-anlegg ellers på Gautefall			
Fritidsboliger med brukstillatelse etter 01.08.2011, fritatt mva.			

- Vann - Avløp • Fritidsboliger med brukstillatelse eldre en 01.08.2011, inkl. mva. - Vann - Avløp	35 000,- 35 000,- 35 000,- 35 000,-
Anleggsbidrag er en betegnelse på bidrag fra private til kommunen. Bidragene betales til et fond kommunen benytter til infrastrukturtiltak. Ved utbygging av nye VA-anlegg i løpet av året kan Drangedal kommunestyret vedta andre satser for tilknytningsgebyr og anleggsbidrag. Når det betales anleggsbidrag ved tilknytning skal lav sats for tilknytningsgebyr benyttes.	

6.0 Vedlegg

6.1 Obligatoriske budsjettoversikter

I henhold til *Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner* §5.1, skal budsjett- og økonomiplandokumentet inneholde obligatoriske oppstillinger som nevnt nedenfor

Oppstillingene skal, i tillegg til tall for budsjett- og økonomiplanperioden, vise beløp for det forrige budsjettåret og det sist vedtatte årsregnskapet. Gjeldsoversikten skal vise utviklingen i lånegjeld over økonomiplanperioden.

De obligatoriske budsjettoversiktene er som følger:

- Økonomisk oversikt etter art - drift
- Bevilgningsoversikt – drift
- Bevilgninger drift – fordelt på sektor
- Bevilgningsoversikt – investering
- Oversikt gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser

Etter de obligatoriske hovedoversiktene vises konsekvensjustert budsjett, som ble utarbeidet ved oppstart av budsjettarbeidet, og siden er brukt som en føring for det videre budsjettarbeidet. Den siste tabellen viser hvordan nedjusteringsbehovet ble fordelt på de ulike sektorene. Merk at disse tabellene ikke er lovbestemte vedlegg, men kun ment som utfyllende informasjon for å underbygge resonnementer som budsjettarbeidet bygger på.

6.1.2 Økonomisk oversikt - drift

ØKONOMISK OVERSIKT ETTER ART - DRIFT	Regnsk 22	Budsj 23	Budsj 24	Øk-plan 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27
Rammetilskudd	-190 352	-193 909	-211 504	-213 772	-215 763	-216 295
Inntekts- og formuesskatt	-112 956	-108 324	-116 723	-116 763	-116 815	-116 849
Eiendomsskatt	-16 692	-17 082	-17 550	-17 550	-17 550	-17 550
Andre skatteinntekter	0	0	-355	-345	-335	-325
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-17 689	-22 012	-45 634	-44 116	-43 046	-41 117
Overføringer og tilskudd fra andre	-57 801	-29 955	-23 302	-23 302	-23 302	-23 302
Brukerbetalinger	-11 919	-10 634	-11 898	-11 898	-11 898	-11 898
Salgs- og leieinntekter	-89 577	-96 648	-103 719	-108 175	-108 882	-109 183
Sum driftsinntekter	-496 986	-478 564	-530 685	-535 921	-537 591	-536 519
Lønnsutgifter	223 980	226 011	249 804	245 501	243 501	243 501
Sosiale utgifter	56 179	61 792	53 902	54 390	55 390	56 890
Kjøp av varer og tjenester	147 409	144 585	163 174	158 574	157 074	158 074
Overføringer og tilskudd til andre	36 473	35 230	36 139	35 704	35 704	35 704
Avskrivninger	32 676	29 900	32 400	34 835	35 772	36 238
Sum driftsutgifter	496 717	497 518	535 419	529 004	527 441	530 407
Brutto driftsresultat	-270	18 954	4 734	-6 917	-10 150	-6 112
Renteinntekter	-3 903	-3 380	-5 500	-5 000	-4 500	-4 000
Utbytter	-16 818	-20 804	-22 900	-17 900	-17 900	-17 900
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	12 134	15 119	32 361	34 740	33 847	34 209
Avdrag på lån	23 200	24 200	28 178	29 904	30 500	33 057
Netto finansutgifter	14 612	15 135	32 139	41 744	41 947	45 366
Motpost avskrivninger	-32 676	-29 900	-32 400	-34 835	-35 772	-36 238
Netto driftsresultat	-18 334	4 189	4 473	-8	-3 975	3 016

ØKONOMISK OVERSIKT ETTER ART - DRIFT - Side 2 (2)	Regnsk 22	Budsj 23	Budsj 24	Øk-plan 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	3 550	2 500	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	5 266	355	669	802	1 541	2 731
Bruk av bundne driftsfond	-3 203	-1 275	-3 247	-2 288	-2 542	-1 889
Avsetninger til disposisjonsfond	12 721	0	0	1 494	4 976	0
Bruk av disposisjonsfond	0	-5 769	-1 895	0	0	-3 858
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	18 334	-4 189	-4 473	8	3 975	-3 016
Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

6.1.3 Bevilgningsoversikt – drift

BEVILGNINGSOVERSIKT - DRIFT	Regnsk 22	Budsj 23	Budsj 24	Øk-plan 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27
Rammetilskudd	-190 352	-193 909	-211 504	-213 772	-215 763	-216 295
Inntekts- og formuesskatt	-112 956	-108 324	-116 723	-116 763	-116 815	-116 849
Eiendomsskatt	-16 692	-17 082	-17 550	-17 550	-17 550	-17 550
Andre generelle driftsinntekter	-18 023	-22 012	-31 855	-30 327	-29 247	-27 308
Sum generelle driftsinntekter	-338 024	-341 327	-377 632	-378 412	-379 375	-378 002
Sum bevilgninger drift, netto	305 078	330 381	349 966	336 660	333 453	335 652
Avskrivninger	32 676	29 900	32 400	34 835	35 772	36 238
Sum netto driftsutgifter	337 754	360 281	382 366	371 495	369 225	371 890
Brutto driftsresultat	-270	18 954	4 734	-6 917	-10 150	-6 112
Renteinntekter	-3 903	-3 380	-5 500	-5 000	-4 500	-4 000
Utbytter	-16 818	-20 804	-22 900	-17 900	-17 900	-17 900
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	12 134	15 119	32 361	34 740	33 847	34 209
Avdrag på lån	23 200	24 200	28 178	29 904	30 500	33 057
Netto finansutgifter	14 612	15 135	32 139	41 744	41 947	45 366
Motpost avskrivninger	-32 676	-29 900	-32 400	-34 835	-35 772	-36 238
Netto driftsresultat	-18 334	4 189	4 473	-8	-3 975	3 016
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	3 550	2 500	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	5 266	355	669	802	1 541	2 731
Bruk av bundne driftsfond	-3 203	-1 275	-3 247	-2 288	-2 542	-1 889
Avsetninger til disposisjonsfond	12 721	0	0	1 494	4 976	0
Bruk av disposisjonsfond	0	-5 769	-1 895	0	0	-3 858
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	18 334	-4 189	-4 473	8	3 975	-3 016
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

BEVILGNINGER DRIFT - FORDELT PÅ SEKTOR	Regnsk 22	Budsj 23	Budsj 24	Øk-plan 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27
Finansiering	-37 260	-24 667	-25 251	-25 251	-25 251	-25 251
Kommunedirektørens stab	28 319	29 815	35 043	34 943	34 943	34 943
Politikk	2 717	2 927	3 683	3 658	3 658	3 658
Fellesutgifter	35 809	23 594	13 796	15 196	15 696	18 196
Kunnskap, mangfold og kultur	126 388	142 763	153 263	146 978	143 978	143 978
Helse og velferd	136 373	146 935	157 884	154 044	154 044	154 044
Bygg, eiendom og kommunalteknikk	12 732	9 014	11 548	7 092	6 385	6 084
Sum bevilgninger drift, netto	305 078	330 381	349 966	336 660	333 453	335 652

6.1.4 Bevilgningsoversikt - investering

BEVILGNINGSOVERSIKT - INVESTERING	Regnsk 22	Budsj 23	Budsj 24	Øk-plan 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27
Investeringer i varige driftsmidler	75 256	122 250	99 409	107 475	128 625	80 688
Tilskudd til andres investeringer	900	0	700	630	700	200
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	953	2 000	1 050	1 100	1 150	1 200
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	77 110	124 250	101 159	109 205	130 475	82 088
Kompensasjon for merverdiavgift	-5 410	-10 707	-13 819	-16 455	-23 925	-14 938
Tilskudd fra andre	-8 319	0	0	0	0	-50 000
Salg av varige driftsmidler	-400	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	-3 422	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-55 688	-109 243	-87 340	-92 750	-106 550	-17 150
Sum investeringsinntekter	-73 239	-119 950	-101 159	-109 205	-130 475	-82 088
Videre utlån	7 623	12 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Bruk av lån til videre utlån	-7 623	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Avdrag på lån til videre utlån	4 045	1 950	2 000	2 000	2 000	2 000
Mottatte avdrag på videre utlån	-1 699	-1 950	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Netto utgifter videreutlån	2 345	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-3 550	-2 500	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	125	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-2 791	-1 800	0	0	0	0
Avsetninger til ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-6 216	-4 300	0	0	0	0
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0	0	0

6.1.5 Oversikt /utvikling langsiktig lånegjeld

OVERSIKT /UTVIKLING LANGSIKTIG LÅNEGJELD	Regnsk 22	Budsj 23	Budsj 24	Øk-plan 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27
Langsiktig lånegjeld pr. 01.01	-612 243	-626 843	-700 592	-771 754	-846 600	-934 650
Gjennomførte /budsjetterte låneopptak	-37 800	-97 949	-99 340	-104 750	-118 550	-29 150
Betalte /budsjetterte avdrag	23 200	24 200	28 178	29 904	30 500	33 057
Langsiktig lånegjeld pr. 31.12	-626 843	-700 592	-771 754	-846 600	-934 650	-930 743

6.2 Konsekvensjustert budsjett

KONSEKVENJUSTERT BUDSJETT	Regnsk 20	Regnsk 21	Regnsk 22	Budsj 23	Reg budsj	Progn 23	Budsj 24	Øk-plan 25	Øk-plan 26	Øk-plan 27
Rammetilskudd	-179 202	-184 161	-190 352	-193 909	-193 055	-197 681	-212 211	-211 227	-211 230	-211 235
Inntekts- og formuesskatt	-94 071	-106 553	-112 956	-108 324	-106 422	-108 519	-114 742	-114 742	-114 742	-114 742
Eiendomsskatt	-14 550	-16 358	-16 692	-17 082	-17 082	-17 467	-17 500	-17 500	-17 500	-17 500
Integreringstilskudd	-9 800	-7 971	-13 864	-21 330	-27 460	-32 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Andre statlige overføringer	-4 425	-4 031	-3 825	-682	-2 303	-3 561	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Overføringer fra andre	-65 854	-59 732	-57 801	-29 955	-29 038	-29 038	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Brukerbetalinger	-10 645	-11 543	-11 919	-10 634	-10 579	-10 579	-11 000	-11 000	-11 000	-11 000
Kommunale avgifter	-36 088	-37 456	-41 272	-43 763	-43 763	-43 263	-46 997	-50 328	-49 927	-49 624
Andre salgs- og leieinntekter	-43 045	-42 529	-48 305	-52 885	-53 325	-55 658	-57 000	-57 000	-57 000	-57 000
Sum driftsinntekter	-457 680	-470 334	-496 986	-478 564	-483 027	-497 766	-517 450	-519 797	-519 399	-519 101
Netto driftsresultat	2 544	-16 868	-18 334	4 189	5 550	-2 455	-2 587	-5 198	-5 194	-5 191
	-0,56 %	3,59 %	3,69 %	-0,88 %	-1,15 %	0,49 %	0,50 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %
Renteinntekter	-5 731	-5 736	-3 904	-3 380	-3 380	-4 394	-5 000	-4 500	-4 000	-4 000
Utbytter	-479	-203	-16 818	-20 804	-20 804	-20 913	-20 000	-15 000	-15 000	-10 000
Renteutgifter	11 762	9 488	12 134	15 119	15 119	21 100	31 480	34 368	32 593	31 178
Avdrag lån	27 983	21 577	23 200	24 200	24 200	24 200	28 015	28 065	31 155	34 446
Netto finansposter	33 535	25 126	14 612	15 135	15 135	19 993	34 495	42 933	44 748	51 624
Motpost avskrivninger	-28 776	-30 392	-32 676	-29 900	-29 900	-29 900	-32 400	-34 100	-34 725	-39 725
Brutto driftsresultat	-2 215	-11 602	-270	18 954	20 315	7 452	-4 682	-14 031	-15 217	-17 090
Ramme driftsutgifter	455 465	458 732	496 716	497 518	503 342	505 218	512 768	505 766	504 183	502 011
Korreksjon deflator 23 (5,3 - 3,7 %)	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0
Deflator 24 (4,5 %)	-	-	-	-	-	-	22 388	22 388	22 388	22 388
Samlet justering							22 388	22 388	22 388	22 388
Deflatorjusterte driftsutgifter	-	-	-	-	-	-	519 906	519 906	519 906	519 906
Beregnet reduksjon drift	-	-	-	-	-	-	7 138	14 140	15 724	17 895

6.3 Fordeling av nedjusteringsbehov

FORDELING AV NEDJUSTERINGSBEHOV			Budsj 24	ØP 25	ØP 26	ØP 27
Beregnet nedjusteringsbehov			7 138	14 140	15 724	17 895
Inntektsbortfall helse og velferd			5 000	5 000	5 000	5 000
Korrigert nedjusteringsbehov			12 138	19 140	20 724	22 895
Helse må dekke inn inntektsbortfall innenfor egen sektor			-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
				-2 000	-2 000	-2 000
Deretter holde deflatorjustert utgiftsnivå					0	0
Oppvekst må ned 4,0 mill i 2024			-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Ned ytterligere 6,0 mill i løpet av ØP periode				-2 000	-2 000	-2 000
					-2 000	-2 000
						-2 000
Teknisk opprettholder deflatorjustert utgiftsnivå			0	0	0	0
NAV må ned 2,0 mill i 2024			-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Deretter ned ytterligere 2,0 mill i løpet av ØP perioden				-1 000	-1 000	-1 000
					-1 000	-1 000
Administrasjon/fellestjenester må ned 1,0 mill i 2024			-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Deretter ned 1,0 mill i 2025				-1 000	-1 000	-1 000
Redusert sykefravær 2024 (0,5 pp)			-500	-500	-500	-500
Redusert sykefravær 2025 (0,5 pp)				-500	-500	-500
Redusert sykefravær 2026 (0,5 pp)					-500	-500
Redusert sykefravær 2027 (0,5 pp)						-500
Ny status			1 638	2 140	224	-105